

Innst. 12 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2009–2010), Prop. 1 S Tillegg nr. 2 og Prop. 1 S Tillegg nr. 3 (2009–2010)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2010, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Innhold

	Side
1. Oversikt over Regjeringens forslag	5
2. Komiteens hovedprioriteringer	11
2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	11
2.2 Fremskrittspartiet	14
2.3 Høyre	17
2.4 Kristelig Folkeparti	19
2.5 Venstre	21
2.6 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen	26
3. Merknader til kapitler på utdanningsområdet	31
3.1 Kunnskapsdepartementet – Administrasjon	31
3.2 Grunnopplæringen	32
3.3 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling	53
3.4 Høyere utdanning og fagskoleutdanning	57
3.5 Utdanningsfinansiering (Statsbankene)	66
4. Merknader til kapitler for kirke og trossamfunn	68
4.1 Kulturdepartementet – tilskudd til trossamfunn m.m.	68
4.2 Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet – Den norske kirke	69
5. Merknader til kapitler på forskningsområdet	73
5.1 Forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet	73
5.2 Kunnskapsdepartementet – forskning	74
5.3 Nærings- og handelsdepartementet – Forskning, innovasjon og internasjonalisering	78
5.4 Fiskeri- og kystdepartementet – Forskning og innovasjon	80
5.5 Landbruks- og matdepartementet – Forskning og innovasjon	81
6. Oversikt over forslag til bevilgningsendringer i innstillingen	82
7. Forslag fra mindretall	83
8. Komiteens tilråding	85

Innst. 12 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2009–2010), Prop. 1 S Tillegg nr. 2 og Prop. 1 S Tillegg nr. 3

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2010, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Oversikt over Regjeringens forslag

Nedenfor følger en samlet oversikt over Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010, slik det framgår av St.prp. nr. 1 (2009–2010) med senere tillegg.

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
Utgifter i hele kroner			
<i>Kunnskapsdepartementet</i>			
200		Kunnskapsdepartementet	235 741 000
	1	Driftsutgifter	215 714 000
	21	Spesielle driftsutgifter	17 311 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 716 000
220		Utdanningsdirektoratet	272 542 000
	1	Driftsutgifter	221 380 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 632 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	47 530 000
221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen	9 613 000
	1	Driftsutgifter	9 613 000
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	101 406 000
	1	Driftsutgifter	100 117 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 289 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
223		Samisk utdanningsadministrasjon	34 355 000
	50	Tilskudd til Sametinget	34 355 000
224		Senter for IKT i utdanningen	85 057 000
	1	Driftsutgifter	51 034 000
	21	Spesielle driftsutgifter	34 023 000
225		Tiltak i grunnopplæringen	1 178 266 000
	1	Driftsutgifter	131 110 000
	60	Tilskudd til landslinjer	168 512 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	49 787 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	261 618 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	40 172 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	9 260 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	216 404 000
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	244 861 000
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og læreandidater med spesielle behov	18 976 000
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 413 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	3 310 000
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	9 437 000
	74	Tilskudd til organisasjoner	15 406 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 043 566 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 043 566 000
227		Tilskudd til særskilte skoler	65 240 000
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 328 000
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	5 053 000
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	6 266 000
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	21 660 000
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	27 317 000
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	3 616 000
228		Tilskudd til private skoler mv.	2 838 432 000
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 110 758 000
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 169 222 000
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	201 822 000
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	78 123 000
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	20 155 000
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	160 297 000
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	35 684 000
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	9 858 000
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	25 542 000
	79	Toppidrett	24 796 000
	80	Privatskoleorganisasjoner	609 000
	81	Elevutveksling til utlandet	1 566 000
229		Andre tiltak	21 499 000
	1	Driftsutgifter	20 499 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
230		Kompetansesentre for spesialundervisning	685 426 000
	1	Driftsutgifter	626 360 000
	21	Spesielle driftsutgifter	51 396 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 670 000
252		EUs program for livslang læring	215 381 000
	70	Tilskudd	215 381 000
253		Folkehøyskoler	641 301 000
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	636 552 000
	71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	3 613 000
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	1 136 000
254		Tilskudd til voksenopplæring	205 335 000
	70	Tilskudd til studieforbund	179 390 000
	71	Tilskudd til fjernundervisning	12 904 000
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 752 000
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 289 000
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.	56 806 000
	70	Holocaustsenteret	23 200 000
	71	Falstadsenteret	14 727 000
	72	Stiftelsen Arkivet	5 525 000
	73	Norsk Fredssenter	5 000 000
	74	Narviksenteret	1 646 000
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	6 708 000
256		Vox – Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	52 523 000
	1	Driftsutgifter	37 987 000
	21	Spesielle driftsutgifter	14 536 000
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet	79 804 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	79 804 000
258		Analyse og utviklingsarbeid	43 114 000
	1	Driftsutgifter	3 809 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	39 305 000
260		Universiteter og høyskoler	23 382 978 000
	50	Statlige universiteter og høyskoler	22 554 756 000
	70	Private høyskoler	828 222 000
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	309 281 000
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	13 262 000
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 137 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	227 882 000
280		Felles administrative enheter	119 700 000
	1	Driftsutgifter	49 100 000
	21	Spesielle driftsutgifter	70 600 000
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	689 767 000
	1	Driftsutgifter	294 272 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 508 000
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	68 628 000
	51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	41 299 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	18 800 000
	74	Tilskudd til UNIS	89 553 000
	75	UNINETT	22 548 000
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	18 990 000
	78	Tilskudd til Universitets- og høskolerådet	13 680 000
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	106 489 000
283		Meteorologiformål	301 932 000
	50	Meteorologisk institutt	244 337 000
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	57 595 000
285		Norges forskningsråd	1 471 705 000
	52	Forskningsformål	1 220 985 000
	55	Administrasjon	250 720 000
286		Forskningsfond	1 261 860 000
	50	Fondet for forskning og nyskaping – overføring til Norges forskningsråd	1 049 460 000
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	212 400 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	227 623 000
	21	Spesielle driftsutgifter	8 657 000
	53	NUPI	3 954 000
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000
	57	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	147 128 000
	58	Strategisk bevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	15 903 000
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	30 481 000
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	1 463 301 000
	21	Spesielle driftsutgifter	6 564 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	196 887 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 235 864 000
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	4 977 000
	75	UNESCO	19 009 000
<i>Kulturdepartementet</i>			
310		Tilskudd til trossamfunn m.m	173 027 000
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	157 698 000
	75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	10 118 000
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 211 000
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	1 307 000 000
	50	Tilskudd	1 307 000 000
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>			
1020		Havforskningsinstituttet	587 850 000
	1	Driftsutgifter	307 150 000
	21	Spesielle driftsutgifter	280 700 000
1021		Drift av forskningsfartøyene	181 900 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
	1	Driftsutgifter	126 170 000
	21	Spesielle driftsutgifter	55 730 000
1022		NIFES	138 200 000
	1	Driftsutgifter	57 400 000
	21	Spesielle driftsutgifter	80 800 000
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	496 931 000
	21	Spesielle driftsutgifter	8 000 000
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	322 100 000
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	39 120 000
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	22 850 000
	72	Tilskudd Nofima, <i>kan overføres</i>	68 636 000
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	32 800 000
	75	Tilskudd Akvariet i Bergen	3 425 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137		Forskning og innovasjon	407 831 000
	50	Forskningsaktivitet	222 588 000
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	181 147 000
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	4 096 000
<i>Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet</i>			
1590		Kirkelig administrasjon	570 597 000
	1	Driftsutgifter	159 476 000
	21	Spesielle driftsutgifter	26 786 000
	71	Tilskudd til kirkelige formål	195 835 000
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	170 000 000
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	4 000 000
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000
1591		Presteskapet	828 078 000
	1	Driftsutgifter	822 246 000
	21	Spesielle driftsutgifter	5 832 000
1592		Nidaros domkirke m.m.	51 133 000
	1	Driftsutgifter	51 133 000
<i>Statsbankene</i>			
2410		Statens lånekasse for utdanning	9 667 539 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	305 620 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	173 851 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 428 439 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 733 815 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	451 576 000
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	861 700 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	370 120 000
	74	Tap på utlån	334 900 000
	76	Startstipend for kvotestudenter	7 518 000
		Sum utgifter rammeområde 16	51 503 640 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3200		Kunnskapsdepartementet	1 751 000
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	1 751 000
3220		Utdanningsdirektoratet	10 020 000
	1	Inntekter ved oppdrag	3 383 000
	2	Salgsinntekter mv.	6 637 000
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	4 309 000
	2	Salgsinntekter mv.	4 309 000
3224		Senter for IKT i utdanningen	1 000 000
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 000 000
3225		Tiltak i grunnsopplæringen	141 275 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	141 275 000
3229		Andre tiltak	2 386 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 440 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	946 000
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning	64 561 000
	1	Inntekter ved oppdrag	51 396 000
	2	Salgsinntekter mv.	13 165 000
3256		Vox – Nasjonalt fagorgan for kompetansepoltikk	10 614 000
	1	Inntekter ved oppdrag	9 413 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 201 000
3280		Felles administrative enheter	20 000
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000
	2	Salgsinntekter mv.	10 000
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	10 000
	2	Salgsinntekter mv.	10 000
3286		Forskningsfond	3 770 560 000
	85	Avkastning – Fondet for forskning og nyskaping	3 558 160 000
	86	Avkastning – Regionale forskningsfond	212 400 000
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	21 500 000
	85	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	4 752 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	4 752 000
4020		Havforskningsinstituttet	280 700 000
	3	Oppdragsinntekter	280 700 000
4021		Drift av forskningsfartøyene	55 730 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2–3
	1	Oppdragsinntekter	55 730 000
4022		NIFES	81 586 000
	1	Oppdragsinntekter	80 800 000
	2	Laboratorieinntekter	786 000
4590		Kirkelig administrasjon	37 868 000
	2	Ymse inntekter	11 082 000
	3	Inntekter ved oppdrag	26 786 000
4591		Presteskapet	19 383 000
	2	Ymse inntekter	13 551 000
	3	Inntekter ved oppdrag	5 832 000
4592		Nidaros domkirke m.m.	18 027 000
	2	Ymse inntekter	15 661 000
	3	Leieinntekter m.m.	2 366 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	145 478 000
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000
	29	Termingebyr	29 478 000
	89	Purregebyrer	92 000 000

Renter og utbytte mv.

5610		Renter av lån til Nofima AS	1 000 000
	80	Renter	1 000 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	3 788 500 000
	80	Renter	3 788 500 000
		Sum inntekter rammeområde 16	8 461 030 000
		Netto rammeområde 16	43 042 610 000

2. Komiteens hovedprioriteringer

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tor Bremer, Svein Gjelseth, Anna Ljunggren, Hadia Tajik, Truls Wickholm og lederen Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Mette Hanekamhaug, Tord Lien og Bente Thorsen, fra Høyre, Elisabeth Aspaker, Svein Harberg og Henning Warloe, fra Sosialistisk Venstreparti, Aksel Hagen, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til partienes respektive merknader under rammeområde 16 i finansinnstillingen, Innst. 2 S (2009–2010), om Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010.

Komiteen viser også til de prioriteringene som framgår av oversiktene under punkt 2.6 og punkt 6.1

nedenfor. Punkt 2.6 gjengir partienes alternative budsjettforslag i finansinnstillingen fordelt på aktuelle kapitler/poster. Punkt 6.1 gjengir regjeringspartienes endringsforslag i den foreliggende faginnstillingen.

Komiteen viser for øvrig til merknadene nedenfor hva angår partifraksjonenes hovedprioriteringer på rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning.

2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til St.prp. nr. 1 (2009–2010) Kunnskapsdepartementet og forskningskapitlene under andre departementer, der Regjeringen viderefører den sterke satsingen på kunnskap og forskning som varslet i Regjeringens politiske plattform, Soria Moria II, og som ble påbegynt i stortingsperioden 2005–2009.

Flertallet viser til at Norge har et høyt utdanningsnivå, en høy forskertetthet og er det OECD-landet som har den høyeste delen av arbeidsstyrken i yrker som krever utdanning.

Flertallet vil peke på at alt tyder på at kunnskap blir en enda viktigere faktor i arbeidslivet i framtida, og at forskning kommer til å spille en sentral rolle i utviklingen av kunnskapssamfunnet.

Flertallet vil understreke at utdanning og forskning er en forutsetning for – og et virkemiddel for – å møte både de globale utfordringene, med blant annet store miljø- og fattigdomsproblemer, og de nasjonale utfordringene med å utvikle velferdssamfunnet videre og skape grunnlag for videre verdiskaping.

Flertallet har som mål at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomiene i verden innenfor de områdene der vi har fortrinn.

Flertallet mener at en sterk kunnskapsnasjon må bygge på et utdanningssystem av høy kvalitet som gjør det mulig for hver enkelt å få livslang læring, og som bidrar til at samfunnet får den kompetansen som er nødvendig for framtidig velstand og verdiskaping.

Flertallet vil sikre alle tilgang til utdanning og kunnskap, slik at vi som nasjon og enkeltmennesker kan skape og utnytte mulighetene våre.

Flertallet mener at utdannings- og forsknings-systemet må svare på de behovene arbeids- og samfunnslivet har for kunnskap og kompetanse i et stadig mer kunnskapsbasert og kunnskapsintensivt arbeidsliv.

Flertallet vil i denne sammenheng vise til St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja, som omhandler helheten i kompetansebehovene i samfunnet, og drøfter hvordan disse utfordringene skal møtes. Flertallet viser til at det vil stilles store krav til både myndigheter og lærestedene for å kunne ta imot den forventede veksten i antallet studenter i årene som kommer.

Flertallet mener det er grunnleggende med en grunnopplæring av høy kvalitet. Flertallet viser derfor til Prop. 1 S (2009–2010) hvor det foreslås å utvide undervisningstimetallet for 1.–7. trinn med en uketimer fra høsten 2010. For å bidra til bedre læring gjennom tidlig innsats viser flertallet videre til at det er foreslått å innføre et tilbud om åtte uketimer gratis leksehjelp, fordelt på 1.–4. trinn.

Flertallet viser til at det i alt er foreslått en bevilgning på 241 mill. kroner til utvidet undervisningstimetall og gratis leksehjelp.

Flertallet mener at fullført videregående opplæring er den plattformen alle bør ha for å være rustet til arbeidsliv og eventuell videre utdanning.

Flertallet vil i denne sammenheng understreke at det er bekymringsfullt at kun om lag 70 pst. av elevene oppnår studie- eller yrkeskompetanse etter fem år i videregående opplæring. Flertallet vil peke på at det er særlig lav gjennomføring i de yrkesfaglige studieprogrammene og imøteser at det vil bli iverksatt tettere oppfølging av elever med svake resultat på kartleggingsprøver, utprøving av et nytt praktisk arbeidslivsfag i ungdomsskolen samt entreprenørskap særlig i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som tiltak for å øke gjennomførings- evnen.

Flertallet viser til at det foreslås å bevilge 58 mill. kroner til dette formålet.

Flertallet viser til at det foreslås å bevilge 190 mill. kroner til økt tilskudd gjennom rammetilskuddet til fylkeskommunene i 2010, jf. St.prp. nr. 37 (2008–2009) Om endringer i statsbudsjettet for 2009 med tiltak for arbeid. Flertallet viser også til at det foreslås å videreføre økningen i bevilgningen til lærlinger med særskilte behov med 10 mill. kroner i 2010.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen, viser flertallet til at det foreslås en bevilgning på 85,5 mill. kroner til Senter for IKT i utdanning i 2010.

Rehabiliteringsbehovet ved skoleanlegg er fremdeles stort, og flertallet viser til at det foreslås å fase inn rentekompensasjonsordningen med ytterligere 2 mrd. kroner, med en budsjetteffekt på 28 mill. kroner i 2010.

I en periode preget av motkonjunktur er det viktig med tiltak for å hindre utstøting fra arbeidslivet. Flertallet viser til at Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) skal medvirke til å styrke lese-, skrive-, regne- og IKT-ferdigheter blant voksne arbeidstakere og arbeidssøkere. Flertallet viser til at 40 mill. kroner i bevilgning til BKA foreslås videreført, jf. St.prp. nr. 37 (2008–2009) Om endringer i statsbudsjettet for 2009 med tiltak for arbeid.

God og stabil finansiering er avgjørende for at universitet og høyskoler skal kunne drive langsiktig kunnskapsutvikling og kunnskapsforvaltning av høy kvalitet innenfor et bredt spekter av fagtilbud. Likeledes mener flertallet at det er behov for mer profilerte institusjoner og mer robuste fagmiljø i sektoren og viser til at det er foreslått å bevilge 50 mill. kroner til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon.

Kompetansen til læreren er den enkeltfaktoren som har størst betydning for eleven sin læring, der som en ser bort fra den sosiale bakgrunnen til elevene. Flertallet vil derfor understreke at hovedmålet med den nye lærerutdanningen er bedre kvalifiserte lærere til grunnskolen, ved å forme en sammenhengende profesjonsutdanning for lærere til grunnskolen, medvirke til økt samarbeid mellom

lærerutdanningsinstitusjonene og yrkesfeltet og lette innplasseringen av internasjonale delstudium. Flertallet viser til at det foreslås å bevilge 100 mill. kroner til styrking av lærerutdanning i 2010.

Flertallet viser til at en økning på 291,2 mill. kroner i 2010 knyttet til de 3 000 studieplassene ble tildelt universitet og høyskoler i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2009, for å møte behovet for økt kompetanse og fleksibilitet i høyere utdanning. Likeledes viser flertallet at det også er en viktig satsing at bevilgningene til desentralisert utdanning, etter- og videreutdanning og fagskoleutdanning øker med henholdsvis 39,6 mill. kroner og 30,4 mill. kroner.

Høy kvalitet i forskning er grunnlaget for videre utvikling av samfunnet. Flertallet vil påpeke at det har vært en kraftig økning i investeringene i forskning og utvikling i Norge, med en årlig realøkning på om lag 7,4 pst. fra 2005–2007. Selv om det fortsatt er nødvendig å styrke vår forskningsevne, er flertallet likevel tilfreds med at Norge nå ligger på andreplass i verden når det gjelder offentlige forskningsmidler per innbygger.

Flertallet viser til at det for 2010 foreslås å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 5 mrd. kroner til 77 mrd. kroner fra 1. januar 2010 med en økt avkastning på om lag 210 mill. kroner fra 2011, mens avkastningen fra de regionale forskningsfondene gir en avkastning på om lag 212,4 mill. kroner som er disponibel fra 1. januar 2010.

Flertallet mener at oppfølging av Klimaforliket er et av de viktigste forskningspolitiske satsingsområdene i årene framover. Derfor foreslås det en ytterligere økning på 300 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst og karbonlagring i budsjettet for 2010, samtidig som det foreslås en bevilgning på 50 mill. kroner til annen klimaforskning. Flertallet ønsker å understreke at en bevilgning til klimaforskning vil gi et styrket kunnskapsgrunnlag for klimapolitikken og for tilpassing, tiltak, virkemiddel og næringsutvikling innenfor ulike sektorer.

Lik rett til utdanning uavhengig av økonomisk og sosial status er en av bærebjelkene i Regjeringens politikk. Billig bolig er en av de største enkeltfaktorer for studenters økonomi, og flertallet viser derfor til at det i 2010 legges opp til finansiering av om lag 1000 hybelenheter for 2010 med en kostnadsramme på om lag 220,8 mill. kroner. Samtidig viser flertallet at basisstøtten for studenter økes fra 87 600 kroner i undervisningsåret 2009–2010 til 89 000 kroner i undervisningsåret 2010–2011. Flertallet vil igjen understreke satsingen på lærere og i denne sammenheng vise til avskrivning av utdanningsgjeld for låntakere som fullførte visse lærerutdanninger innenfor realfag eller språk.

Kirke

Flertallet mener at Den norske kirke er en viktig bærer av den kristne kulturarven og spiller en betydelig rolle som verdiformidler og verdiinstitusjon.

Flertallet vil i denne sammenheng vise til St.meld. nr 17 (2007–2008) Staten og Den norske kirke, som bygger på det brede kirkeforliket som de politiske partiene på Stortinget sluttet seg til 10. april 2008, som innebærer at det er lagt til rette for å gjennomføre endringer i relasjonene mellom staten og Den norske kirke.

Flertallet er tilfreds med at forliket tar hensyn til det økende livssynsmangfoldet som preger det norske samfunnet, men viser samtidig til at det er enighet om at Den norske kirke skal ha en særskilt forankring i lovverket.

Flertallet viser til at avtalepartene er enige om at det igangsettes en prosess hvor partenes felles mål er at utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd.

Den politiske avtalen bygger på at det skal gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke som skal sikre kirkens organer sterkere demokratisk legitimitet og forankring hos kirkens medlemmer, og flertallet viser til at denne gjennomføres i forbindelse med de kirkelige valgene i 2009 og 2011. Flertallet vil understreke at demokratireformen skal bidra til at endringene i statskirkeordningen ikke svekker kirkemedlemmenes tilhørighet til og innflytelse over Den norske kirke.

Flertallet viser til at reform av kirkens trosopplæring har vært et prioritert område i arbeidet med å videreutvikle Den norske kirke de senere årene og viser til at det i 2010 bevilges ytterligere 20 mill. kroner til trosopplæringsreformen.

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål og strategier for Den norske kirke, og flertallet viser i denne forbindelse til at ved siden av gjennomføringen av demokrati- og trosopplæringsreformen har Kirkemøtet for de nærmeste årene gjort vedtak om særlige satsingsområder for utviklingen av diakoni, kirkemusikk og kultur, gudstjenesteliv og samisk kirkeliv. Flertallet mener det er viktig at Den norske kirke stimuleres til kontinuerlig fornyelse i møte med et samfunn og en verden i rask endring.

Med bakgrunn i den politiske avtalen 10. april 2008 vil flertallet understreke at finansieringen av kirken fremdeles skal være basert på offentlige bevilgninger, med hovedfinansiering over kommunebudsjettene. Flertallet mener derfor at en styrket kommuneøkonomi er det viktigste bidraget for en styrket kirkeøkonomi og for ivaretagelse av kirkebyggene. Flertallet viser til at 10 mill. kroner til

sentrale tiltak for sikrings- og dokumentasjonsarbeid vedrørende kirkebygg videreføres i 2010.

Flertallet mener at en velfungerende preste-tjeneste som er nærværende i alle lokalsamfunn, er blant de viktigste forutsetningene for å opprettholde Den norske kirke som landsdekkende kirke. Flertallet viser til at arbeidet med å tilpasse preste-tjenesten til lokale forhold og menighetenes behov skal videreføres i tråd med intensjonene i prostereformen.

Gjennom de senere årene er rekrutteringssituasjonen i presteskapet blitt vanskeligere, og flertallet understreker at styrket rekruttering er en prioritert oppgave framover.

2.2 Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Norge bør ha som mål at landets utdanningssystem skal ligge i verdenstoppen når det gjelder kvalitet og læringsresultater, og utdanningssystemet bør gjenspeile at fremtidige arbeidsplasser i stor grad vil være kunnskapsintensive. Disse medlemmer peker på at Norge er blant de land i verden som bruker mest penger til utdanningssektoren, men at resultatet ikke like tydelig plasserer oss blant verdens ledende nasjoner. Disse medlemmer viser også til at kunnskaps- og kapitalintensive næringer vil være nøkkelen til å videreføre Norges velstand etter oljealderen. Disse medlemmer mener det er nødvendig med både struktur- og systemendringer for å heve nivået på læringsresultatene innenfor utdanningssystemet, samt øke innsatsen innenfor forskningen.

Disse medlemmer konstaterer at det i budsjettforslaget fra Regjeringen satses for lite på utdanning og forskning i forhold til de uttalte målsettingene.

Grunnskolen

Disse medlemmer ønsker prinsipielt en helt ny modell for grunnskolen, der staten overtar finansieringsansvaret for skolene, og der skolene finansierer via stykkprisfinansiering. Ved en slik modell vil ikke lenger kommunene ha finansieringsansvar for skolene, og disse medlemmer mener en slik modell vil føre til større rettferdighet og at skolene ikke lenger er avhengig av kommuneøkonomien eller kommunepolitikerens prioriteringer.

Disse medlemmer legger til grunn et utdanningssystem der den enkelte elev har frihet til selv å velge skole, og der private og offentlige utdanningsinstitusjoner er lovmessig og økonomisk likestilt. Dette innebærer at den enkelte bruker får mer makt, og at det blir en konkurransesituasjon mellom ulike tilbydere av utdanningstjenester. Denne konkurransen vil, slik disse medlemmer ser det, medføre et økt fokus på kvalitet i utdanningssystemet, slik at

målet om å ha et av verdens beste utdanningssystemer kan bli realisert.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om innføring av fritt skolevalg for grunn- og videregående skole på nasjonalt plan."

Disse medlemmer viser til det stadige fokus på elevenes læringsmiljø, herunder de fysiske rammer undervisningen drives under. Disse medlemmer mener forbedringstakten er for lav i forhold til behovet og mener primært at staten i større grad bør bidra i den direkte finansieringen av opprusting av kommunale skolebygg.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av å få på plass et nasjonalt kvalitetssikringsorgan for grunnopplæringen. Disse medlemmer ønsker videre å opprette et eget skoleombud som kan ivareta elevens/foreldrenes (foresattes) rettigheter på en god måte.

Disse medlemmer mener det er avgjørende for utviklingen av norsk grunnskole at den enkelte skole får økt frihet til å kunne organisere undervisningen på ulike måter og legge forskjellige pedagogiske prinsipper til grunn. Det vil gi et mangfold av skoler som gjør at elevene har muligheten til å velge mellom skoler med ulikt pedagogisk opplegg og ulik organisering av skolehverdagen. Det vil øke elevenes mulighet til å få et opplæringstilbud som er tilpasset deres evner, behov og ønsker.

Internasjonale undersøkelser viser at Norge har et stort potensial for å bli bedre i grunnopplæringen. Frihet til ulik organisering kan være en nødvendig stimulans for i enda større grad å kunne tilpasse undervisningen til den enkelte elev.

Disse medlemmer stiller seg positive til å utvide skoledagen. Disse medlemmer er skuffet over at Regjeringen kun har funnet rom til å utvide skoledagen med leksehjelp i regi av skolefritidsordningen (SFO). Disse medlemmer mener en utvidet skoledag først og fremst må være begrunnet i et økt faglig fokus på innhold gjennom skoledagen, eksempelvis gjennom en styrking av fagene norsk, matematikk, naturfag/teknologi, engelsk og IKT. I tillegg kan tiden brukes til å styrke den tilpassede opplæringen for den enkelte elev. Disse medlemmer legger til grunn at skolefritidsordningen ikke skal bli en del av den ordinære skoledagen og at det fortsatt er et klart skille mellom skolefritidsordningen og undervisningstilbudet i skolen.

Disse medlemmer mener brukerne og deres foresatte må trekkes inn i drift og organisering av skolene i betydelig større grad. Disse medlemmer ønsker etablert driftsstyrer på de enkelte sko-

lene hvor de foresatte bør ha flertall. Disse medlemmer mener det i det minste er viktig å åpne for at skoleeier selv kan velge en slik organisasjonsform og at lovverket ikke lenger bør hindre en slik organisering av skolene.

Disse medlemmer formoder at Regjeringen i tilfelle opprettelse av slike driftsstyrer vil komme tilbake til Stortinget med forslag til mandat og ansvarsforholdet mellom driftsstyret, rektor og kommunen. Disse medlemmer vil likevel peke på muligheten kommuner og fylkeskommuner har til å iverksette en ordning med samarbeidsutvalg (SU) på den enkelte skole med utvidet myndighet. Slike tiltak kan gjennomføres innenfor eksisterende lovverk og gi foreldrene vesentlig økt innflytelse enn tilfellet er i de fleste grunn- og videregående skoler i dag. Disse medlemmer viser i den sammenheng til Larvik kommune som har gitt skolene mulighet til en slik ordning med utvidet myndighet for SU.

Disse medlemmer viser til at det er store ordensproblemer i deler av norsk skole. Disse medlemmer mener det kan være en sammenheng mellom den uro som oppleves i norsk skole og det lave læringsutbyttet i forhold til resursinnsats.

Disse medlemmer vil derfor sterkt understreke at det må settes økt fokus på lærernes ansvar som klasseledere. Det bør gis generell lederutdanning til lærere som en del av opplæringen på lærerhøgskolene og en bør kunne gi lederutdanning som etterutdanningstilbud til lærere. Disse medlemmer vil understreke det lederansvaret rektor har for at skolens lærere er gode ledere i klasserommet. Det må derfor stilles strengere krav til oppfølging av lærerens lederrolle for å bidra til forbedret kompetanse blant lærerne. Disse medlemmer mener et slikt fokus kan bidra til et betydelig bedre læringsmiljø og derigjennom bedre læringsutbytte for elevene. Disse medlemmer mener et økt fokus på læreren som leder også vil gi nyttige resultater i forholdet mellom elevene, slik at mobbing mellom elever, samt mellom lærer og elev begge veier, reduseres.

Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument nr. 8:113 (2006–2007) hvor Fremskrittspartiet la frem 15 konkrete forslag for å bedre læringsmiljøet for elevene og hindre bråk og uro.

Videregående opplæring

Disse medlemmer legger til grunn de samme prinsippene i den videregående opplæring som i grunnskolen: valgfrihet, økonomisk og lovmessig likebehandling mellom private og offentlige skoler, pedagogisk og administrativ frihet for den enkelte skole, og kvalitetssikring av utdanningen. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at de yrkesfaglige utdanningene blir gjenstand for

mer praktisk rettet undervisning og mindre teoretisk innrettet undervisning. Dette vil etter disse medlemmers oppfatning bidra til å motivere langt flere som er praktisk orientert til å fullføre utdanningsløpet. Disse medlemmer vil i den sammenheng vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å sette av midler til etterutdanning for undervisningspersonell i hvordan man bedre skal praksisrette de teoretiske fagene. Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av å ha flere lærlingplasser tilgjengelig slik at flere får muligheten til å ta hele utdanningen i bedrift.

Disse medlemmer viser til den enorme betydning kunnskap om IKT har for en overveldende del av arbeidsplassene i Norge og Europa. Det er grunn til å tro at betydningen av IKT i fremtiden vil bli enda større. Det er derfor svært viktig å sikre norske elevers tilgang til slik teknologi og gi alle elevene en god opplæring i naturlig bruk av IKT.

Disse medlemmer viser videre til at elevtallsveksten i videregående skole nå er stor, uten at fylkeskommunene som eier de fleste videregående skoler kan fremvise tilsvarende ressursvekst. Dette forholdet understreker også etter disse medlemmers syn at det er nødvendig å endre finansieringsystem; slik at statlige penger følger eleven direkte.

Høyere utdanning

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at den høyere utdanningen i Norge er av høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer konstaterer at innføringen og oppstarten av Kvalitetsreformen så langt i hovedsak synes å ha gitt positive resultater. Disse medlemmer konstaterer at det er blitt større fokus på kvalitet og bedre oppfølging av studentene ved de ulike lærestedene. Disse medlemmer har også merket seg et økt fokus på internasjonalisering innenfor den høyere utdanningen gjennom samarbeid og utveksling av både vitenskapelig ansatte og studenter for kortere og lengre perioder. Disse medlemmer er opptatt av at slikt samarbeid og slik utveksling fremmer kvalitetsutviklingen ved norske institusjoner, og peker på at kvalitetssikringsorganet NOKUT også bør følge denne utviklingen.

Disse medlemmer understreker at Kvalitetsreformen må sikres en finansiering som også gir kvalitet. Disse medlemmer peker på at reformen bygger på tre viktige pilarer; institusjonenes budsjett-rammer til løpende undervisning og forskning, bygningsmessige forhold i sektoren og studentenes rammebetingelser.

Disse medlemmer har merket seg at flere utdanningsløp har vært underlagt kontroll av NOKUT. Resultatet for sykepleierutdanningen og allmennlærerutdanningen har vært nedslående.

Disse medlemmer mener dette viser viktigheten av et eksternt kontrollorgan og tydelig viser behovet for fortsatt kvalitetsfokus i høyere utdanning.

Også innenfor den høyere utdanningssektoren ønsker disse medlemmer en lovmessig og økonomisk likebehandling mellom de private og offentlige utdanningsinstitusjoner. Dette er slik disse medlemmer ser det nødvendig for å legge til rette for at alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn, fritt kan velge utdanningssted. Dette er etter disse medlemmers syn også nødvendig for å skape kvalitet i utdanningen. Når det gjelder tildelingen av forskningsmidler innenfor høyere utdanningssektoren, ønsker disse medlemmer at midlene skal kanaliseres til de institusjonene som kan vise til høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer peker på betydningen av å styrke grunnskolen og den videregående opplæringen slik at de studentene som de høyere utdanningsinstitusjonene får inn, holder et høyt kvalitativt nivå.

Disse medlemmer viser til at det er en forskjellsbehandling i studiestøtteordninger for utenlandsstudier, avhengig av om det er bachelor- eller mastergradsstudier. Disse medlemmer vil sette fokus på utenlandsstudier som en tilnærming til globaliseringsprosessen. Disse medlemmer mener utenlandsstudier i de fleste tilfeller vil ha en verdi i seg selv, og at flere bør gis mulighet til å gjennomføre ett eller flere studiesemestre utenfor Norges grenser. Disse medlemmer ønsker på bakgrunn av dette at bachelor- og masterstudenter i utlandet skal likebehandles økonomisk.

Disse medlemmer viser til Stortingets målsetting om at flere skal studere utenlands. Disse medlemmer anser det som svært viktig at studenter skal ha gode tilskuddsordninger som gjør det mulig å ha et fleksibelt utdanningsløp med perioder i et annet nordisk land. Både av hensyn til studentene selv og det norske samfunn bør studenter kunne hente impulser og kunnskap utenfor norske utdanningsinstitusjoner. Utdanning utenfor Norges grenser medfører dessuten mulighet for relasjonsbygging og forretningsforbindelser som kan lette arbeidet med å finne nye markeder for norske produkter.

Disse medlemmer viser til at det fra og med undervisningsåret 2005–2006 ikke lenger blir gitt støtte til det første året av utdanning på bachelornivå i Kina, Japan, Russland og Brasil, samt de fleste av verdens utviklingsland. Årsaken til dette er at universitetsutdanningen i disse landene starter ett år tidligere enn i Norge. Første året blir derfor, ifølge NOKUT, ikke regnet for å være på nivå med første året av høyere utdanning i Norge. Disse medlemmer mener at det bør gis støtte til første året dersom det inngår som en del av en grad som NOKUT, sam-

let sett, vurderer til å være på nivå med en norsk bachelorgrad.

Disse medlemmer vil også peke på de problemer norske studenter ofte møter ved gjennomføring av studier i USA, fordi Lånekassen ikke utbetaler ytelser under gjennomføring av det såkalte "freshman year", som er førsteåret i en bachelorgrad. Disse medlemmer finner det underlig at ikke dette studieåret også får støtte på lik linje med andre studieår. De siste år viser en drastisk nedgang i antall norske studenter som velger å ta høyere utdanning i USA, noe som kan skyldes for dårlige støtteordninger.

Forskning

Disse medlemmer viser til den politiske enighet som var om å øke forskningsinnsatsen i Norge til 3 pst. av BNP. Fordelingen mellom offentlige og private forskningsmidler ble bestemt å være at staten bidrar med 1 pst., mens private bidrar med 2 pst. Disse medlemmer mener forventningen til den private forskningsandelen er så høy at den ikke kan anses for å være realistisk. Disse medlemmer vil derfor øke den offentlige andel av forskningsinnsatsen til 1,4 pst. av BNP og redusere den private andelen ned til 1,6 pst.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet foreslo å øke grunnkapitalen i Fondet for forskning og utvikling med 25 mrd. kroner i budsjettet for 2006, ytterligere 25 mrd. kroner i budsjettet for 2007, 34 mrd. kroner i 2008, og ytterligere 28 mrd. kroner i 2009, hvilket totalt ville gitt ca. 4 mrd. kroner mer til forskning i 2010 enn det Regjeringens opplegg gir.

Det er fortsatt nødvendig å øke grunnkapitalen i fondet slik at forskningsinnsatsen kan økes raskere, og disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å øke fondet med 10 mrd. kroner mer enn Regjeringen. Det vil i 2011 gi en økt forskningsbevilgning på ca. 350 mill. kroner mer enn Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer vil understreke betydningen forskningen vil ha når det gjelder å videreføre det velferdssamfunnet som har vokst frem. Disse medlemmer vil ha en satsing innenfor forskningssektoren som i mindre grad tar hensyn til distriktpolitiske hensyn, og i større grad tar hensyn til kvalitetsmessige kriterier for tildeling av forskningsmidler. Disse medlemmer vil understreke at det viktigste først og fremst er at vi får mer igjen for de pengene vi bruker i forskningssektoren, gjennom god forskning av høy internasjonal kvalitet. Samtidig er det viktig å skaffe mer midler til veie for de aktørene som bedriver forskning av høy internasjonal kvalitet.

Disse medlemmer vil understreke den rollen næringslivet har når det gjelder å ta ansvar for at det

satses på forskning i Norge, for på den måten å sikre en utvikling av bedriftene som legger grunnlag for fortsatt eksistens og arbeidsplasser i Norge.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens grep i 2007 medførte en innsnevring av Skattefunnordningen. Disse medlemmer viser til at Statistisk sentralbyrå la frem sin sluttevaluering av ordningen i januar 2008 hvor hovedbudskapet var at Skattefunn fungerte etter hensikten. Disse medlemmer mener Skattefunn er svært viktig i forhold til forskning i næringslivet og mener derfor at ordningen bør utvides.

Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av at de forskningsresultatene som blir frembrakt, blir viderefremmet til aktører som kan dra nytte av disse. Dette forutsetter, slik disse medlemmer ser det, et tettere samarbeid mellom forskningsinstitusjonene og næringslivet. Disse medlemmer vil understreke det ansvaret det offentlige har når det gjelder å ivareta satsingen på grunnforskning.

Disse medlemmer peker videre på at store deler av den foreslåtte økning på forskningsbudsjettet fra Regjeringens side går til kontingenter i ulike forskningsprogrammer og ikke direkte til forskning.

Kirke

Disse medlemmer viser til sitt prinsipielle standpunkt om at stat og kirke bør skille lag. Disse medlemmer ønsker en fristilt kirke som skal få anledning til selv å kunne ta beslutninger og bestemme over sin egen fremtid på fritt grunnlag. Særlig aktuelt er dette spørsmålet blitt etter at stadig flere politiske signaler går ut på at en vil instruere kirken i teologiske spørsmål, samtidig som kirken selv ikke skal få velge sine ledere. Disse medlemmer mener dette er helt uholdbart og mener kirken selv skal stå helt fritt i sine teologiske standpunkter og valg av egne ledere.

Disse medlemmer understreker likevel at en vil opprettholde et nært samarbeid med kirken og bidra til at kirkens rolle i samfunnet styrkes. Det er imidlertid disse medlemmers oppfatning at dette best kan skje uten at politikere blander seg inn i kirkens gjøremål og teologiske fortolkninger. Det vil videre kunne innebære at kirken bør stå i en særstilling hva gjelder økonomiske overføringer i forhold til andre trossamfunn, blant annet på grunn av kristendommens betydning for nasjonens identitet og tilhørighet, samt den kulturelle arv som ligger i for eksempel kirkebyggene.

Disse medlemmer viser videre til at folkekirken er i en tidsklemme. Prestetjenesten har behov for flere nye prestestillinger for å innfri forventningene i menighetene. Disse medlemmer viser til at bispedømmene har begrensede midler til å drive en

aktiv arbeidsgiverpolitikk for å rekruttere og beholde prester i aktiv tjeneste. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å styrke denne satsingen, slik at bispedømmene får tilført lønnsmidler til ca. 50 nye stillinger.

2.3 Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å bevilge til sammen 975 500 000 kroner mer enn Regjeringen til kirke, utdanning og forskning. Videre foreslås å etablere et fond for vitenskapelig utstyr på 10 mrd. kroner. Basisbevilgningene til universiteter og høyskoler foreslås økt med 250 mill. kroner og 205 mill. kroner i økte bevilgninger til Forskningsrådet. Det settes av midler til et lærerløft med 400 mill. kroner mer til etter- og videreutdanning. Høyre foreslår også i finansinnstillingen en omdisponering over kommunaldepartementets budsjett der Regjeringen har satt av midler til frukt- og grøntordning, deriblant 60 mill. kroner til en ekstra time i matematikk på barnetrinnet og 13 mill. kroner til leksehjelp på ungdomstrinnet. Arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger foreslås halvert. Skattefunnordningen foreslås styrket med 250 mill. kroner.

Grunnutdanning

Disse medlemmer mener skolen er en av våre aller viktigste institusjoner. Norge har en god skole, men resultatene står ikke i forhold til ressursbruken. Bedring av kvalitet og oppfølging i grunnutdanningen er den viktigste forutsetningen for at flere skal få brukt sine evner og komme seg inn i et arbeidsliv som setter store krav til omstillingsevne. Fortsatt går en av fem elever ut av grunnskolen uten å beherske norsk godt nok til å kunne ta høyere utdanning, og så mye som en av tre elever slutter eller fullfører uten å bestå videregående opplæring. Skolen skal ikke reproducere sosiale skiller, men sette elevene i stand til å lære mer uavhengig av deres bakgrunn. For å lykkes med dette er det svært avgjørende at skolen får mulighet å prioritere det viktigste først. Skolen kan ikke fjerne alle ulikheter, men kan sørge for at alle får like og reelle muligheter til å realisere sine evner.

Disse medlemmer vil fremheve den omfattende kursendringen av norsk skole som regjeringen Bondevik II iverksatte blant annet gjennom utformingen og vedtakelsen av Kunnskapsløftet. En av målsettingene med Kunnskapsløftet er å endre den praksisen som har ført til at norsk skole ikke har klart oppgaven med å utjevne sosiale forskjeller blant elevene. Nye læreplaner med klare kompetansemål, et historisk kompetanseløft for lærerne og langt større vekt på kunnskap og læring er blant hovedgrepene i reformen. Reformens sterke vektlegging av at

elevene skal tilegne seg grunnleggende ferdigheter, og at hver enkelt elev må få tilpasset opplæringen til sine forutsetninger, er helt nødvendige tiltak dersom man skal nå det overordnede målet om at alle elevene skal ha et likeverdig tilbud.

Disse medlemmer vil peke på at skolens samfunnsoppdrag – å danne og å utdanne – er avhengig av at vi har et tilstrekkelig antall lærere med god kompetanse. Nøkkelen til bedre læringsutbytte for elevene er faglig trygge, ambisiøse og motiverte lærere. Denne regjeringen ser ikke ut til å ta en voksende og alvorlig rekrutteringsutfordring i skolen nok på alvor. Regjeringspartiene har stemt ned gjentatte forslag fra Høyre om blant annet systematisk etter- og videreutdanning og rekrutterings- og senior tiltak for lærere. Økt timetall og et stort antall lærere som skal gå av med pensjon de nærmeste 10–15 årene, kan gi lærerkrise om Regjeringen ikke møter dette med forsterkede tiltak. Utdanningstakten må opp samtidig som det må settes inn betydelig økte midler til etter- og videreutdanning for å sikre nye generasjoner elever motiverte og kompetente lærere. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 400 mill. kroner utover Regjeringens forslag til etter- og videreutdanning. Videre settes det av 50 mill. kroner til seniortiltak for at flere av de eldre realfaglærerne skal motiveres til å stå lenger i arbeid.

Disse medlemmer har merket seg at resultatene på de nasjonale prøvene i 2009 ikke viser fremgang i forhold til resultatene for 2008, og at det på enkelte områder snarere er en tilbakegang. Det innebærer at hver femte elev fortsatt har dårlige leseferdigheter. Grunnleggende ferdigheter er verktøy for all annen læring, og er også en sterkt medvirkende årsak til det store frafallet i videregående opplæring. Tall fra den siste store studien som er gjort om frafall, "Bortvalg og kompetanse" (NIFU STEP 2008), viser at 34 pst. av elevene slutter eller fullfører uten å bestå i ett eller flere fag. På enkelte yrkesfaglige studieprogram er tallet over 50 pst. Årsaksbildet er sammensatt, men svake ferdigheter fra barne- og ungdomstrinnet i kjernefag som norsk og matematikk er en vesentlig faktor for muligheten til å gjennomføre videregående opplæring. I lys av det vi vet om frafallet fra yrkesfaglige studieretninger, blant annet at frafallet ifølge den samme undersøkelsen øker for de elevene som ikke får læreplass, viser disse medlemmer til Høyres alternative budsjett der det foreslås å halvere arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger for å få etablert flere læreplasser.

Disse medlemmer viser til at ungdomstrinnet for mange elever er den kritiske fasen. Derfor vil Høyre prioritere leksehjelp på ungdomstrinnet. Disse medlemmer vil vise til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 13 mill. kroner til

dette formål. Nasjonalt forskningssenter ved Høgskolen i Hedmark er sentrale i nytenkning rundt kvalitetsheving i grunnutdanningen, og styrkes med 4 mill. kroner. I tillegg styrkes de nasjonale kunnskapsmiljøene for kunnskapsbasert utvikling av lærerrollen.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der Vitensentrene styrkes med 10 mill. kroner for blant annet å bidra til at realfaglærere skal ha bedre ressursentre til å styrke elevers interesser for faget.

Disse medlemmer er bekymret for den økonomiske situasjonen for friskolene. Disse medlemmer er glad for at Kunnskapsdepartementet nå foreslår at rentekompensasjonsordningen også skal omfatte friskolene fra og med 2010. Disse medlemmer vil påpeke at flere friskoler har kommet i en vanskelig situasjon som følge av nyere statlige pålegg om standard på inneklima og bedre adgang for funksjonshemmede. En slik oppgradering av bygningsmassen er kostnadskrevende. Det er disse medlemmers oppfatning at alle elever har rett til et godt arbeidsmiljø uavhengig av hvilken skole man går på. Regjeringen Stoltenberg II fjernet kapitaltilskuddet for disse skolene i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006). Tilskuddet er viktig for å sikre driften og holde foreldrebetalingen lav. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å gjeninnføre kapitaltilskuddet med en bevilgning på 17 mill. kroner. I tillegg styrkes Kristelig Gymnasium og St. Sunniva skole med 3 mill. kroner.

Disse medlemmer er glad for at Regjeringen har videreført regjeringen Bondevik IIs "Ny sjanse"-program for å sikre opplæring til voksne uten tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter. Programmet heter nå Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). De siste årene har det vist seg at det omsøkte beløpet er betydelig høyere enn bevilgningene. Særlig i en tid der arbeidsledigheten er ventet å øke, og voksne med svake grunnleggende ferdigheter er særlig utsatt, er det viktig å styrke tiltak som bidrar til å gi slik opplæring.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til program for basiskompetanse i arbeidslivet med 40 mill. kroner.

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer er meget bekymret for situasjonen i høyere utdanning. Meldingene om store kutt i undervisningstilbudet, veiledningen, forskningsaktiviteten og utdanningskvaliteten er mange. Kvalitetsreformen i høyere utdanning er ikke lenger fullfinansiert, og handlingsrommet til å drive kvali-

tetsutvikling, internasjonalisering og institusjons-samarbeid er sterkt redusert.

For å sikre fremtidig verdiskapning og trygge morgendagens velferd mener disse medlemmer at Norge må satse på kunnskap, utdanning og forskning. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen gjennom siste 4-årsperiode unnlot å bruke det historiske økonomiske handlingsrommet til å investere for fremtiden. Heller ikke i budsjettet for 2010 ser disse medlemmer en sterk nok satsing fra Regjeringen på områdene utdanning og forskning. Målet om at staten skal bruke 1 pst. av BNP til forskning nås heller ikke i budsjettet for 2010. Regjeringen viser ingen vilje til å stimulere næringslivet til å øke sin forskning, og målet om 2 pst. av BNP her synes helt utenfor rekkevidde. Disse medlemmer er også kritiske til den stadig økende øremerking av nye midler til forskning, noe som kan føre til at frie midler og dermed rammene for fri forskning blir skadelidende.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med 250 mill. kroner. Kapitalen i Forskningsfondet økes med 10 mrd. kroner til vitenskapelig utstyr. I tillegg styrkes Forskningsrådets frie midler og det settes av midler til langt flere stipendiat- og postdocstillinger. Høyre foreslår også styrking av tiltak og insentiver som bidrar til at næringslivet kan investere mer i forskning.

Evalueringen av Skattefunn-ordningen er meget positiv, og disse medlemmer registrerer at ordningen bidrar til å øke forskningsinnsatsen i næringslivet. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å styrke Skattefunn-ordningen med 350 mill. kroner gjennom økte timesatser og økt timetall. Det foreslås også å gjeninnføre tilskuddet til ulønnet forskningsinnsats med 27 mill. kroner.

Kirken

Disse medlemmer viser til omfattende reformer i den norske kirken. Kirken er avhengig av nok prestestillinger dersom den skal kunne følge opp ønsket om å være en aktiv og inkluderende folkekirke og tilby de tjenester som innbyggerne forventer. Det vises til Høyres alternative budsjett der det foreslås bevilget 10 mill. kroner til formålet.

2.4 Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil styrke barns livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste fellesskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og

utruste for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre er å investere i kunnskap. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon. Dette medlem mener vi nå må ut av hvile-skjæret Regjeringen har innført i utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, høyere utdanning og forskning.

Grunnutdanningen

Dette medlem viser til at Regjeringen vil øke timetallet på småskoletrinnet med 1 uketime og 8 timers gratis SFO i tillegg til timetallsøkningene som ble innført i forrige periode. Dette medlem ser leksehjelp som et viktig frivillig tiltak, men ser samtidig at lekser kan være et viktig bindeledd mellom foreldre, barn og skole. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i finansinnstillingen derfor prioriterte 64 mill. kroner på ulike tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi. Dette medlem mener Regjeringen prioriterer helt feil når de store midlene i grunnutdanningen brukes til å øke timetallet og gi gratis SFO-timer. Dette medlem mener det er viktigere å sikre at allerede eksisterende timer gir bedre læring og på å øke antall lærere i skolen. Kristelig Folkeparti brukte derfor 330 mill. kroner til å øke lærertettheten i skolen med 2 pst. Videre foreslo partiet 20 mill. kroner til forsøk med mentorordning for nyutdannede lærere.

Dette medlem mener at manglende mestring og motivasjon får ekstra store utslag på ungdomsskoletrinnet. Derfor foreslo Kristelig Folkeparti å bevilge 50 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Dette medlem har videre merket seg at Regjeringen foreslår å prøve ut et nytt arbeidsfag i ungdomsskolen. Dette medlem viser til at svakheten ved dette faget er at det ikke skal være for alle og dermed ikke løser mangelen på praktiske fag i skolen, dessuten vil elevene binde seg til å fortsette med yrkesfag i videregående. Dette medlem mener derfor at dette faget ikke er svaret på utfordringen med en teoritung ungdomsskole, og foreslo i stedet å bruke 15 mill. kroner på utprøving av praktiskrettet teori i ungdomsskolen.

Dette medlem mener at antall elever som ikke fullfører videregående skole, er bekymringsfullt. Samfunnet har sviktet i å gi alle unge en mulighet til utdanning og arbeid. Det foregår mye gode lokale tiltak på skolene for å snu denne utviklingen. Derfor foreslår dette medlem å opprette en tiltakspost på 25 mill. kroner hvor det kan søkes støtte til gode lokale tiltak for å gi unge mennesker mulighet til å fullføre skoleløpet.

Dette medlem mener et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Dette medlem mener det i denne omgang er viktigere å bedre sam-

handlingen mellom hjem og skole enn mellom SFO og skole og vil derfor omprioritere 6 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem har videre merket seg at FUGs mandat er endret til også å omfatte hjem/skole-samarbeid i videregående opplæring. Dette medlem mener dette gir behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i utvalget. I tillegg til ny IKT-struktur er det også behov for å høyne honoraret til utvalgsleder. Derfor foreslo dette medlem å øke bevilgningen til FUG med 3 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det ikke gis særskilt tilskudd for friskolers kapitalkostnader. Dette fører til at friskolers rammevilkår særlig i pressområder står tilbake for tilsvarende vilkår for offentlige skoler. Kristelig Folkeparti foreslo derfor i finansinnstillingen å opprette et kapitaltilskudd på 20 mill. kroner. Dette medlem viser til at de store friskolene kommer dårlig ut i tilskuddssystemet. For enkelte av skolene vil dette få store konsekvenser og gi kutt i neste års budsjett. Dette medlem foreslo derfor en ekstrabevilgning til de store friskolene som St. Paul, St. Sunniva, Kristelig Gymnasium, Danielsen og Steinerskolen i Oslo på 5 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at de to skoleskipene M/S Gann og M/S Sjøkurs driver et viktig arbeid med utdanning av sjøfolk. Dette medlem viser til at den økonomiske situasjonen er dramatisk for begge skipene. Dette medlem foreslo derfor å øke bevilgningen med 10 mill. kroner.

Dette medlem mener folkehøgskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner. Dette medlem viser til at det flere steder i landet jobbes for å opprette folkehøgskoler, og mener det må være et mål å opprette flere skoler. Dette medlem har merket seg at Folkehøgskolerådet har prioritert Kristiansand folkehøgskole som nr. 1. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til folkehøgskolene med 4 mill. kroner for å opprette en ny folkehøgskole i Kristiansand.

Høyere utdanning og forskning

Dette medlem mener vi må satse på kunnskap, på utdanning og på forskning. Dette medlem mener det er meget bekymringsfullt at dagens regjering i løpet av sine fem budsjetter systematisk har nedprioritert universitets- og høgskolesektoren. For sektoren er det spesielt provoserende at dette har skjedd i en tid hvor det har vært en eventyrlig vekst i norsk økonomi, noe som har medført at Regjeringen har hatt et historisk stort økonomisk handlingsrom. Dette medlem viser til at universitets- og høgskolesektoren fortsatt sliter med lave basisbevilgninger etter Regjeringens hvileskjær. Dette medlem

foreslo derfor i finansinnstillingen å øke basisbevilgningen med 175 mill. kroner. Videre viser dette medlem til at Regjeringen ikke oppretter flere stipendiatstillinger. Dette medlem foreslo derfor å bevilge 27,5 mill. kroner for å opprette 100 nye stipendiatstillinger.

Dette medlem mener det er urimelig at studentene mottar støtte kun frem til mai all den tid eksamen i stor grad er i juni. Dette gir mange en vanskelig økonomisk situasjon i denne perioden. Dette medlem foreslår derfor å innføre 11 måneders studiestøtte fra høsten 2010. Dette medlem viser videre til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre at det er vanskeligere for studenter med barn å studere. Dette medlem er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning. Dette medlem foreslo derfor å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Dette medlem foreslo å øke forskningsfondet med 25 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Dette medlem viser til at Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger har endret status fra regionale høgskoler til universitet. Dette medlem viser videre til at de som statlige høgskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høgskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. Dette medlem foreslo derfor å øke forskningsbevilgningen til Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger med til sammen 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til Regjeringens kutt på private høgskoler. Dette medlem vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høgskoler i Norge og at kuttet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006) har satt flere institusjoner i en vanskelig situasjon. Dette medlem viser videre til at 3 høgskoler som i 2005 gikk over fra å være friskoler til å bli høgskoler, får lavere tilskudd enn om de hadde forblitt friskoler. Dette medlem foreslo å bevilge 6,7 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Trossamfunn

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem viser til at det er lokalmenighetene som representerer kirken i lokalsamfunnene. Det er nå stor prestemangel i flere deler av landet, og den lave statlige bevilgningen har ført til en kritisk situasjon i mange bispedømmer. Kristelig Folkeparti foreslo derfor å øke bevilgningen med 30 mill. kroner

i finansinnstillingen for å sikre at prestetjenesten lokalt ikke blir svekket.

Dette medlem viser til at Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004 og i fem år og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene. Dette medlem viser til at det gjenstår 80 mill. kroner, i tillegg kommer prisjusteringen. Dette medfører at reformen allerede ligger etter den opptrappingsplanen som tidligere er vedtatt av Stortinget. Dette medlem foreslo derfor i finansinnstillingen å øke bevilgningen med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at fellestrådene får store utfordringer knyttet til det vedtatte stat/kirkeforliket. Dette medlem foreslo derfor å bevilge 4 mill. kroner til lokal omstilling i forbindelse med stat/kirkeforliket og til styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse i møte med nye religioner.

Dette medlem viser til at mange kirker lider under år uten oppussing. Dette medlem vil advare mot å bruke kirkens egne midler, som Opplysningsvesenets fond, for å rette opp i manglende offentlig prioritering av kirkebygg. Dette medlem mener at det er behov for en sterkere satsning, og Kristelig Folkeparti økte derfor i sitt alternative budsjett rammen for låneordning til kirker med 0,5 mrd. kroner i 2010.

Dette medlem viser til at Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep er et nasjonalt og økumenisk ressurs- og kompetansesenter for kirkelige miljøer, og et møte- og samtalested for kvinner og menn med overgrepserfaring. Dette medlem viser til at senteret nå er i en vanskelig økonomisk situasjon og til at Kristelig Folkeparti derfor foreslo å øke bevilgningen til ressursenteret med 2 mill. kroner i finansinnstillingen.

2.5 Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 44 586 610 000 kroner under rammeområde 16, noe som er 1 544 000 000 kroner mer enn det som fulgte av Regjeringens forslag. I tillegg blir det i budsjettalternativet blant annet foreslått å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 73 mrd. kroner, samt en rekke forbedringer på skattesiden med hensyn til FoU (rammeområde 22).

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelse. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklases kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet – ikke minst i økonomiske nedgangstider slik vi har vært, og til dels fortsatt er, inne i.

Økonomiske oppgangstider i forkant av finanskrisen muliggjorde en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Dette medlem konstaterer at så ikke skjedde. Dette medlem viser til at regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringer har erklært at de vil satse på kunnskap – så langt har presentert fire budsjetter som samlet sett i liten grad følger opp ambisjonsnivået som etter dette medlems mening er nødvendig og som sektoren etterspør.

Dette medlem merker seg at den ansvarlige statsråden for forskning og høyere utdanning er svært opptatt av å skille mellom bevilgningene til forskning og bevilgningene til høyere utdanning. Dette medlem mener det er både naturlig og ikke minst nødvendig å se disse bevilgningene under ett. Forskningsbevilgninger kan ikke sees løsrevet fra institusjonene og næringslivet hvor en stor del av forskningen faktisk foregår.

Etter dette medlems syn har den rød-grønne regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidrettet politikk, og konsekvensen av dette kan blant annet bli mindre verdiskaping, færre nye arbeidsplasser og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd.

Dette medlem registrerer at det i forbindelse med presentasjonen av forslaget til statsbudsjett for inneværende år (2009) ble forsøkt skapt et inntrykk av at det såkalte "hvileskjæret" knyttet til reduksjon i basisbevilgninger til universiteter og høyskoler, ble reversert. Dette var i beste fall bare en del av sannheten. I etterkant av budsjettfremleggelsen fremkom det informasjon om at universitetene og høyskolene stod foran kraftige budsjettkutt på grunn av økte lønns- og pensjonsutgifter som Regjeringen ikke hadde tatt høyde for – eller informert Stortinget tilfredsstillende om – i sitt forslag til statsbudsjett for 2009.

Universitets- og høyskolerådet (UHR) beregnet på daværende tidspunkt de økte lønns- og pensjonskostnadene til å være om lag 600 mill. kroner. Ifølge Kunnskapsdepartementets egne tall, jf. bl.a. Dokument nr. 15:157 (2008–2009), var summen om lag

440 mill. kroner. Uansett var dette kostnader Regjeringen ikke hadde tatt hensyn til i sitt budsjettforslag, og den omtalte reverseringen av hvileskjæret innebar i realiteten at universiteter og høyskoler ble påført ytterligere ett til to nye hvileskjær. En bevilgning på 80 mill. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 – som attpåtil ikke videreføres i budsjettforslaget for 2010 – kan ikke rette opp dette. Forslaget om en bevilgning på 50 mill. kroner i 2010 for å stimulere til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon i sektoren er nødvendig, men må etter dette medlems mening betegnes som svært moderat gitt utfordringene sektoren står overfor.

Dette medlem mener det er svært viktig å øke studiekapasiteten ved universiteter og høyskoler, og merker seg at Regjeringen følger opp tidligere signaler om å bevilge midler til flere studieplasser i budsjettforslaget for 2010. Dette medlem har også merket seg SSB-fremskrivingene i St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja om at studenttallet vil øke dramatisk i årene som kommer. Det er snakk om helt opp mot 100 000 flere studenter frem mot 2020. Dette tydeliggjør behovet for en langsiktig plan for hvordan studentbølgen skal håndteres, og ikke minst solide basisbevilgninger til institusjonene som skal motta studentene.

Dette medlem har merket seg at sektoren har reagert nærmest unisont på det fremlagte forslaget til statsbudsjett for neste år. UHR ser for eksempel "ingen prioritering av forskning og høyere utdanning" i budsjettforslaget, og mener at handlingsrommet for universiteter og høyskoler vil svekkes ytterligere, gitt at forslaget går gjennom uendret. Forskerforbundet ber på samme bakgrunn institusjonene vurdere om det er forsvarlig å ta imot de nye studieplassene som ligger i budsjettet. Når det gjelder institusjonene, påpeker for eksempel Universitetet i Bergen at de ikke har sett "et like stramt budsjett siden hvileskjæret i 2007". Universitetet i Oslo skriver at "når vi opplever en reell reduksjon av bevilgningene til undervisning og forskning som allerede er i gang, vil dette på lengre sikt true Norges status som kunnskapsnasjon". Studentorganisasjonene refererer på sin side til budsjettforslaget som "smuler til forskning og høyere utdanning". Dette medlem tar slike reaksjoner på alvor.

En nærmest vedvarende svak basisbevilgning til universiteter og høyskoler kan ikke sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad, og vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger, og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg selv at institusjonene fort vil

komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det blir foreslått å bevilge 350 mill. kroner som en direkte styrking av basisbevilgningene i universitets- og høyskolesektoren, noe som er i tråd med behovet i sektoren gitt tidligere års bevilgningsprofil i budsjettssammenheng, og vil følge dette ytterligere opp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2010.

Det er, i år som i tidligere år, videre et faktum at en betydelig andel av "veksten" for forskningsområdet knyttes til kontingentinnbetaling til EUs rammeprogram. Dette medlem merker seg for øvrig at øvrige "vekstområder" på forskningsområdet dreier seg om oppfølging av klimaforliket, avkastning fra ulike fondskonstruksjoner (regionale forskningsfond og "fondet i Forskningsfondet" vedrørende vitenskapelig utstyr) og romforskning. Dette medlem mener disse bevilgningene er nødvendige, men vil understreke at de i stor grad er en konsekvens av inngåtte forpliktelser nasjonalt og internasjonalt – dvs. at det finnes få nye og "selvstendige" satsinger fra de rød-grønnes side i budsjettforslaget for neste år.

Dette medlem vil påpeke at forskningsfondet – hvis opprinnelige intensjon ved opprettelsen i 1999 var å kunne skape strategisk handlingsrom i norsk forskning og etter hvert også har bidratt til å finansiere kvalitetsreformen – i de senere år synes å gradvis reduseres til et regulært driftsfond som skal finansiere allerede eksisterende poster. NIFU STEP uttrykker det slik i rapport 41/2009:

"Forskningsfondets rolle i den samlede finansieringen fortsetter å svekkes. Samtidig som veksten har gått ned, og fondsavkastningens andel av den samlede forskningsfinansieringen synker, har også ørmerkingen av avkastningen tiltatt".

Dette medlem vil advare sterkt mot denne utviklingen.

Dette medlem mener videre at den foreslåtte økningen i forskningsfondet ikke kan karakteriseres som offensiv nok. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det, i tråd med Venstres løfte i valgkampen, blir foreslått å styrke fondsbeholdningen med 73 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 150 mrd. kroner, og økningen på 73 mrd. kroner vil – gitt en rentesats på 3,5 pst. – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om lag 2,55 mrd. kroner i 2011 utover Regjeringens forslag. Dette medlem vil understreke at et solid forskningsfond er den beste garantien for stabilitet og forutsigbarhet i de offentlige forskningsbevilgningene, forutsatt at Regjeringen benytter fondsavkastningen i tråd med det som er intensjonen bak fondet. Hensikten må

være å skape rom for strategiske satsinger på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Dette medlem vil understreke at institusjonene sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping, i tillegg til avkastning fra "fondet i Forskningsfondet" øremerket vitenskapelig utstyr. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke utstyrssatsingen over Norges forskningsråds budsjettkapittel med ytterligere 75 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 40 mill. kroner tiltenkt frie midler, herunder individuell prosjektstøtte, og 100 mill. kroner foreslås til en forsterket forsknings-satsing på fornybare energiformer og klimatiltak utover det som følger av Klimaforliket.

Dette medlem merker seg at det i Regjeringens forslag ikke er satt av midler til noen nye rekrutteringsstillinger i 2010, noe dette medlem mener er oppsiktsvekkende. Rett nok ble det opprettet rekrutteringsstillinger ved salderingen av budsjett 2009 (180) og i tiltakspakken fra i januar (80), men det finnes altså ingen *nye* stillinger. Dette medlem vil understreke at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det derfor foreslås å bevilge 138 mill. kroner til opprettelse av ca. 500 nye stipendiatstillinger fra høsten 2010.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoc-stillinger, slik at doktorgradsstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 27,5 mill. kroner til opprettelse av 100 nye postdoc-stillinger f.o.m. høsten 2010.

I økonomiske nedgangstider er det særlig viktig å satse på næringsrettet forskning med henblikk på fremtidig verdiskaping og innovasjon. Dette medlem mener nærings-ph.d.-ordningen – som skal bidra til å øke kunnskapsintensiteten i næringslivet og skape et tettere samspill mellom academia og nærings- og samfunnsliv – må styrkes utover Regjeringens forslag. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 6,9 mill. kroner som tilsvarer det offentliges andel av 50 nye nærings-ph.d. fra høsten 2010.

Dette medlem vil videre vise til forslagene i Venstres alternative statsbudsjett om å bevilge 40 mill. kroner til å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som Regjeringen fjernet i 2006, samt forslagene om å øke beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen, jf. omtale under rammeområde 22.

Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett også foreslås å styrke den næringsrettede forskningen gjennom Forskningsrådets programmer med 150 mill. kroner, herunder 50 mill. kroner øremerket Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA). BIA er Forskningsrådets største program og en av norsk næringslivs viktigste samarbeidspartnere. 50 pst. av FoU-investeringene i Norge gjøres av bedrifter som har BIA som eneste finansieringskilde. BIA finansierer FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010 innebærer at det ikke vil bli utlyst midler til nye prosjekter høsten 2009. Over 160 støtteverdige prosjekter står i kø for å realiseres, og det er avgjørende at man fra statlig hold legger til rette for økt FoU-aktivitet i næringslivet.

Dette medlem mener det er et betydelig potensial for FoU knyttet til arbeidskraftsbesparende teknologi til bruk i offentlig sektor, og særlig i helse-sektoren. Dette vil øke effektiviteten i sektoren og dermed bedre både behandlingsskapasitet og ikke minst frigjøre tilstrekkelig antall hender som det er og vil bli behov for i tiden som kommer. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås at Forskningsrådet igangsetter et program for forskning på arbeidskraftsbesparende teknologi i helsesektoren, med en ramme på 50 mill. kroner.

Dette medlem viser i denne sammenheng også til forslagene om styrking av satsingen på miljøteknologi (100 mill. kroner) utover Klimaforliket og FoU-kontrakter (50 mill. kroner) under rammeområde 9.

Innenfor kunstfeltet er det et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og skal føre fram til kompetanse som førsteamanuensis. Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås å bevilge 3 mill. kroner for å styrke dette arbeidet.

Studenter

Dette medlem merker seg at Regjeringen, til tross for lovnader i valgkampen, kun foreslår å justere satsene for utdanningsstøtte opp 1,6 pst. for stu-

dieåret 2010/2011. Dette står i grell kontrast til lovnadene fra samtlige rød-grønne partier i valgkampen om å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter. Dette punktet, som både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har programfestet, er heller ikke en del av Soria Moria II. Det er etter dette medlems mening en gåte hvordan regjeringspartiene har forhandlet bort et punkt i regjeringserklæringen som de samme partiene har programfestet.

Dette medlem ønsker å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor dette er foreslått f.o.m. høsten 2010.

Dette medlem mener videre at studiestøtten for 2010/2011 må indeksreguleres med utgangspunkt i støttenivået i 2005, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 49,3 mill. kroner til dette formål. Dersom basisstøtten prisjusteres for studieåret 2005/2006 og alle påfølgende år, vil dette innebære en økning av basisstøtten i 2010 med om lag 1 600 kroner i året i forhold til nivået i foreslått budsjett.

Dette medlem vil videre påpeke viktigheten av internasjonalisering av høyere utdanning, og minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Dette medlem merker seg at Regjeringen fortsatt ikke har funnet økonomisk rom for å gjeninnføre utdanningsstøtte til første års utdanning på lavere grad (bachelornivå) i land i Asia, Latin-Amerika og Afrika i tråd med merknaden fra en samlet kirke-, utdannings- og forskningskomité, jf. blant annet Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006). Dette medlem mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret og har en reell mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det derfor foreslås å bevilge 0,9 mill. kroner til gjeninnføring av utdanningsstøtte til første års utdanning i de berørte landene.

Dette medlem vil også påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det første året i en fireårig bachelorgrad i det såkalte "freshman year". Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA har vært synkende i så godt som samtlige år etter 1985. Etter dette medlems mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelorgrad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 9,2 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til "freshman year" i USA.

Grunnopplæringen

I tråd med satsingen på forskning og høyere utdanning vil dette medlem samtidig påpeke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnopplæringen. Skolen er en av våre viktigste oppdragende og "dannende" samfunnsinstitusjoner, som skal formidle kunnskap, allmenndannelse, verdier og kulturarv.

Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Dette medlem vil i denne sammenheng også påpeke at man i Sverige har lansert "Läraryftet", en omfattende kompetansehevingsreform der videreutdanning er det bærende element. Dette medlem viser til tidligere forslag fra Venstre i Dokument nr. 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole.

Dette medlem merker seg at Regjeringen i noen grad har etterkommet Venstres ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det Venstre har tatt til orde for. Dette medlem viser til at Regjeringens bevilgning knyttet til et "varig system for videreutdanning for lærerlar", i stor grad tilsvarer bevilgningen som lå inne i Kunnskapsløftet for å etablere etter- og skolelederutdanning. Det har således ikke vært snakk om noen ny satsing i bevilgningssammenheng. Dette medlem viser videre til at videreutdanningsordningen som Regjeringen har gått inn for skal, ferdig utbygd, omfatte ca. 2 500 lærere årlig – dvs. at bare enkelte lærere i noen fag får videreutdanning. Dersom alle lærere i norsk skole skal få videreutdanning i en eller annen form, vil det altså ta et sted mellom 30 og 40 år i henhold til Regjeringens opplegg.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 350 mill. kroner utover Regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som ut fra Regjeringens opplegg potensielt vil kunne gi 70 pst. flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning uten reduksjon i lønn. Dette medlem vil understreke at Venstre har som ambisjon at alle lærere på alle trinn skal få mulighet til kompetansehevende videreutdanning ved jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier

skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innføres.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Norge vil mangle om lag 1 000 lærere per år i forhold til behovet de nærmeste årene – og enda flere dersom man fortsetter å utvide timetallet i grunnskolen.

Dette medlem savner en vilje fra Regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor. Dette medlem viser til at det i budsjettet for inneværende år var satt av til sammen 50 mill. kroner til ulike rekrutteringstiltak. Dette medlem mener at en slik satsing er for liten, gitt de store utfordringene man står overfor.

Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at gjennomsnittsalderen er svært høy både i videregående skole og i grunnskolen. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere. Parallelt med dette øker antallet elever. I representantforslaget påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere: For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, for eksempel gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede seniortiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 75 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Hovedfokuset skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Dette medlem viser i denne forbindelse til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslår dette medlem flere konkrete tiltak i statsbudsjettet for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall.

Dette medlem viser til at det er et behov for flere spesialpedagoger i norsk skole, og at det synes hensiktsmessig at spesialpedagogene arbeider så tett på elevene og skolene som mulig. Det fordrer blant annet større spesialpedagog-tetthet. Dette medlem viser i denne forbindelse til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett under rammeområde 18 om å bevilge 50 mill. kroner til flere spesialpedagoger i kommunene f.o.m. høsten 2010, noe som vil kunne finansiere ca. 200 flere spesialpedagoger gitt en kostnad på 750 000 kroner per spesialpedagog.

Mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noen koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker dette medlem å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helse-tjeneste og skole rundt den enkelte elev for dermed å redusere frafall i skolen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i første omgang foreslås å bevilge 25 mill. kroner til disse tiltakene.

En del elever i norsk skole har lese- og skrivevan-sker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevan-sker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet, og alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 25 mill. kroner til prøveordningen.

Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007). På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke rådgivningstjenesten med 25 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette medlem viser til at Venstre i budsjettbehandlingene i foregående periode gjennomgående har foreslått høyere bevilgninger enn Regjeringen til leksehjelpstiltak. Dette medlem har merket seg Regjeringens forslag om å lovfeste gratis leksehjelp for elever på 1.-4. trinn i SFO og forslaget om å bevilge om lag 178 mill. kroner til ordningen i statsbudsjettet for 2010. Dette

medlem ser Regjeringens forslag som en ytterligere utvidelse av skoledagen, i tråd med de rødgrønne partienes ønske om heldagsskole, og går imot dette forslaget. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i stedet foreslås å bevilge 75 mill. kroner til leksehjelpstiltak i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner.

I tråd med ovenstående vil heller ikke dette medlem prioritere forsøk i regi av Utdanningsdirektoratet for å utvikle og prøve ut modeller for bedre sammenheng mellom skole og skolefritidsordning, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å redusere bevilgningene over kap. 226 post 21 med 6 mill. kroner.

Dette medlem er opptatt av å bevare gamle håndverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i budsjettproposisjon for Kunnskapsdepartementet for 2008 hvor bl.a. følgende ble påpekt:

"Fleire gamle handtverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven. Bruken av midlane skal innrettast slik at kunnskapen blir formidla til relevante aktørar innanfor fag- og yrkesopp-læringa."

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke satsingen på tradisjonelle håndverksfag med 5 mill. kroner i 2010.

Dette medlem viser til at flere av de store private skolene er i en vanskelig økonomisk situasjon, og at finansieringsmodellen disfavoriserer privatskoler med høye elevtall. Dette gjelder bl.a. Steinerskolen i Oslo, St. Sunniva, KG og Danielsen videregående skole. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 5 mill. kroner for å sikre tilfredsstillende driftsrammer for disse skolene.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det går imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og heller foreslås å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner per måned, og er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem ønsker heller ikke å prioritere utvidet timetall i grunnskolen neste år, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere. I statsbudsjettet for 2008 ble det innført fem ekstra uketimer, og i statsbudsjettet for 2009 foreslår Regjeringen to uke-

timer ekstra øremerket fysisk aktivitet. I budsjettfor-slaget for 2010 er det lagt inn en uketime ekstra, noe dette medlem ønsker å omprioritere, bl.a. til bruk i en målrettet satsing på rekruttering av lærere, jf. Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem går videre imot Regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og fremmer forslag om å avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2010 i Venstres alternative statsbud-sjett. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettsituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av merverdiavgiftssystemet ved å innføre full merverdiavgift på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig innføre lav merverdiavgiftssats for frukt og grønt, jf. omtale i Venstres alternative statsbudsjett under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpoli-tisk grep.

Med hensyn til å øke barn og unges fysiske akti-vitet, viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i stedet foreslås å bevilge 20 mill. kroner utover Regjeringens forslag til ulike fri-lufstiltak i regi av frivillige organisasjoner, jf. forslag under rammeområde 3.

Kirke

Dette medlem viser til det brede forliket om stat/kirke i Stortinget våren 2008, og legger til grunn at Regjeringen følger opp forpliktelsene som ligger i dette forliket i inneværende stortingsperiode.

Dette medlem viser til at det har blitt vanske-ligere å få fylt ledige prestestillinger på grunn av økt prestemangel. Dette medlem mener Den norske kirke vil få vanskeligheter med å fylle sin funksjon som folkekirke dersom kirken mangler de prester som skal til for å ta seg av menighetene, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til prestedtjenesten.

2.6 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen

Tabellen nedenfor viser hvilke tall som lå til grunn for partienes alternative forslag til netto utgiftsramme for rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2009–2010). Alle forslagene hadde forskjellig utgiftsramme. Regjeringspartienes forslag til utgifts-ramme hadde flertall (Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet) og ble vedtatt under finansdebatten 26. november 2009. For rammeom-råde 16 ble netto utgiftsramme for 2010 vedtatt redu-sert med 13 mill. kroner fra kr 43 042 610 000 til kr 43 029 610 000.

Oversikt over tall til grunn for partienes forslag til utgiftsramme i finansinnstillingen. Bare poster med avvik. (Endring i forhold til Regjeringens forslag i parentes)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2-3	FrP	H	KrF	V
Utgifter (i hele tusen kroner)							
200		Kunnskapsdepartementet	235 741	222 741	220 741	235 741	235 741
				(-13 000)	(-15 000)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	215 714	203 714	200 714	215 714	215 714
				(-12 000)	(-15 000)	(0)	(0)
	21	Spesielle driftsutgifter	17 311	16 311	17 311	17 311	17 311
				(-1 000)	(0)	(0)	(0)
220		Utdanningsdirektoratet	272 542	261 042	272 542	272 542	272 542
				(-11 500)	(0)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	221 380	214 880	221 380	221 380	221 380
				(-6 500)	(0)	(0)	(0)
	70	Tilskudd til læremidler mv.	47 530	42 530	47 530	47 530	47 530
				(-5 000)	(0)	(0)	(0)
221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen	9 613	9 613	9 613	12 613	9 613
				(0)	(0)	(+3 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	9 613	9 613	9 613	12 613	9 613
				(0)	(0)	(+3 000)	(0)
222		Statlige grunn- og videre- gående skoler og grunn- skoleinternat	101 406	76 406	101 406	101 406	101 406
				(-25 000)	(0)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	100 117	75 117	100 117	100 117	100 117
				(-25 000)	(0)	(0)	(0)
223		Samisk utdannings- administrasjon	34 355	8 355	34 355	34 355	34 355
				(-26 000)	(0)	(0)	(0)
	50	Tilskudd til Sametinget	34 355	8 355	34 355	34 355	34 355
				(-26 000)	(0)	(0)	(0)
225		Tiltak i grunnopplæringen	1 178 266	1 124 719	1 228 266	1 180 166	1 228 266
				(-53 547)	(+50 000)	(+1 900)	(+50 000)
	51	Tilskudd til samarbeidstiltak skole/barnevern	0	0	0	0	25 000
				(0)	(0)	(0)	(+25 000)
	63	Tilskudd til samisk i grunn- opplæringen	49 787	0	49 787	49 787	49 787
				(-49 787)	(0)	(0)	(0)
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	261 618	196 618	261 618	261 618	261 618
				(-65 000)	(0)	(0)	(0)
	66	Tilskudd til leirskole- opplæring	40 172	70 172	40 172	40 172	40 172
				(+30 000)	(0)	(0)	(0)
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	9 260	0	9 260	9 260	9 260
				(-9 260)	(0)	(0)	(0)
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 413	4 913	9 413	11 313	9 413
				(-4 500)	(0)	(+1 900)	(0)
	76	Tilskudd til skoler med elever med særskilte behov	0	30 000	0	0	0
				(+30 000)	(0)	(0)	(0)
	77	Tilskudd til skoler med blinde og svaksynte	0	5 000	0	0	0
				(+5 000)	(0)	(0)	(0)
	78	Tilskudd til elever med dysleksi og lignende	0	10 000	0	0	0
				(+10 000)	(0)	(0)	(0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2-3	FrP	H	KrF	V
	78	Tilskudd til styrket rådgivningstjeneste	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	25 000 (+25 000)
	80	Tilskudd til seniortiltak for lærere	0	0 (0)	50 000 (+50 000)	0 (0)	0 (0)
226		Kvalitetsutvikling i grunnpoplæringen	1 043 566	1 163 566 (+120 000)	1 457 566 (+414 000)	1 138 566 (+95 000)	1 567 566 (+524 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	1 043 566	1 163 566 (+120 000)	1 453 566 (+410 000)	1 138 566 (+95 000)	1 067 566 (+24 000)
	22	Tilskudd kompetanseøkning og rekruttering av lærere	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	425 000 (+425 000)
	23	Nasjonalt forsknings-senter Høyskolen i Hedmark	0	0 (0)	4 000 (+4 000)	0 (0)	0 (0)
	23	Tilskudd leksehjelps-ordninger	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	75 000 (+75 000)
227		Tilskudd til særskilte skoler	65 240	66 240 (+1 000)	65 240 (0)	65 240 (0)	65 240 (0)
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	21 660	22 660 (+1 000)	21 660 (0)	21 660 (0)	21 660 (0)
228		Tilskudd til private skoler mv.	2 838 432	2 971 932 (+133 500)	2 858 432 (+20 000)	2 854 032 (+15 600)	2 838 332 (-100)
	70	Private grunnskoler	1 110 758	1 166 258 (+55 500)	1 110 758 (0)	1 096 358 (-14 400)	1 110 958 (+200)
	71	Private videregående skoler	1 169 222	1 229 222 (+60 000)	1 179 222 (+10 000)	1 169 222 (0)	1 169 222 (0)
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven	201 822	211 822 (+10 000)	211 822 (+10 000)	201 822 (0)	201 822 (0)
	73	Private grunnskoler i utlandet	78 123	82 123 (+4 000)	78 123 (0)	78 123 (0)	77 823 (-300)
	74	Private videregående skoler i utlandet	20 155	21 155 (+1 000)	20 155 (0)	20 155 (0)	20 155 (0)
	76	Andre private skoler	35 684	37 684 (+2 000)	35 684 (0)	45 684 (+10 000)	35 684 (0)
	78	Kompletterende undervisning	25 542	26 542 (+1 000)	25 542 (0)	25 542 (0)	25 542 (0)
	82	Tilskudd til kapitalutgifter	0	0 (0)	0 (0)	20 000 (+20 000)	0 (0)
229		Andre tiltak	21 499	11 499 (-10 000)	21 499 (0)	21 499 (0)	21 499 (0)
	1	Driftsutgifter	20 499	10 499 (-10 000)	20 499 (0)	20 499 (0)	20 499 (0)
246		Kvalitetsutvikling i rådgivningstjenesten		950	0	0	0
	1	Prosjektmidler til PROFRÅD	0	950 (+950)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
253		Folkehøyskoler	641 301	620 701 (-20 600)	641 301 (0)	645 301 (+4 000)	641 301 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2-3	FrP	H	KrF	V
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	636 552	616 552 (-20 000)	636 552 (0)	640 552 (+4 000)	636 552 (0)
	71	Tilskudd til Folkehøyskole- rådet	3 613	3 013 (-600)	3 613 (0)	3 613 (0)	3 613 (0)
254		Tilskudd til voksen- opplæring	205 335	147 335 (-58 000)	158 335 (-47 000)	205 335 (0)	205 335 (0)
	70	Tilskudd til studieforbund	179 390	124 390 (-55 000)	129 390 (-50 000)	179 390 (0)	179 390 (0)
	73	Tilskudd til voksen- opplæringsorganisasjoner	9 289	6 289 (-3 000)	9 289 (0)	9 289 (0)	9 289 (0)
	74	Tilskudd Nord-Troms studie- senter	0	0 (0)	3 000 (+3 000)	0 (0)	0 (0)
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.	56 806	56 806 (0)	56 806 (0)	58 806 (+2 000)	56 806 (0)
	72	Stiftelsen Arkivet	5 525	5 525 (0)	5 525 (0)	7 525 (+2 000)	5 525 (0)
256		Vox – Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	52 523	51 523 (-1 000)	52 523 (0)	52 523 (0)	52 523 (0)
	1	Driftsutgifter	37 987	36 987 (-1 000)	37 987 (0)	37 987 (0)	37 987 (0)
257		Program for basis- kompetanse i arbeidslivet	79 804	69 804 (-10 000)	119 804 (+40 000)	79 804 (0)	79 804 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	79 804	69 804 (-10 000)	119 804 (+40 000)	79 804 (0)	79 804 (0)
258		Analyse og utviklingsarbeid	43 114	39 114 (-4 000)	43 114 (0)	20 114 (-23 000)	43 114 (0)
	1	Driftsutgifter	3 809	3 809 (0)	3 809 (0)	1 809 (-2 000)	3 809 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	39 305	35 305 (-4 000)	39 305 (0)	18 305 (-21 000)	39 305 (0)
260		Universiteter og høyskoler	23 382 978	23 537 978 (+155 000)	23 666 478 (+283 500)	23 612 178 (+229 200)	23 901 478 (+518 500)
	50	Statlige universiteter og høyskoler	22 554 756	22 704 756 (+150 000)	22 832 256 (+277 500)	22 762 256 (+207 500)	23 043 256 (+488 500)
	70	Private høyskoler	828 222	833 222 (+5 000)	834 222 (+6 000)	849 922 (+21 700)	858 222 (+30 000)
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	309 281	313 281 (+4 000)	309 281 (0)	319 281 (+10 000)	309 281 (0)
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 137	68 137 (0)	68 137 (0)	78 137 (+10 000)	68 137 (0)
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	227 882	231 882 (+4 000)	227 882 (0)	227 882 (0)	227 882 (0)
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	689 767	789 767 (+100 000)	690 767 (+1 000)	689 767 (0)	689 767 (0)
	1	Driftsutgifter	294 272	294 272 (0)	295 272 (+1 000)	294 272 (0)	294 272 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	15 508	115 508 (+100 000)	15 508 (0)	15 508 (0)	15 508 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2-3	FrP	H	KrF	V
285		Norges forskningsråd	1 471 705	1 611 705	1 601 705	1 471 705	1 668 605
				(+140 000)	(+130 000)	(0)	(+196 900)
	52	Forskningsformål	1 220 985	1 360 985	1 350 985	1 220 985	1 417 885
				(+140 000)	(+130 000)	(0)	(+196 900)
286		Forskningsfond	1 261 860	1 189 460	1 281 860	1 261 860	1 261 860
				(-72 400)	(+20 000)	(0)	(0)
	50	Fondet for forskning og nyskaping – overføring til Norges forskningsråd	1 049 460	1 189 460	1 069 460	1 049 460	1 049 460
				(+140 000)	(+20 000)	(0)	(0)
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	212 400	0	212 400	212 400	212 400
				(-212 400)	(0)	(0)	(0)
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.	173 027	173 027	173 027	173 627	173 027
				(0)	(0)	(+600)	(0)
	70	Tilskudd til tros- og livssynsamfunn	157 698	162 909	157 698	157 698	157 698
				(+5 211)	(0)	(0)	(0)
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 211	0	5 211	5 811	5 211
				(-5 211)	(0)	(+600)	(0)
920		Norges forskningsråd	1 307 000	1 307 000	1 357 000	1 307 000	1 457 000
				(0)	(+50 000)	(0)	(+150 000)
	50	Tilskudd	1 307 000	1 307 000	1 357 000	1 307 000	1 457 000
				(0)	(+50 000)	(0)	(+150 000)
928		Tilskudd ulønnet innsats under Skattefunn		0	14 000	0	0
	21	Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats gjennom Skattefunn	0	0	14 000	0	0
				(0)	(+14 000)	(0)	(0)
928		Ulønnet forskningsinnsats		0	0	0	40 000
	71	Tilskudd	0	0	0	0	40 000
				(0)	(0)	(0)	(+40 000)
1590		Kirkelig administrasjon	570 597	602 597	580 597	601 597	570 597
				(+32 000)	(+10 000)	(+31 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	159 476	159 476	169 476	159 476	159 476
				(0)	(+10 000)	(0)	(0)
	71	Tilskudd til kirkelige formål	195 835	195 835	195 835	202 835	195 835
				(0)	(0)	(+7 000)	(0)
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000	40 000	10 000	10 000	10 000
				(+30 000)	(0)	(0)	(0)
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000	4 000	3 000	3 000	3 000
				(+1 000)	(0)	(0)	(0)
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	2 000	1 000	1 000	1 000
				(+1 000)	(0)	(0)	(0)
	75	Trosopplæring	170 000	170 000	170 000	190 000	170 000
				(0)	(0)	(+20 000)	(0)
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken	4 000	4 000	4 000	8 000	4 000
				(0)	(0)	(+4 000)	(0)
1591		Prestskapet	828 078	858 078	828 078	858 078	838 078
				(+30 000)	(0)	(+30 000)	(+10 000)
	1	Driftsutgifter	822 246	852 246	822 246	852 246	832 246
				(+30 000)	(0)	(+30 000)	(+10 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2-3	FrP	H	KrF	V
2410		Statens lånekasse for utdanning	9 667 539	9 768 539	9 672 539	9 673 039	9 723 439
				(+101 000)	(+5 000)	(+5 500)	(+55 900)
	1	Driftsutgifter	305 620	290 620	305 620	305 620	305 620
				(-15 000)	(0)	(0)	(0)
	50	Avsetning til utdannings- stipend	4 428 439	4 543 439	4 428 439	4 428 439	4 476 539
				(+115 000)	(0)	(0)	(+48 100)
	70	Utdanningsstipend	2 733 815	2 733 815	2 733 815	2 733 815	2 730 315
				(0)	(0)	(0)	(-3 500)
	71	Andre stipend	451 576	452 576	456 576	457 076	461 676
				(+1 000)	(+5 000)	(+5 500)	(+10 100)
	72	Rentestønad	861 700	861 700	861 700	861 700	862 900
				(0)	(0)	(0)	(+1 200)
		Sum utgifter	51 503 640	52 016 043	52 479 140	51 908 440	53 048 840
				(+512 403)	(+975 500)	(+404 800)	(+1 545 200)
Inntekter (i hele tusen kroner)							
3286		Forskningsfond	3 770 560	3 558 160	3 770 560	3 770 560	3 770 560
				(-212 400)	(0)	(0)	(0)
	86	Avkastning – Regionale forskningsfond	212 400	0	212 400	212 400	212 400
				(-212 400)	(0)	(0)	(0)
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	3 788 500	3 788 500	3 788 500	3 788 500	3 789 700
				(0)	(0)	(0)	(+1 200)
	80	Renter	3 788 500	3 788 500	3 788 500	3 788 500	3 789 700
				(0)	(0)	(0)	(+1 200)
		Sum inntekter	8 461 030	8 248 630	8 461 030	8 461 030	8 462 230
				(-212 400)	(0)	(0)	(+1 200)
		Sum netto	43 042 610	43 767 413	44 018 110	43 447 410	44 586 610
				(+724 803)	(+975 500)	(+404 800)	(+1 544 000)

3. Merknader til kapitler på utdanningsområdet

Når det gjelder budsjettkapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til Regjeringens forslag.

3.1 Kunnskapsdepartementet – Administrasjon

Programkategori 07.10 Administrasjon gjelder lønn og driftsutgifter i Kunnskapsdepartementet, herunder drift av den norske UNESCO-kommisjonen.

Departementet rapporterer i en egen del IV i proposisjonen om status og utvikling i ressursbruken i grunnopplæringen, og om sitt arbeid for å ha en god miljøprofil innenfor de ulike sektorene som departementet og underliggende virksomheter er med på å forme. Videre omtales arbeidet med fornyelse og organisasjonsendringer, samt likestillingsarbeidet fra barnehage til høyere utdanning og forskning. Når det

gjelder omtalen i del III av forskning og utvikling i statsbudsjettet, vises til punkt 5 i denne innstillingen.

Programkategori 07.30 Barnehager under Kunnskapsdepartementet blir behandlet i Innst. 14 S (2009–2010) fra familie- og kulturkomiteen (kap. 231).

Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 235 741 000 under dette kapitlet.

Utgiftene med enkelte utrednings- og utviklingsoppgaver er lagt over til dette kapitlet fra kap. 226, 231, 281 og 287. Bevilgningen dekker også utredning av tre statlige investeringsprosjekter i samarbeid med Universitetet i Oslo. Departementet vil komme tilbake til disse. Videre finansieres et ekspertutvalg her for bedre mål- og resultatstyring av de samlede offentlige forskningsbevilgningene, jf. punkt 5 nedenfor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at det heller ikke i budsjettet for 2010 er foretatt nødvendige kutt i driftsutgiftene til departementet. Disse medlemmer mener i motsetning til Regjeringen at en satsning på kommunikasjonsavdelingene i de ulike departementene ikke er riktig prioritering. Disse medlemmer er kjent med at en del av arbeidet med innføringen av de nye kartleggingsprøvene er finansiert over dette kapitlet, og forutsetter at dette arbeidet blir prioritert i 2010.

Disse medlemmer mener at arbeidet i departementet kan effektiviseres, og derfor har disse medlemmer redusert bevilgningen til departementet, gjennom å redusere post 21 Særskilte driftsutgifter i sitt alternative budsjett.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til den sterke veksten i statlig administrasjon de senere år og mener det er behov for å effektivisere driften av statlig administrasjon og underliggende etater. Med bakgrunn i dette foreslo Høyre i sitt alternative budsjett et kutt på 15 mill. kroner for Kunnskapsdepartementet.

3.2 Grunnopplæringen

Programkategori 07.20 Grunnopplæringen gjelder stimulerings tiltak for å styrke kvaliteten i grunnskolen og den videregående opplæringen. Bevilgningene omfatter Utdanningsdirektoratet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, tiltak og kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, tilskudd til private skoler og til samisk utdanning, virksomhet knyttet til det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped) og enkelte andre formål.

Grunnopplæringen blir ellers i hovedsak finansiert gjennom de frie inntektene til kommunene og fylkeskommunene (dvs. rammetilskudd og skatteinntekter), jf. kap. 571 og 572 under Kommunal- og regionaldepartementet. I budsjettsammenheng behandles disse kapitlene av finanskomiteen i Innst. 3 S (2009–2010). Bevilgningene under Kunnskapsdepartementet går til særlige tiltak i grunnopplæringen og kommer i tillegg til statlig finansiering gjennom inntektssystemet for kommunesektoren. Ressursinnsatsen i grunnopplæringen er nærmere omtalt i del IV i proposisjonen.

Regjeringen har følgende hovedprioriteringer på området grunnopplæring i sin helhet: 241 mill. kroner foreslås bevilget til utvidet undervisningstimetall og gratis leksehjelp. Av dette er 235,8 mill. kroner

lagt inn i rammetilskuddet til kommunene og 5,1 mill. kroner til private skoler.

58 mill. kroner foreslås til økt fullføring i videregående opplæring, med blant annet tiltak for å følge opp elever ut fra resultat på kartleggingsprøver og utprøving av et nytt praktisk fag på ungdomstrinnet. Av dette skal 5 mill. kroner brukes til å utvikle opplæringsmodeller tilpasset voksne arbeidssøkere som ikke har fullført videregående opplæring, jf. kap. 258.

200 mill. kroner er foreslått for å styrke tilskuddet til lærebedrifter, der 10 mill. kroner blir satt av til lærlinger med særskilte behov. Dette er en oppfølging av de midlertidige midlene i Regjeringens tiltakspakke, jf. Innst. S. nr. 139 (2008–2009) og St.prp. nr. 37 (2008–2009). Det blir bl.a. åpnet for at tilskuddet kan brukes til å stimulere enkeltbransjer som har konjunkturproblemer, til å videreføre eksisterende lærekontrakter og til å stimulere nye bedrifter til å ta inn lærlinger.

Gjennom Kulturløftet II foreslår departementet å bevilge 40 mill. kroner som et øremerket statlig stimuleringsstilskudd til kulturskoler/kulturaktiviteter i skolen.

Departementet vil legge til rette for at de private toppidrettsgymnasene skal kunne gi et godt tilbud om særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, og foreslår å bevilge 10 mill. kroner ekstra i toppidrettstilskudd.

Departementet viser til at det i budsjettet for 2009 ble innført en ny åtteårig rentekompensasjonsordning for rehabilitering av skoleanlegg med en ramme på 15 mrd. kroner. I 2010 foreslås å fase inn ytterligere 2 mrd. kroner av rammen med en budsjetteffekt på 28 mill. kroner. Det vil i 2010 bli gjort endringer i regelverket for ordningen med kompensasjon for utgifter til renter til investeringer i skole- og svømmeanlegg, slik at kommuner og fylkeskommuner innenfor de tildelte rammene kan søke om rentekompensasjon til vedlikehold av skolebygg på vegne av private skoler med rett til statstilskudd. Det skal ikke kunne søkes for investering i nybygg eller svømmeanlegg for private skoler. I regelverket vil det bli innarbeidet krav til søker og vilkår for bruken av ordningen. Ordningen blir forvaltet av Husbanken og midlene bevilget over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett kap. 582 post 60.

Departementet viser til at det i budsjettet for 2009 ble innført to timer fysisk aktivitet i skolen. I 2010 foreslås skoleeierne kompensert for helårseffekten av tiltaket med 69 mill. kroner. 430 mill. kroner ble i 2009 frigjort i kommunerammen for å finansiere kommunenes plikt til tidlig innsats i norsk/samisk og matematikk på 1.–4. trinn fra høsten av. For 2010 foreslås ytterligere 621 mill. kroner gjennom ramme-

tilskuddet for å kompensere for helårseffekten av dette tiltaket.

Departementet viser videre til ordningen med gratis læremidler i videregående opplæring som ble innført trinnvis fra høsten 2007 til høsten 2009, da ordningen gjelder videregående trinn 1. Det er lagt til grunn at læremidlene har en levetid på tre år. Fra og med 2010 foreslås 330 mill. kroner til dekning av normale utskiftingskostnader. Av dette blir 308 mill. kroner lagt inn i rammetilskuddet til fylkeskommunene og 22 mill. kroner bevilget til private videregående skoler.

Departementet gir i proposisjonen en tilstandsvurdering rettet mot tre sentrale sektormål: Alle elever som går ut av grunnskolen, skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv.

Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetansebevis som kan verdsettes for videre studium eller i arbeidslivet. Alle elever og lærlinger skal inkluderes og oppleve mestring.

Departementets forslag til tiltak er rettet mot disse tre sektormålene. Tiltakene omfatter helhetlig skoledag, herunder flere undervisningstimer, leksehjelp og kulturtilbud. Midler til kompetanseutvikling av lærere skal brukes etter prioriteringene i strategien Kompetanse for kvalitet, og slik at mer brukes til videreutdanning. Departementet fortsetter arbeidet med og foreslår tiltak for å få et helhetlig vurderings-system og for å imøtekomme behovet for mer støtte og rettleiding ved både skoler og skoleeiere. Etablering av et rettleiderkorps og av et nytt senter for IKT i grunnopplæringen er tiltak i den forbindelse.

I arbeidet med det psykososiale læringsmiljøet vil innsatsen bli konsentrert om å implementere Program for inkluderende lærings- og oppvekstmiljø, under nytt navn Bedre læringsmiljø. Programmet for perioden 2009–2014 og skal bidra til å styrke innsatsen mot mobbing og være et overordnet plandokument for et systematisk og målrettet arbeid med et inkluderende lærings- og oppvekstmiljø i grunnopplæringen.

Departementet ser styrking av grunnleggende ferdigheter, tettere oppfølging av den enkelte elev og mer praksis i opplæringen allerede fra ungdomstrinnet som hovedgrep for å redusere frafallet i videregående opplæring. Departementet viser i den forbindelse til sine forslag til tiltak i St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja, som ligger til behandling i komiteen.

I tillegg til styrkingen av kvaliteten i grunnskolen kommer forslagene under videregående opplæring om bevilgning til tettere oppfølging av faglig svake elever, utprøving av et nytt praktisk fag på ungdomstrinnet i utvalgte kommuner, samt utviklingsarbeid

for å følge opp ungdom som står utenfor opplæring og arbeid. En foreslått bevilgning for å øke tilgangen til læreplasser vil også være med på å redusere frafallet i videregående opplæring.

Departementet vil gjennom Nasjonalt forum for realfag involvere aktuelle aktører i planleggingen av en ny satsing på realfag i perioden 2010–2014. Målet er å styrke elevenes kompetanse i realfag, å øke interessen for realfag og teknologi og å styrke rekrutteringen på alle nivåer. Særlig viktig er det å få bedre rekruttering av jenter til teknologifagene og de tunge realfagene. Departementet vil opprette en gruppe som skal utrede framtidens matematikkfag og hva som kan gjøre dette faget mer relevant og engasjerende.

UTVIDET TIMETALL OG LEKSEHJELP MV.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at leksehjelp er et viktig frivillig tiltak for mange elever. Disse medlemmer vil likevel advare mot å fjerne hjemmeleksene. Disse medlemmer vil påpeke at dersom en fjerner hjemmeleksene, så fjerner en et av de siste møtepunktene hvor foreldrene kan engasjere seg i barnas skolehverdag. Det er ikke her snakk om at foreldrene skal fungere som lærere når de hjelper barna med leksene. En må ikke være professor i matematikk eller naturfagsforsker for å kunne hjelpe sine barn med leksene. Det er like viktig at foreldrene støtter, motiverer, oppmuntrer og bryr seg om sine barns skolegang. Disse medlemmer mener lekser kan være et godt pedagogisk virkemiddel for barns læring hvis det brukes bevisst. Det er for eksempel mulig å la lekser fungere mer som repetisjon av det som er lært på skolen enn som tilegning av nytt stoff.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er viktig å fokusere på tiltak som kan bidra til å øke elevenes læringsutbytte og utjevne forskjeller mellom elever som følge av ulik sosial bakgrunn. Ungdomstrinnet synes for mange elever å være en kritisk fase, fagene er vanskeligere og mange vil oppleve ikke å kunne få hjelp hjemme. Derfor vil Høyre prioritere leksehjelp på ungdomstrinnet. Disse medlemmer vil peke på at det finnes en rekke gode leksehjelpsordninger, ofte organisert som et samarbeid mellom skolen og frivillige organisasjoner. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 13 mill. kroner til leksehjelp på ungdomstrinnet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen lovet en ny kurs i skolepolitikken. For de som måtte

ha trodd at dette handlet om mer kunnskap, større kvalitet og flere lærere, må skuffelsen ha blitt stor. I stedet ser det ut til at flere timer er denne Regjeringens svar på de fleste av skolens utfordringer. Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil øke timetallet på småskoletrinnet med 1 uketime i tillegg til de 7 uketimene som ble innført i forrige periode. Disse medlemmer mener det er viktigere at ressursene brukes på å sikre at allerede eksisterende timer gir bedre læring og på å øke antall lærere i skolen. Disse medlemmer mener det ikke finnes dokumentasjon på at mer skole gir flinkere elever. Disse medlemmer mener vi trenger flere lærere og enda bedre lærere, ikke flere timer.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil øke timetallet på småskoletrinnet med 1 uketime og 8 timer gratis SFO i tillegg til timetallsøkningene som ble innført i forrige periode. Disse medlemmer mener Regjeringen kommer nærmere og nærmere den rød-grønne drømmen om en heldagsskole.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser videre til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å omprioritere midlene Regjeringen vil bruke på flere timer og å innføre 8 gratis SFO-timer til blant annet å bruke 330 mill. kroner til å øke lærertettheten med 2 pst., 50 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen, 64 mill. kroner til tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi, 25 mill. kroner til en tiltakspost for å begrense frafallet i videregående opplæring og 20 mill. kroner til forsøk med introduksjonsår for nyutdannede lærere. Dette medlem mener dette ville kunnet gi en langt større læringseffekt enn flere timer.

Dette medlem mener et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læringsmiljø. Dette medlem mener det i denne omgang er viktigere å bedre samhandlingen mellom hjem og skole enn mellom SFO og skole. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å omdisponere 6 mill. kroner til forsøk for å utvikle og prøve ut modeller for bedre sammenheng mellom skole og skolefritidsordning, til forsøk for å utvikle og prøve ut modeller for å bedre samhandlingen mellom hjem og skole.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette medlem viser til at Venstre i budsjettbehandlingene i foregående periode gjennomgående har foreslått høyere bevilgninger enn Regjeringen til leksehjelps tiltak. Dette medlem har merket seg Regjeringens forslag om å lovfeste gratis leksehjelp for elever

på 1.–4. trinn i SFO og forslaget om å bevilge om lag 178 mill. kroner til ordningen i statsbudsjettet for 2010. Dette medlem ser Regjeringens forslag som en ytterligere utvidelse av skoledagen, i tråd med de rød-grønne partienes ønske om heldagsskole, og går mot dette forslaget. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i stedet foreslås å bevilge 75 mill. kroner til leksehjelps tiltak i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner.

Dette medlem vil heller ikke prioritere forsøk i regi av Utdanningsdirektoratet for å utvikle og prøve ut modeller for bedre sammenheng mellom skole og skolefritidsordning, og foreslo i sitt alternative budsjett å redusere bevilgningene over post 21 med 6 mill. kroner.

Dette medlem er ikke enig i Regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2010, jf. Venstres alternative statsbudsjett og forslag og omtale under rammeområde 18. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettsituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av merverdiavgiftssystemet ved å innføre full merverdiavgift på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig innføre lav merverdiavgiftsats for frukt og grønt, jf. Venstres alternative statsbudsjett og omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep.

Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 272 542 000 under dette kapitlet. Det er gjort endringer i oppgavefordelingen mellom instanser her, bl.a. er enkelte oppgaver overført fra Vox og fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Komiteen vil påpeke Utdanningsdirektoratets viktige funksjon i det å sikre implementering av den nasjonale utdanningspolitikken, både gjennom delegerede forvaltningsoppgaver og gjennom å føre tilsyn med virksomheten ved skolene.

Komiteen registrerer at Utdanningsdirektoratet i 2010 vil følge opp tiltak som er vektlagt i St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen, jf. Innst. S. nr. 42 (2008–2009), og tiltak foreslått i St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja.

Komiteen vil vise til at tilsynet med private skoler ble overført fra fylkesmannsembetet til direktoratet 1. august 2009. Den første tiden vil fylkesmannen kunne utføre tilsynsoppgaver etter instruks fra direktoratet.

Komiteen viser til at direktoratet gjennom fylkesmennene skal gjennomføre nasjonalt tilsyn med felles tema og metodikk høsten 2010. Temaet er det

psykososiale skolemiljøet til elevene, som skal sees i sammenheng med skolens plikt til å drive et systematisk skolemiljøarbeid og skoleeiers plikt til å ha et forsvarlig system for vurdering og oppfølging.

Når det gjelder læremidler på samisk, viser komiteen til merknader under kap. 223 og 225.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at det siden 2006 har vært gjennomført fire nasjonale tilsyn, og mener det er kritikkverdig når Kunnskapsdepartementet ikke følger opp slike tilsyn med skoleeierne. Det er ikke bra når 7 av 10 kommuner svikter i rollen som skoleeiere. Skolen er en viktig faktor for sosial mobilitet. Når skolen svikter, er det de minst ressurssterke elevene som har mest å tape. Det er derfor av største betydning at kvalitetskontrollen i skolen fungerer og at kommunene evner å følge opp og støtte skoler som trenger det. Disse medlemmer etterlyser konkrete strakstiltak fra departementet som skal sikre alle elever, uavhengig av bosted, et kvalitativt godt og likeverdig skoletilbud.

Med bakgrunn i dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan departementet vil sikre at de nasjonale tilsynene med skolen følges opp med tiltak som skal sikre alle elever et likeverdig skoletilbud."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har i denne forbindelse merket seg at det er ønskelig med en forenkling og tydeliggjøring av opplæringsloven, og er positive til dette. Disse medlemmer vil imidlertid også understreke at en levende lokalpolitisk debatt om skolens innhold er en avgjørende forutsetning for en velfungerende kvalitetssikring. Disse medlemmer mener det er svært viktig at lokalpolitikere setter spørsmål om innholdet i skolen på dagsordenen i kommunestyrene, for eksempel gjennom egne skolepolitiske dager der alle forhold knyttet til oppgavene som skoleeier blir belyst. Særlig viktig blir dette all den tid mange kommuner har bygget ned den skolefaglige kompetansen i sentralledene sine.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er et potensial for Utdanningsdirektoratet når det kommer til effektivisering. Disse medlemmer viser også til at kapitlet inneholder utgifter til eksisterende tiltak fra andre kapitler hvor formålet er finansiert og regulert. Disse medlemmer vil også vise til forslaget om å opp-

rette et uavhengig skoleombud, noe disse medlemmer mener vil redusere noe av tilsynsbehovet fra Utdanningsdirektoratets side.

Komiteens medlem fra Venstre vil videre understreke at selv om det ikke alltid er en direkte sammenheng mellom størrelsen på kommunene og om kommunene klarer å etterleve opplæringsloven, er det liten tvil om at større og mer robuste kommuner – som f.eks. har en egen skolefaglig avdeling – har et bedre utgangspunkt enn mindre kommuner der dette ikke er til stede. Dette medlem vil i den forbindelse vise til at Venstres velferdsreform – som omfatter større og mer robuste kommuner – også handler om å skape bedre skolefaglige tilbud.

Kap. 221 Foreldreutvalget for grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 9 613 000 under dette kapitlet. Midlene går til drift av FUG.

Komiteen mener at et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læringsmiljø. Komiteen mener at det må satses enda mer på utvikling av et godt hjem/skole-samarbeid og dyktiggjøring av alle foreldre til å støtte, motivere og oppmuntre sine barn. Komiteen viser til den viktige rollen Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) har for å styrke foreldreengasjementet og samarbeidet mellom skole og hjem. Komiteen viser også til den viktige rolle FUG spiller for å ivareta foreldreperspektivet i sine innspill til Utdanningsdirektoratet og departementet. FUG har utarbeidet viktig informasjonsmaterieell som på en enkel og god måte gir foreldrene bedre innsikt i hvordan de kan bidra og påvirke sine barns skolehverdag.

Komiteen mener at alle foreldre kan ha en sentral og aktiv rolle i barnas læring. Det er viktig aktivt å involvere alle foreldre og gi kunnskap om fordelene ved et godt samarbeid mellom hjem og skole. Komiteen er godt fornøyd med at FUG arbeider aktivt med skole/hjem-samarbeid. Et godt samarbeid mellom skole og hjem er svært viktig for å sikre en nær og god oppfølging av den enkelte elev. Arbeidet med tilpasset opplæring forenkles dersom foreldrene spiller en viktig rolle i skolens oppfølging av elevens opplæringsbehov. Dette er viktig i forhold til elever som sliter, men også for elever som trenger større faglige utfordringer. Komiteen har merket seg forskning som viser at alle foreldre, uansett bakgrunn og utdanning, kan bidra positivt til barnas motivasjon og læringsutbytte. Foreldres utdanningsnivå har fortsatt stor betydning for barns læringsutbytte, men uavhengig av utdanningsbakgrunn og kunnskapsnivå vet vi det har stor betydning at foreldre er engasjert i og viser interesse for barns læring.

Komiteen mener videre at en bevisstgjøring av hjemmets rolle, både hos ansatte i skolen og hos foreldrene, vil kunne føre til en større grad av sosial utjevning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke viktigheten av et godt samarbeid mellom skole og hjem. Foreldrene må få anledning til aktivt å ta større del i utformingen av barnas skolehverdag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil påpeke at oppdragelsen er foreldrenes ansvar. Det er viktig å anerkjenne foreldrenes rolle i opplæringen gjennom et tett samarbeid mellom hjem og skole. Disse medlemmer mener det må legges til rette for at foreldre skal ha mulighet til å kunne foreta et aktivt skolevalg i grunnskolen, også uavhengig av kommunegrensene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at dagens ordning hvor myndighetene overstyrer elever og deres foreldres myndighet til selv å velge skole, svekker foreldrenes innsigelsesrett i egne barns oppvekst. Disse medlemmer mener foreldrenes bestemmelsesrett over egne barn må styrkes.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til FUG med 2 mill. kroner.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat

Departementet foreslår en bevilgning på kr 101 406 000 under dette kapitlet.

Midlene gjelder skoler og internater som følger Kunnskapsløftet-Samisk. For fagskolen Veia, se kap. 229.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, og viser til merknad under kap. 223 og 225 om dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til sitt prinsipielle syn på Sametingets virksomhet og den skolevirksomheten staten har påtatt seg for å drive særskilte skoler for en liten del av Norges befolkning. Disse medlemmer mener likebehandling er viktig og er derfor prinsipielt mot særbevilgninger fra statlig hold. Disse medlemmer mener derfor at statens

samiske videregående skoler på sikt skal avvikles. Disse medlemmer understreker samtidig viktigheten av en avviklingstid slik at allerede påbegynte elever kan fullføre skoleåret.

Kap. 223 Samisk utdanningsadministrasjon

Departementet foreslår kr 34 355 000 i tilskudd til Sametinget under dette kapitlet.

Komiteen viser til at det i 2009 ble satt ned en gruppe, bestående av representanter for Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet, som skal vurdere dagens utvikling og produksjon av samiske læremidler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er tilfreds med at departementet vektlegger god kommunikasjon med Sametinget og dets utdanningsadministrasjon siden Sametinget ivaretar viktige oppgaver med hensyn til opplæring til samiske elever.

Flertallet mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsnivå slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Flertallet mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Flertallet viser til at oversettelse av læremidler fra norsk til samisk og utvikling av nye læremidler på samisk er av stor betydning for å sikre samiske barn god opplæring i og på samisk. Det er viktig at samiske barn får ivareta og utvikle sin språklige identitet.

Flertallet vil videre påpeke at innføringen av Kunnskapsløftet innebærer et økt behov for å utvikle nye læremidler til bruk i den samiske grunnskolen. Dette gjelder læremidler både til elever som har samisk som førstespråk og til dem som har det som andrespråk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en likebehandling av alle mennesker i Norge uansett kjønn, alder og etnisk tilhørighet. Disse medlemmer understreker at alle innbyggerne har samme rettigheter og myndighet, og betrakter samenes egne lover og politiske organ som en uønsket særbehandling. De oppgaver samisk utdanningsadministrasjon har, utføres i de instanser som bærer ansvaret for skolesektoren som helhet. Disse medlemmer peker på at administrasjonen hører under Sametinget, og viser til sitt standpunkt om å legge dette ned. Disse medlemmer anser derfor midlene som kanaliseres gjennom Sametinget,

her til grunn- og videregående opplæring, opphører gjennom en avviklingstid på tre måneder. Disse medlemmer forventer at administrative og tilsynsoppgaver ivaretas av nødvendige instanser gjennom avviklingstiden.

Kap. 224 Senter for IKT i utdanningen

Departementet foreslår kr 85 057 under dette nye kapitlet.

Midlene gjelder drift av Senter for IKT i utdanningen med hovedkontor i Tromsø, jf. revidert nasjonalbudsjett for 2009 og Innst. S. nr. 42 (2008–2009) om St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen. (Midler er flyttet fra kap. 220 og 226 til dette kapitlet.)

Komiteen viser til at det er et hovedmål i grunnopplæringen at alle elever skal gå ut av grunnskolen med grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv. Bruk og mestring av digitale verktøy er en slik grunnleggende ferdighet.

Komiteen viser til at det i St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen ble varslet at sentrale oppgaver innenfor IKT-feltet skulle samles i et nasjonalt senter for IKT i utdanningen. Senteret vil ha kontor i Tromsø og i Oslo, med hovedkontor i Tromsø, og det blir etablert og driftet fra 2010. Målgruppen er i hovedsak grunnopplæringen, barnehagesektoren og lærerutdanninga. Senteret skal være et nav for samarbeid om IKT i utdanningen og arbeide sammen med blant annet Utdanningsdirektoratet og de nasjonale sentrene for å sette sektoren i stand til å benytte IKT mer effektivt for bedre læringsutbytte og læringsstrategier.

Komiteen vil påpeke at digitale ferdigheter er blant de grunnleggende ferdighetene i Kunnskapsløftet, og betydningen av at alle elever gis reell mulighet til å tilegne seg slik kompetanse. Komiteen er oppatt av at IKT i skolen skal være et viktig læringsverktøy. Det er viktig at samtlige skoler og lærere settes bedre i stand til å benytte IKT som verktøy i undervisningen. Komiteen mener det nye senteret for IKT i utdanningen også må rette oppmerksomheten mot digitale læremidler. Komiteen er kjent med prosjektet Nasjonal digital læringsarena (NDLA), støttet av Kunnskapsdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er imidlertid kritisk til ideen bak NDLA og at digitale læremidler skal utvikles av lærere og elever selv uten kvalitetskontroll. Disse medlemmer vil gjøre oppmerksom på den bekymring som nå fremkommer fra ulike hold når det gjelder varierende faglig kvalitet på innholdet i NDLA,

og mener utviklingen av digitale læremidler må organiseres slik at man både sikrer konkurranse og kvalitet på samme måte som for tradisjonelle lærebøker. Nasjonal digital læringsarena må ikke bli en offentlig monopolleverandør av læremidler til videregående skole. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å sikre kvalitet, og mener det er prinsipielt viktig å skille mellom rollen som produsent og innkjøper.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 178 266 000 under dette kapitlet.

LANDSLINJER (POST 60)

Komiteen understreker behovet for stabil og langsiktig statlig finansiering av landslinjene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at landslinjene er et viktig bidrag i den videregående opplæringen. Flertallet viser til at det i St.prp. nr. 1 (2008–2009) ble gjort en vurdering av finansiering av landslinjene, og i lys av dette ble satsene økt på de fleste linjene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at elevtallsveksten i videregående skole også gjelder for landslinjene. I dag er situasjonen at de eksisterende linjene finansierer nye linjer og tilbud, noe som innebærer at det er vanskelig å opprettholde kvaliteten på tilbudene. Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 12 (2008–2009) og fremmer igjen følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av finansieringen og organiseringen av landslinjene senest i statsbudsjettet for 2011."

SAMISK (POST 63)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener statlige myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle den samiske kultur, som også er en del av den felles kulturelle arven i Norge. Det er viktig at nasjonale minoriteter sikres retten til eget språk, kultur og samfunnsliv slik det er forankret i internasjonale konvensjoner. Flertallet mener videre at staten gjennom Grunnloven § 110 a har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette.

Flertallet viser til at oversettelse av læremidler fra norsk til samisk og utvikling av nye læremidler på samisk er av stor betydning for å sikre samiske

barn god opplæring i og på samisk. Det er viktig at samiske barn får ivareta og utvikle sin språklige identitet.

Flertallet vil videre påpeke at innføringen av Kunnskapsløftet innebærer et økt behov for å utvikle nye læremidler til bruk i den samiske grunnskolen. Dette gjelder læremidler både til elever som har samisk som førstespråk og til dem som har det som andrespråk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at tilskuddet til samisk grunnopplæring blant annet går til å styrke den økonomiske evnen til kommunene til opplæring i og på samisk. Disse medlemmer påpeker at vi i Norge har fire likestilte språk. Videre følger det av lovverket at alle elever har krav på både opplæring i sitt skriftspråk og gratis læremidler i grunnskolen. Samisk er følgelig en av disse fire språkene og omfattes, slik disse medlemmer ser det, av allerede eksisterende lovverk og bevilgninger gjennom støtte til kommunene. Disse medlemmer ønsker å fjerne særbehandlingen av et av skriftspråkene og ønsker derfor å fjerne post 63.

UNGE ASYLSØKERE (POST 64)

Komiteen viser til at det store antallet mindreårige asylsøkere har gjort at det er blitt opprettet omsorgssentre i flere kommuner. Kommunene som har tatt på seg dette store ansvaret, har utfordringer knyttet til kostnadene for grunnskoleutdanningen for disse barna. Dette er barn som trenger ekstra oppfølging, også i skolesammenheng.

Komiteen viser til at tilskuddsordningen under post 64 skal medvirke til finansiering, slik at mindreårige asylsøkere kan få grunnskoleopplæring så snart som mulig etter at de har kommet til landet. Ordningen omfatter barn og unge i statlige asylmottak og omsorgssentre og er etter komiteens mening et sentralt tiltak for å sikre unge mennesker et best mulig utgangspunkt ved integrering i det norske samfunnet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at antallet nye asylsøkere er ventet å øke også i 2010 og understreker viktigheten av at disse har et tilfredsstillende tilbud.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er nødvendig å redusere barns oppholdstid i statlige asylmottak. Kortere oppholdstid på asylmottak vil gi mindre behov for støtte til opplæring. Videre peker disse medlemmer på at med deres politikk vil antallet unge asylsøkere til landet kunne reduseres med 25 pst. Disse med-

lemmer reduserte derfor post 64 tilsvarende en forventet reduksjon i antallet som vil ha behov for denne tjenesten i sitt alternative budsjett.

LEIRSKOLER (POST 66)

Komiteen viser til at tilskuddsordningen til leirskoleopplæring skal stimulere kommunene til å gi alle elevene et leirskoleopphold i løpet av skoletiden. Komiteen er opptatt av at leirskolene er et godt pedagogisk tilbud som det er viktig at elevene får mulighet til å ta del i. Komiteen er kjent med tallene fra Grunnskolens informasjonssystem (GIS) som tyder på at de fleste elevene får tilbud om leirskoleopphold i løpet av grunnskolen. Komiteen her merket seg evalueringen av ordningen som i tillegg viser læreres vurdering av det faglige utbyttet av et leirskoleopphold for elevene. Komiteen viser til at det der blant annet trekkes frem at leirskolen har gitt elevene en større forståelse for miljøansvaret og samspillet med naturen, verdsetting av naturen, lokalhistorisk kunnskap, verdien av samarbeid, av å ta ansvar og av mestring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at leirskoleopphold er en verdifull opplevelse for skoleelever. Disse medlemmer vil oppfordre Regjeringen til å gå gjennom praktiseringen av gratisprinsippet slik at dette tilbudet sikres på en god måte.

Disse medlemmer er kjent med en del uheldige konsekvenser av at kostnadsfaktoren pr. time til lærerlønn ikke har holdt tritt med lærernes lønnsøkning. Dette påfører vertskommunene urimelige kostnader for undervisning av elever fra andre kommuner. Disse medlemmer ber departementet vurdere en økning i kostnadsfaktoren slik at dagens underfinansiering kan rettes opp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at tallene fra Grunnskolens informasjonssystem (GIS) tyder på at ikke alle elever får tilbud om leirskoleopphold i løpet av grunnskolen. Samtidig registrerer disse medlemmer at midler tiltenkt leirskoleopplæring brukes til andre formål av kommunene. Disse medlemmer mener leirskoleopplæring har en viktig funksjon i skolen, både for at elevene skal tilegne seg kunnskap på ulike felt, og for å styrke det sosiale samholdet i den enkelte klasse. Disse medlemmer peker på at ordningen omfatter omtrent 60 000 barn hvert år. Disse medlemmer har registrert at en rekke kommuner og skoler har gitt tilbakemelding om at de satsene som utbetales per elev er for lave til å dekke de reelle kostnadene. På bakgrunn av dette har disse medlemmer økt den samlede bevilgningen

i sitt alternative budsjett, og tilskuddet skal dekke både driftsutgifter, reiseutgifter og oppholdsutgifter.

OPPLÆRING I FINSK (POST 67)

Komiteen viser til at oversettelse av læremidler fra norsk til finsk og utvikling av nye læremidler på finsk er svært viktig for å sikre finsk-kvenske barn god opplæring i og på finsk/kvensk. Også finsk-kvenske barn må gis mulighet til å ivareta og utvikle sin språklige identitet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener statlige myndigheter har et ansvar for å bevare og videreutvikle den finsk-kvenske kulturen, som også er en del av den kulturelle arven i Norge. Det er viktig at anerkjente minoriteter gis et tilbud til eget språk, kultur og samfunnsliv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at tilskuddet skal medvirke til at kommuner i Troms og Finnmark skal gi grunnskoleelevene med finsk-kvensk bakgrunn opplæring i finsk som andrespråk. Etter disse medlemmers syn er ikke opplæring i finsk som andrespråk en statlig oppgave. Dette må eventuelt være et tilbud som kommunene selv tar initiativ til å gi innenfor de økonomiske rammene de har til disposisjon, i likhet med øvrig satsning på annet fremmedspråk. På denne bakgrunn har disse medlemmer foreslått å fjerne denne tilskuddsordningen i sitt alternative budsjett. Disse medlemmer påpeker at opplæring i kvensk-finsk som førstespråk er ivaretatt av eksisterende regelverk.

KRIMINALOMSORG (POST 68)

Komiteen viser til at innsatte/domfelte har de samme rettighetene til opplæring som andre samfunnsborgere, jf. opplæringsloven og straffegjennomføringsloven.

Komiteen er kjent med at det er igangsatt flere prosjekter for å utvikle og forbedre opplæringen, og vil spesielt trekke frem prosjektet *Tilbakeføring gjennom utdanning og arbeid* som gjennomføres i Rogaland og Troms, og som er utvidet til å gjelde ut 2011 for å skaffe et bedre erfaringsgrunnlag. Komiteen mener et godt utdanningstilbud til domfelte som kan kvalifisere til arbeid hvor ny kompetanse tas i bruk, kan være avgjørende for vellykket rehabilitering og et liv uten kriminalitet etter soning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at elever med atferdsproblemer i skolen er overrepresentert når det gjelder å komme inn på en kriminell løpebane senere i livet. Disse medlemmer er av den oppfatning at en

styrket opplæring for denne gruppen kan spare samfunnet for betydelige utgifter på sikt. Disse medlemmer ser sitt forslag til ny post 76 i sammenheng med post 68. Disse medlemmer ønsker en styrking av ressurstilgangen for denne type opplæring. På denne bakgrunn foreslo disse medlemmer å opprette et eget tilskudd til slike alternative opplæringstilbud i sitt alternative budsjett som utbetales via en stykkprisordning.

Disse medlemmer har økt ressurstilgangen til skoler som gir tilbud til denne gruppen elever over ny post 77 i sitt alternative budsjett. Tilskuddet skal slik disse medlemmer ser det utbetales via en stykkprisordning.

INVESTERINGSKOSTNADER GRUNNSKOLEREFORMEN (POST 69)

Komiteen vil påpeke viktigheten av at grunnskolereformen fullfinansieres og at kommunene dermed blir kompensert for merutgifter ved investeringer i skolebygg i forbindelse med skolestart for seksåringer.

TILSKUDD LÆRLINGER OG LÆREKANDIDATER MED SPESIELLE BEHOV (POST 70)

Komiteen mener at yrkesfagene er bærere av tradisjoner og kunnskap som vanskelig lar seg formidle gjennom en ensidig teoretisk fremstilling. Praktisk mestring og læring er viktige elementer i den yrkesfaglige opplæringen og bør etter komiteens syn styrkes.

Komiteen vil understreke at den teoretiske opplæringen i de yrkesfaglige studieprogrammene er viktig. Komiteen mener imidlertid at det er nødvendig med en gjennomgang av teoriinnslaget i fagene, og viser til behandlingen av St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja.

Komiteen mener det er viktig å styrke lærlingeordningen. Komiteen vil understreke viktigheten av at det finnes nok læreplaner for å sikre en god og relevant opplæring for elever som tar yrkesfaglige studieprogram. Komiteen har særlig merket seg NIFU STEPs undersøkelse Bortvalg og kompetanse fra 2008 og tendensen til at frafallet fra yrkesfaglige studieprogram øker for de elevene som ikke får læreplass. Med bakgrunn i dette mener komiteen bedriftene må stimuleres til å ta inn flere lærlinger, samtidig som offentlig sektor også må bli langt flinkere til å tilby læreplasser.

Komiteen er opptatt av at også elever med spesielle behov kan få læreplass, og at slike plasser gjøres tilgjengelige for flere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre registrerer at frafallsprosenten

i den videregående skolen har økt. En stor del av dette frafallet er fra yrkesfaglig utdanning, hvor de som ikke får lære plass er overrepresentert. Disse medlemmer understreker derfor viktigheten av å sørge for at tilskuddsordningen for lærlinger også tilpasses de med særskilte behov.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en sak om hvordan lærlingetilskuddet bedre kan differensieres for å ivareta lærlinger og lære kandidater med særskilte behov."

Komiteens medlem fra Venstre vil ytterligere understreke viktigheten av at man stimulerer bedriftene til å ta inn lærlinger. I nedgangstider, slik mange bedrifter er midt inne i nå, er dette enda mer viktig. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å fjerne arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger fra 1. januar 2010, noe som skaper et varig insentiv for at bedriftene skal ta imot flere lærlinger.

MUSIKK- OG KULTURSKOLENE (POST 71)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ser kulturskolene som en viktig tilvekst som kan bety mye for de frivillige musikk- og kulturorganisasjoners virksomhet lokalt.

Flertallet viser dessuten til at tilbudet har en viktig funksjon i det å tilgjengeliggjøre musikk og kultur til barn på en måte som virker sosialt utjamnende.

Flertallet viser til at det i 2006 ble gjennomført en evaluering av tilskuddsordningen for utvikling av musikk- og kulturskoler, og at evalueringen viste at ordningen har ført til økt kulturell og musikkaktivitet i kommunene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er av den oppfatning at den enkelte eier av musikk- og kulturskolene skal være ansvarlig for utviklingen av innhold, organisering og et eventuelt samarbeid med grunnskolen og det lokale kulturlivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke betydningen av at kulturskolene får utvikle seg og bygge på nær kontakt med det lokale kulturlivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at private musikk- og kulturskoler er i konkurranse med de kommunale, og at slike tilskudd dermed er konkurransevridende. Disse medlemmer gjør oppmerksom på at de

ønsker å fjerne den lovpålagte kulturskolen, og heller stimulere kommunene til å satse mer helhetlig på ungdom og generelt forebyggende arbeid. På bakgrunn av dette foreslo disse medlemmer å halvere tilskuddet til musikk- og kulturskolene i sitt alternative budsjett, med sikte på avvikling av den statlige støtteordningen på lengre sikt.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for kulturskolevirksomheten som sikrer den sosiale og faglige profil på tilbudet."

Dette medlem viser for øvrig til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen med 1,9 mill. kroner til utvikling av musikk- og kulturskolene.

INTERNASJONALE UTDANNINGSPROGRAM (POST 72)

Komiteen mener forpliktende utdannings samarbeid over landegrensene er en forutsetning for å oppnå internasjonalisering av norsk utdanning. Komiteen vil videre påpeke at internasjonale utvekslingsprogrammer bidrar til større mangfold i utdanningen og vil gi deltagende elever og studenter verdifull ny innsikt og økt kulturforståelse.

STUDIEOPPHOLD I UTlandet (POST 73)

Komiteen viser til de mange positive sider ved at ungdom får muligheter til å tilegne seg internasjonal erfaring og kompetanse. Komiteen mener det er av stor verdi for landets fremtidige verdiskaping og konkurransevne at flere elever/studenter kan ta hele eller deler av sin utdanning i utlandet. Komiteen ser også positivt på støtte til studieopphold i utlandet for språklærere.

Komiteen viser til St.meld. nr. 14 (2008–2009) om internasjonalisering og behandlingen av denne i Innst. S. nr. 202 (2008–2009).

TILSKUDD TIL ORGANISASJONER (POST 74)

Komiteen viser til de mange organisasjoner som bidrar positivt til mangfoldet i utdanningssektoren og at mye av deres arbeid skjer på frivillig basis som gir merverdi for samfunnet.

SÆRSKILTE BEHOV

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at norsk skole har et betydelig antall elever med særskilte behov. Etter disse medlemmers oppfatning kan det i en del tilfeller være hensiktsmessig å gi

en del av disse elevene et tilpasset opplæringstilbud utenfor den ordinære skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at en del elever i den norske grunnskolen har dysleksi og/eller dyskalkuli. Dette er elever som i en rekke tilfeller ikke får et tilfredsstillende opplæringstilbud på grunn av dårlig kommunal økonomi. Disse medlemmer er av den oppfatning at et bedre opplæringstilbud, hvor den enkelte elev får følelsen av mestring i sin skolehverdag, vil føre til at færre individer med disse diagnosene blir satt på sidelinjen lenger opp i utdannings-systemet. Videre peker disse medlemmer på at elever i denne gruppen ofte ikke har tilgang på nødvendige læremidler som for eksempel lydbøker. På bakgrunn av dette har disse medlemmer i sitt alternative budsjett styrket opplæringen for denne kategorien elever over ny post 78. Disse medlemmer mener disse pengene skal utbetales via en stykkprisordning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at læreren i dag har svært mange roller og funksjoner som går langt utover kjerneområdet som pedagog. Sosialarbeider, administrator, kurator, mekler, litt mamma og pappa osv. er noen av oppgavene en lærer utfordres på i løpet av skoledagen. Disse medlemmer mener vi i sterkere grad må ta på alvor at det samfunnet vi ser utenfor skolen også gjenspeiles i skolen. Et barns behov for voksenkontakt, en å snakke med, en som ser, stopper ikke utenfor skoledøra. Lærere ønsker å bety noe for barna de møter og gi dem det de trenger for resten av livet. Da kan det ikke være overraskende at de tar på seg oppgaver fordi samfunnet ellers svikter. Disse medlemmer mener skolen og dens elevmasse vil speile det lokalsamfunnet den er en del av. Derfor er disse medlemmer av den oppfatning at også generelle familiepolitiske tiltak vil være et bidrag til å kunne skape gode læringsmiljøer på skolen. Satsing på foreldreveiledning, barne- og ungdomspsykiatri, familierådgivning o.l. vil være med å skape gode oppvekstvilkår og ha en positiv effekt på elevens fokusering på læring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det er utstrakte problemer med bråk og uro i norske klasserom. Disse medlemmer viser også til at det er store problemer med mobbing, noe som kan føre til psykiske lidelser hos barn og unge. Disse medlemmer mener det er et behov for en langt sterkere tverrfaglig innsats for å ta tak i disse problemene, og at skolehelsetjenesten spiller en vesentlig rolle i denne forbindelsen.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor skolehelsetjenesten styrkes med 18 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noen koordinerende eller overordnet styring. Disse medlemmer ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker disse medlemmer å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev for dermed å redusere frafall i skolen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 25 mill. kroner til disse tiltakene.

RÅDGIVNING

Komiteen mener det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til nytt kapittel 246 i sitt alternative budsjett, der rådgivningstjenesten styrkes via PROFRÅD med 950 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at PROFRÅD er et prosjekt som tar sikte på et kvalitetsløft innen rådgivningstjenesten. Programmet har vist seg tjenlig til å utvikle brukernes beslutningskompetanse og dømmekraft. Gjennom masseanvendelse kan programmet bidra til å realisere sentrale politiske mål som inkluderende arbeidsliv, nedgang i sykefravær, mindre avbrudd og forsinkelse i videregående skole og høyere utdanning.

Programmet er utarbeidet av førsteamanuensis emeritus Oskar Solberg ved NTNU, pedagogisk institutt. Programmet er utarbeidet sammen med et bredt spekter av samarbeidspartnere. Solberg har søkt om offentlig støtte fra UFD og ASD fordi det er et ønske å prøve ut systemet i større skala for å avdekke eventuelle forbedringspunkter før systemet kan settes fullt ut i livet. Søknadene er blitt avslått. Disse medlemmer mener det er grunn til å tro at PROFRÅD kan gi et betydelig løft for innsatsen og kvalitetshevingen i rådgivningstjenesten.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket

innsats mot frafall i skolen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke rådgivningstjenesten med 25 mill. kroner.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 043 566 000 under dette kapitlet. Midler herfra er flyttet til kap. 200 og nytt kap. 224 (IKT).

Kapitlet omfatter bevilgninger til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen og til grunnlaget for dette gjennom kvalitetsvurdering, dokumentasjon og analyse. Midlene er i hovedsak knyttet til utprøvinger og prosjekter for å styrke praksis og elevenes læringsutbytte, eller til tiltak på områdene kompetanseutvikling, lærings- og oppvekstmiljø og internasjonalt arbeid. Størsteparten av midlene brukes til kompetanseutvikling for lærere og skoleledere.

Departementet følger med dette budsjettet opp Innst. S. nr. 42 (2008–2009) om St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen, og viser til de tiltakene som er presentert i St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja.

Komiteen merker seg av rapporten for 2008–2009, og budsjettforslaget for 2010, at departementet med dette følger opp de tiltak som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av St.meld. nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen, jf. Innst. S. nr. 42 (2008–2009). Komiteen har merket seg de ulike tiltakene, og vil understreke betydningen av at disse inngår i en helhetlig strategi for å styrke kvalitetsarbeidet i grunnopplæringen.

Komiteen viser til at arbeidet med kvalitetsutvikling i grunnopplæring blir fulgt opp gjennom et omfattende sett av strategiske tiltak som finansieres over dette kapitlet.

Komiteen merker seg de vurderinger som gis av kvaliteten i grunnskoleopplæringa, både behovet for å videreføre de tiltak som er igangsatt og iverksette nye for å øke den samlede måloppnåelsen i grunnopplæringen og ivareta skolens samfunnsmandat.

Spesielt vil komiteen rette oppmerksomhet mot utfordringen om å utdanne nok faglærere, blant annet innen praktisk-estetiske fag der en ser at søkningen er lavere enn antall studieplasser.

KOMPETANSEUTVIKLING

Komiteen mener at dyktige og motiverte lærere er grunnleggende for kvaliteten i skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til målet om at 2 500 lærere skal ta videreutdanning i løpet av neste år. Flertallet slutter seg også til at det vil bli

avsatt om lag 400 mill. kroner til kompetanseutvikling for lærere og skoleledere.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringens bevilgning knyttet til et "varig system for videreutdanning for lærere" i stor grad tilsvarer bevilgningen som lå inne i Kunnskapsløftet. Det har således ikke vært snakk om noen ny satsing i bevilgningsammenheng. Disse medlemmer viser videre til at videreutdanningsordningen som Regjeringen har gått inn for skal, ferdig utbygd, omfatte ca. 2 500 lærere årlig – dvs. at enkelte lærere i noen fag får videreutdanning. Dersom alle lærere i norsk skole skal få videreutdanning i en eller annen form, vil det altså ta et sted mellom 30 og 40 år iht. Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å sikre gjennomføring av et vesentlig kompetanseløft for lærerne. Disse medlemmer mener en av de viktigste utfordringene i norsk skole i dag er frafallsproblematikken. En må følge opp elever med svake faglige resultater på alle skoler, og et av de viktigste tiltakene er ifølge disse medlemmer dyktigere undervisningspersonell, som er i stand til å tilpasse undervisningen bedre.

Disse medlemmer vil understreke behovet for satsing på etter- og videreutdanning av lærere, da særlig med fokus på klasseledelse. I den norske skolen i dag har en store utfordringer med bråk og uro i undervisningen, og lærerens autoritet i det norske klasserom er svekket. Disse medlemmer viser til at en god klasseledelse er nødvendig for å forebygge og fjerne uro i undervisningen, og at dette kreves for å kunne tilby et godt undervisningsmiljø for elevene. Disse medlemmer peker på at klasseledelse som fag i dag ikke er implementert i lærerutdanningen, og således et område noen lærere ikke har tilstrekkelig kunnskap om. Disse medlemmer ønsker derfor at faget skal være en del av videre- og etterutdanningen av lærere.

Disse medlemmer registrerer at ikke alle lærere velger å gjennomføre videre- og etterutdanning til tross for at tilbudet eksisterer. Disse medlemmer mener en av manglene innenfor yrkesfaglig opplæring i dag er at undervisningspersonell ikke har hatt opplæring i hvordan man skal praksisrette de teoretiske fagene. Disse medlemmer vil derfor bruke midlene til kamp mot frafall til å gi yrkesfaglærere tilbud om etter- og videreutdanning i hvordan man bedre kan praksisrette de teoretiske fagene.

Disse medlemmer mener også at midlene skal brukes til å gå gjennom hvordan en kan gjøre de yrkesfaglige retningene mindre teoritunge og innføre mer praksisrettede fag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at lærerne i større grad enn i dag bør få tilbakemelding på den jobben de gjør, og at elevene bør få mulighet til å evaluere lærernes pedagogiske opplegg og undervisningen de får på skolen. Disse medlemmer mener dette vil føre til at elevene føler at de blir hørt, og at deres mening og tilbakemeldinger faktisk betyr noe i utformingen av undervisningsopplegg. Disse medlemmer vil vise til Hordaland fylkeskommune som i 2006 vedtok å innføre en ordning hvor elever evaluerer lærere ved de videregående skolene i fylket. Slik evaluering ble første gang gjennomført i 2007 og senere vedtatt videreført. Disse medlemmer vil vise til evalueringen av denne ordningen som viser at både skoleledere, lærere og elever er positive til ordningen. Elevene føler at de blir tatt på alvor ved en slik ordning, og lærerne setter pris på tilbakemeldingene de får. I tillegg får skolelederne et godt utgangspunkt for medarbeidersamtaler med lærerne, og lærerne kan korrigere undervisningsopplegg etter å ha fått tilbakemelding fra elevene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at evaluering av lærere og av undervisningsopplegg burde gjennomføres over hele landet, og mener staten må ta ansvaret for å utarbeide standardiserte opplegg for evaluering slik at fylkeskommunene ikke selv trenger å bruke ressurser på å utarbeide dette.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide et veiledende opplegg for evaluering av læreres undervisning, som kan tas i bruk ved alle videregående skoler i hele landet."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil sterkt understreke den voksende rekrutteringsutfordringen når det gjelder lærere. Læreren er den viktigste innsatsfaktoren i skolen. Timetallutvidelsene alene kan føre til en underdekning på totalt 10 000 lærere. I grunnskolen er det fram mot 2020 behov for minst 7 000 flere lærere dersom alle faktorer holdes konstante. Ca. 40 pst. av lærerne i grunnskolen er over 50 år, og over halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år. Svært mange av dem kommer til å slutte i yrket før alminnelig pensjonsalder. I tillegg vet vi at mange nyutdannede lærere forlater læreryrket etter kort tid. Siden 1996 er søkertallene til allmennlærerutdanningene redusert med 56 pst. Frafallet på disse utdanningene er også høyt, og varierer

ifølge NOKUTs evaluering fra 2006 mellom 11 og 51 pst.

Disse medlemmer viser til sine merknader i Innst. S. nr. 42 (2008–2009) om St.meld. nr. 31 Kvalitet i skolen, samt Innst. S. nr. 185 (2008–2009) om St. meld. nr. 11 Læreren – rollen og utdanningen. Flere lærere og en styrket lærerkompetanse er en forutsetning for å kunne styrke elevenes læringsutbytte. Disse medlemmer vil også påpeke betydningen av god skolelederkompetanse og mener det er behov for å utarbeide en opptrappingsplan for hvordan kompetansen for lærere som allerede er i skolen, skal økes ved hjelp av systematisk videreutdanning for å møte økte krav til undervisningskompetanse.

Disse medlemmer mener at mangelen på lærere er en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Norge vil mangle om lag 1 000 lærere per år i forhold til behovet de nærmeste årene – og enda flere dersom man fortsetter å utvide timetallet i grunnskolen.

Disse medlemmer savner en vilje fra Regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor. Disse medlemmer viser til at det i budsjettet for inneværende år var satt av til sammen 50 mill. kroner til ulike rekrutteringstiltak. Disse medlemmer mener at en slik satsing er for liten, gitt de store utfordringene man står overfor.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at gjennomsnittsalderen er svært høy både i videregående skole og i grunnskolen. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere. Parallelt med dette øker antallet elever. I representantforslaget påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, for eksempel gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede senior tiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sitt alternative statsbudsjett hvor Fremskrittspartiet økte avsetningen til kompetanseutvikling for lærere og skoleledere med 100 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener videre det bør innføres en ordning med sertifisering av lærere og at ordningen knyttes til gjennomføring av etter- og videreutdanning.

Disse medlemmer mener Regjeringen ikke tar de nødvendige skritt for å imøtekomme et økende behov for faglig oppdatering hos dagens lærere og viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 400 mill. kroner utover Regjeringens forslag til etter- og videreutdanning, noe som innebærer om lag en dobling av innsatsen. Videre avsettes 50 mill. kroner til seniortiltak for å motivere eldre realfagslærere som ofte representerer store faglige ressurser, til å stå lenger i arbeid.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Disse medlemmer vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Disse medlemmer vil i denne sammenheng også påpeke at man i Sverige har lansert "Läraryftet", en omfattende kompetansehevingsreform der videreutdanning er det bærende element. Disse medlemmer viser til tidligere forslag i Dokument nr.8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole, jf. Innst. S nr. 177 (2007–2008).

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen i noen grad har etterkommet disse partiers ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det disse partier har tatt til orde for.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser det som avgjørende for å beholde lærere i skolen, at de gis en best mulig start på jobbkarrieren. Det er en meget krevende oppgave å fungere godt som lærer – en utfordring som utvilsomt har økt. Vi må unngå det praksissjokket nyutdannede lærere opplever når de møter virkeligheten i klasserommet. Dette medlem mener Regjeringen dessverre ikke i stor nok grad løser denne utfordringen. For å styrke koblingen mellom teori og praksis kommer vi ikke utenom strukturelle grep. Det er behov for bedre praksis, men det er også behov for mer praksis. Dette medlem mener en mentorordning i form av et introduksjonsår vil være et avgjørende bidrag til dette. Dette medlem viser til at Kristelig Folke-

parti gjentatte ganger har fremmet forslag om en obligatorisk mentorordning.

Dette medlem mener det bør være en klar ambisjon og et klart mål å gjøre en mentorordning i form av et introduksjonsår obligatorisk for alle nyutdannede lærere. Roller og ansvar må bli formalisert og klargjort i lovverk, veiledere og retningslinjer for de ulike aktørene. De nyutdannede lærerne vil være ansatt ved skolen gjennom introduksjonsåret.

Dette medlem mener et obligatorisk introduksjonsår blant annet bør inkludere: Et skreddersydd program for utvikling og støtte til den nyutdannede læreren med observasjoner, samarbeide med andre lærere, besøke andre skoler, deltakelse i formell opplæring m.m. Nyutdannede lærere må selv bidra aktivt i utformingen. Det må være 10 pst. reduksjon i obligatorisk undervisning for å utvikle lærerferdigheter, i tillegg til den tid lærere på det nivået har krav på til planlegging, forberedelse og vurdering. Den enkelte må ha en egen mentor som jevnlig overvåker og gir støtte. Mentorene må fritas fra andre plikter slik at veiledningen ikke blir en ekstraoppgave. Det vil også være viktig med jevnlig gjennomgang av framgangen og formelle diskusjoner ved slutten av hvert semester med veiledende lærer og/eller rektor.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med opplegg for et obligatorisk introduksjonsår for nyutdannede lærere."

Dette medlem mener det også bør vurderes nærmere om introduksjonsåret bør avsluttes med en sertifisering. Dette medlem viser til at i det norske skoleverket er det lærernes arbeidsgiver som har ansvar for å påse at vedkommende er tilstrekkelig kvalifisert. Bestått lærerutdanning kvalifiserer til læreryrket. Dette medlem mener at en sertifisering forutsetter et sertifiseringsorgan og formelle prosedyrer for å ivareta bl.a. kvalitet og rettssikkerheten. I tillegg vil det være behov å utvikle profesjonelle standarder om krav til kvalifikasjoner for nyutdannede lærer etter introduksjonsperioden.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre en avsluttende sertifisering i tilknytning til et introduksjonsår for nyutdannede lærere."

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 20 mill. kroner til et forsøk med introduksjonsår for nye lærere.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 350 mill. kroner utover Regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som ut fra Regjeringens opplegg potensielt vil kunne gi 70 pst. flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning uten reduksjon i lønn. Dette medlem vil understreke at Venstre har som ambisjon at alle lærere på alle trinn skal få mulighet til kompetansehevende videreutdanning ved jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innføres.

Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 75 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Hovedfokuset skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

HÅNDVERKSFAG

Komiteen er opptatt av å bevare gamle håndverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet for 2008 hvor bl.a. følgende ble påpekt:

"Fleire gamle handtverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven. Bruken av midlane skal innrettast slik at kunnskapen blir formidla til relevante aktørar innanfor fag- og yrkesopplæringa."

Komiteen vil be Regjeringen vurdere hvordan en bedre kan ta vare på og videreutvikle de gode håndverksfagene.

Komiteen viser til at Stipendiatorordningen for de små og verneverdige håndverksfagene har fungert som prøveordning lenge, og at erfaringene med stipendene er at de er svært vellykkede. Komiteen viser også til de forpliktelser Norge har påtatt seg gjennom UNESCO-konvensjonen om den immaterielle kulturarven og mener dette tilsier en styrking av området på generelt grunnlag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil med dette følge opp tidligere års prioritering av håndverksstipendiene gjennom nå å foreslå dette som en permanent ordning, i første omgang basert på to nye stipendier hvert år, hver i et tre års løp, dvs. slik at det til enhver tid er seks stipendiater i arbeid.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser i denne forbindelse til Høyres merknader i partiets budsjettforslag for ramme 3 Kultur.

Disse medlemmer la i tråd med dette inn 3,5 mill. kroner i ekstra bevilgning til Norsk handverksutvikling (NHU) for 2010 i sitt alternative budsjett.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke satsingen på tradisjonelle håndverksfag med 5 mill. kroner i 2010.

ØKE FULLFØRINGEN I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Komiteen har merket seg at frafallet i videregående opplæring fremdeles er høyt og at kun 70 pst. av ungdommene som starter i videregående opplæring fullfører med bestått i løpet av fem år. Komiteen viser til proposisjonen og merker seg at Regjeringen foreslår å bevilge 53 mill. kroner i 2010 til tiltak for å øke gjennomføringen. Komiteen vil understreke at frafall i videregående opplæring har mange årsaker og at løsningen på problemet må løses tilsvarende gjennom flere tiltak i hele grunnopplæringen. Komiteen er bekymret for det store antallet gutter som slutter i praktiske studieprogram. Det som framstår som en utfordring for videregående opplæring har sammenheng med svakheter tidligere i utdanningsløpet.

Komiteen viser til proposisjonen og støtter forslaget om å målrette tiltak inn mot de elevene som viser svake resultater på kartleggingsprøvene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at antall elever som ikke fullfører videregående skole er bekymringsfullt. En av tre fullfører ikke videregående opplæring, mens tallene er enda høyere for innvandrerungdom, og særlig gutter. Disse medlemmer mener samfunnet har sviktet i å gi alle unge en mulighet til utdanning og arbeid. Disse medlemmer mener årsakene til frafall er mange, det er viktig å understreke at også elever som stryker i et enkelt fag er en del av tallene. Disse medlemmer viser imidlertid til at vi dessverre finner mange av de menneskene som er en del av denne statistikken igjen i andre statistikker senere knyttet til sosialhjelp og arbeidsledighet. Derfor er det for disse medlemmer avgjørende å raskt sette i gang tiltak for å bidra til at flere fullfører videregående.

Disse medlemmer har merket seg at det foregår mye gode lokale tiltak på skolene for å snu denne utviklingen. Disse medlemmer mener vi i langt større grad må nyttiggjøre oss av disse gode eksemplene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det er i de yrkesfaglige studieretningene at vi ser størst frafall, og at de som ikke får lærlingplass er i enda større risiko for ikke å fullføre. Derfor mener disse medlemmer at lærlingtilskuddet bedriftene får for å ta inn lærlinger er for lavt og bør økes.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil understreke at frafall er blant de største utfordringene norsk skole står overfor. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket innsats mot frafall i skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at Regjeringens avsetning til tiltak mot frafall i videregående skole kun utgjør litt over 2 mill. kroner per fylke. Disse medlemmer viser til at kampen mot frafall er noe av det mest utfordrende og viktige vi står overfor. Disse medlemmer mener kampen mot frafall må gjøres ved å tilpasse skolehverdagen bedre til hver enkelt elev, gjennom å redusere teoriandelen på yrkesfaglige retninger, samt praksisrette teoretiske fag.

Disse medlemmer registrerer at frafallet spesielt gjelder yrkesfaglige linjer, hvor noe av årsaken er mangel på læreplass. Disse medlemmer ser viktigheten av at flere bedrifter tilbyr læreplasser slik at retten til fullføring av videregående opplæring blir oppfylt. Samtidig opplever en særlig under finanskrisen at bedrifter reduserer sitt inntak av lærlinger. Disse medlemmer er opptatt av å gi bedriftene insentiver til å ansette flere lærlinger, og ønsker derfor en økning i lærlingtilskuddet. Disse medlemmer viser til fagproposisjon for Kommunal- og forvaltningsdepartementet hvor forslag om økning av lærlingtilskuddet er implementert.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å halvere arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger. Det er viktig å bidra til at bedriftene tar inn flere lærlinger, samtidig som offentlig sektor må bli langt flinkere til å tilby læreplasser.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å opprette en tiltakspost på 25 mill. kroner hvor det kan søkes støtte til gode lokale tiltak for å gi unge mennesker mulighet til å fullføre skoleløpet.

Komiteens medlem fra Venstre viser videre til at en del elever i norsk skole har lese- og skrivevansker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet, alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole – og dermed som en del av en forsterket innsats mot frafall. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 25 mill. kroner til prøveordningen.

Dette medlem viser i denne forbindelse til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslås det flere konkrete tiltak i Venstres alternative statsbudsjett som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall. Dette medlem viser til forslagene omtalt i øvrige deler av denne innstillingen, blant annet vedrørende mer kompetanse hos lærerne; rekrutteringsplaner for å sikre nok lærere; flere spesialpedagoger i kommunene; prosjekter knyttet til koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole; prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker; styrking av rådgivningstjenesten; samt å fjerne arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger fra 1. januar. 2010.

ARBEIDSLIVSFAG

Komiteen viser til at frafall i videregående opplæring også ofte henger sammen med manglende motivasjon og svake faglige ferdigheter på ungdomsskolen. Komiteen mener derfor det er nødvendig å sette inn tiltak på ungdomstrinnet slik at alle elever, også de elevene som har bedre forutsetninger for praktiske ferdigheter enn de rent teoretiske, opplever undervisningen som motiverende og relevant.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, støtter derfor at bevilgningen for 2010 også finansierer utprøvingen av et nytt praktisk arbeidslivsfag på ungdomstrinnet. Flertallet har merket seg at faget skal være et alternativ som skal sidestilles med nåværende alternativer til 2. fremmedspråk og vurderes med karakterer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det tidligere har vært et praktisk valgfag på ungdomstrinnet. Denne ordningen var særs vellykket, og et godt alternativ til både ungdom som slet med motivasjon og for andre elever

som ønsket å gjøre noe praktisk i skolehverdagen. Disse medlemmer mener det er viktig å sørge for mer praksis inn i ungdomsskolen, samt praksisrette teoretiske fag. Disse medlemmer ønsker derfor å innføre et praktisk valgfag som en permanent ordning for alle skoler, ikke bare som prøveordning for enkelte skoler slik Regjeringen legger opp til. Med bakgrunn i dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om at prøveprosjektet med praktisk arbeidslivsfag på ungdomstrinnet omgjøres til en permanent ordning som skal omfatte alle landets skoler."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg at Regjeringen foreslår å prøve ut et nytt arbeidslivsfag i ungdomsskolen. Dette medlem viser til at svakheten ved dette faget er at det ikke skal være for alle og løser dermed ikke mangelen på praktiske fag i skolen. Dessuten vil elevene binde seg til å fortsette med yrkesfag i videregående. Faget løser heller ikke problemet med den teoritunge undervisningen i ungdomsskolen. Dette medlem mener derfor at dette faget ikke er svaret på utfordringen med en teoritung ungdomsskole. Dette medlem mener at alle vil kunne ha nytte av praktiske fag i skolen uansett evner og anlegg. Dette medlem mener derfor det vil være mer viktig å få tilbake valgfagene i ungdomsskolene. Både arbeidslivsfag og 2. fremmedspråk vil her kunne være mulig å velge for de som ønsker det, og alle vil kunne stå fritt til å velge studiespesialisering eller yrkesfag etter 10. klasse. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å omprioritere 15 mill. kroner som skal gå til utprøving av arbeidslivsfaget til i stedet å gå til utprøving av praktiskrettet teori i ungdomsskolen.

ENTREPRENØRSKAP

Komiteen viser til at det er bred enighet om at entreprenørskap i opplæring og utdanning skal være satsningsområde i norsk skole. Sentrumsregjeringen la i 1997 frem en strategiplan hvor entreprenørskap og etableringsperspektivet skulle være en integrert del av opplæringen. Komiteen mener entreprenørskap skal være et redskap for en mer åpen og nyskapende skole der elevene utvikler kreativitet og pågangsmot. Det handler like mye om en tenkemåte som et tiltak eller en metode. "Oppdragelse" til entreprenørskap krever engasjement, ikke bare fra skolens side, men også fra foreldre, nærings- og arbeidsliv, offentlige etater og fra frivillige organisasjoner. Komiteen mener det er viktig at skolene benytter seg av de potensielle samarbeidspartneres innsikt og kompetanse for å bedre kunne styrke de unges delta-

gelse i utvikling av både skolen og lokalmiljøet. Da er det også viktig at lærerutdanningen vektlegger entreprenørskap og forbereder studentene på dette.

Komiteen støtter også arbeidet med Ungt Entreprenørskap (UE) i yrkesfaglige studieprogram.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg Ungt Entreprenørskaps innsats mot forebygging av frafall og de gode resultater de har å vise til. Videre registrerer disse medlemmer behovet for mer næringslivsrettet fokus i skolen. UE har gjennom sine høringsuttalelser kommunisert at de mangler 3 mill. kroner for å gjennomføre de planlagte prosjekt.

Disse medlemmer går derfor inn for å øremerke 3 av de 53 mill. kronene som er avsatt til forebygging av frafall i videregående skole, til "Ungt Entreprenørskap."

SFO OG KULTUR

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at kulturskolene er et svært populært kulturtilbud for barn og unge. Til tross for at det har vært en sterk økning i antall plasser i ordningen de siste årene, er flertallet kjent med at ca. 20 000 står på venteliste for å delta i kulturskolenes aktiviteter.

Flertallet viser til at kommunene har plikt til å tilby et kulturskoletilbud, med frihet til å innrette og organisere tilbudet. Selv om kulturskolen ikke inngår i selve grunnskoleopplæringen, mener flertallet det kan være gevinster å hente gjennom et tettere samarbeid mellom kommunenes kulturtilbud rettet mot barn og unge, og skole/SFO.

Flertallet viser til proposisjonen og forslaget om å etablere et stimuleringsstilskudd slik at kommuner, etter søknad, kan prøve ut ulike modeller for utviklingen av kulturtilbud/kulturskoletilbud for elever på 1.– 4. trinn tilpasset lokale forhold.

Flertallet slutter seg til dette og imøteser også forslaget om at kommuner kan søke om tilskudd til å prøve ut nye former for samarbeid mellom kulturskolene og det øvrige lokale kulturlivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er tilhengere av en utvidet skoledag, og mener en slik utvidet skoledag skal gi rom for flere timer i kjernefag, mer fysisk aktivitet og et felles skolemåltid midt på dagen. Disse medlemmer er imidlertid motstander av SFO skal bli en del av skoledagen, og mener at barnepass ikke er en offentlig oppgave. I skolen må det være fokus på læring og ikke på lek. Disse medlemmer er imidlertid bekymret for at den offentlige kulturskolen kan være med på å forsterke sosiale forskjeller, siden det blant

annet i en rapport fra Telemarksforskning er blitt påvist at brukere av kulturskolen i hovedsak kommer fra hjem med gode inntekter. Ut i fra dette kan man stille spørsmål ved om offentlige midler blir benyttet til i større grad å forsterke sosiale forskjeller. Disse medlemmer mener at skolen på enkelte områder er blitt for teoritung, og disse medlemmer er positive til å benytte kulturuttrykk mer i undervisningen, og mener at også praktisk-estetisk kompetanse i større grad kan integreres i den vanlige skolen, blant annet ved å bruke kulturdimensjonen som element i undervisningen av teoretiske fag. Disse medlemmer er imidlertid opptatt av at kulturskolen og SFO ikke må bidra til å øke sosiale forskjeller, og er opptatt av at læring i offentlig regi i størst mulig grad bør omfatte alle elevene, og i større grad tilpasses den enkelte elevs behov og evner.

MOBBING I SKOLEN

Komiteen mener mobbing er et alvorlig overgrep og en krenkelse av den enkelte. Komiteen har merket seg resultatene fra Elevundersøkelsen 2009 som, til tross for en svak positiv utvikling fra foregående år, viser at omfanget av mobbing i skolen holder seg relativt konstant. Komiteen er kjent med at mange elever og foresatte dessverre erfarer at det kan være vanskelig å få skolene til å ta tak i problemene og at bevisbyrden i for stor grad hviler på den som er offer for mobbing. Komiteen ser svært alvorlig på dette og vil understreke behovet for å videreføre de tiltak og strategier som er etablert for å bedre elevenes læringsmiljø. Komiteen er kjent med at mange kommuner deltar i ulike program for å bedre læringsmiljøet og det psykososiale miljøet ved skolen, men at antallet deltagende skoler har hatt en svak nedgang i de senere år. Komiteen mener det er viktig at skolene oppfordres til å benytte de verktøy som finnes og gi dette arbeidet prioritet.

Komiteen er kjent med at temaet for det nasjonale tilsynet med skoler for 2010 skal omhandle regelverket i opplæringsloven (§ 9a) om det psykososiale skolemiljøet. Komiteen støtter dette.

Komiteen mener det er nødvendig å foreta en vurdering av hvordan elevenes rettssikkerhet kan styrkes og på hvilken måte arbeidet mot mobbing følges opp som et lederansvar på alle nivåer.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det å bli mobbet kan sette varige spor. Seks av ti barn og unge som blir henvist til barnepsykiatriske institusjoner, har opplevd å bli mobbet. Flere tusen elever gruer seg hver eneste dag til å gå på skolen. De vet at de igjen skal plages, fornedres og trakasseres, bli utstøtte og ensomme. Mange bruker hele livet sitt til å bearbeide

vonde opplevelser fra barne- og ungdomsårene. Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II startet "Manifest mot mobbing" og lanserte sin Null-visjon. Mens mobbingen økte med gjennomsnittlig ti pst. i året i perioden 1995 til 2001, var mobbingen i 2004 redusert med 30 pst. Disse medlemmer viser til at flere undersøkelser som er lagt frem de siste år viser at utviklingen igjen går den gale veien. Antallet elever som blir mobbet øker, og færre skoler tar i bruk antimobbeprogram. Disse medlemmer mener dette understreker at kampen mot mobbing ikke er gjort en gang for alle, men at den må føres hele tiden. Disse medlemmer mener vi for å unngå mobbing trenger tydelige voksne, engasjerte lærere og politikere, og medelever som bryr seg. Vi trenger en dyp mobilisering av holdninger basert på at vi har bestemt oss for at vi ikke vil ha mobbing i skolen.

Disse medlemmer har merket seg at mobbing fortsatt er et stort problem i den norske skolen, og at omfanget ifølge Senter for adferdsforskning har økt de siste fire årene. En forsterkning av arbeidet mot mobbing, og spesielt på forebygging, er derfor nødvendig. Disse medlemmer peker på informasjonstiltak og rettigheter i forhold til krav om erstatning for mobbeoffer som viktige tiltak i denne kampen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om hvordan intensjonen bak § 9 i opplæringsloven følges opp og hvordan en ønsker en fremtidig satsing på forebygging av mobbing i grunnutdanningen."

Videre ønsker disse medlemmer å peke på undersøkelser som viser at flere skoler bryter med retningslinjene gitt i opplæringsloven, da spesielt § 9a om elevens psykososiale miljø. Disse medlemmer har merket seg at det i dag ikke foreligger sanksjoner mot disse skolene.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om hvilke konsekvenser det har for kommuner å bryte opplæringsloven i dag, og muligheten for at dette strammes inn."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Representantforslag 9 S (2009–2010) fra Kristelig Folkeparti om forsterket innsats i kampen mot mobbing i skolen. Her foreslår dette medlem å innføre klare krav om at alle skoler skal

ha et antimobbeprogram eller en handlingsplan mot mobbing. Videre foreslås det å innføre et mobbeombud i hvert fylke. Mobbeombudet skal både være elevens og foreldrenes talerør og en ressurs i den løpende innsatsen mot mobbing, og når problemet ikke kan løses lokalt.

SIDEMÅL

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at det er lange tradisjoner i norsk skole for obligatorisk undervisning i sidemål, og flertallet mener derfor at endringer i lovverket som gjør at sidemålsundervisningen i skolen blir valgfri, vil således innebære en radikal endring av norsk språkpolitikk.

Flertallet mener at sidemål har en naturlig plass i så vel grunnskolen som i den videregående skolen. Undervisningen i sidemål er en viktig del av skolens formidling av den nasjonale kulturarven, og kjennskap til og bruk av begge skriftformene er etter flertallets mening en berikelse for det norske språket.

Flertallet vil videre vise til at det for en rekke stillinger er krav om å mestre begge språkformene, blant annet innenfor skoleverket og kommune- og statsadministrasjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser behovet for konsentrasjon og for å bedre elevenes ferdigheter i norsk skriftlig og vil innføre valgfri skriftlig sidemålsundervisning for elever i videregående opplæring.

Disse medlemmer registrerer at en i dag har tilfeller hvor skolesvake elever, noen med lære vansker, dysleksi eller andre lidelser, ikke blir fanget opp av lærer før påbegynt videregående utdanning. Videre vet en at frafallet i videregående utdanning ofte kommer som en konsekvens for manglende oppfølging og tilegnelse av basiskunnskap fra grunnskolen. Disse medlemmer mener en trenger et system som fanger opp elevenes nivå fra en tidligere alder for å lettere kunne tilby ekstra hjelp til de svakere elevgruppene, samtidig som at en kan gi større utfordringer til de som har behov for det. Disse medlemmer peker videre på at loven om tilpasset opplæring er viktig å følge, og at dette arbeidet vil gjøres enklere ved en bedre kartlegging av elevenes kunnskaper i de ulike fagene.

Disse medlemmer mener motivasjon for utdanning er en viktig drivkraft på alle nivåer. Det bør åpnes for at elever kan gjennomføre videregående opplæring på kortere tid. Videre bør det legges til rette for flere spesialiserte videregående skoler, f. eks. for teknologiske fag og språkfag, etter mønster av toppidrettsgymnasene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at lese- og skriveferdighetene til norske elever er synkende og i ferd med å nå et dramatisk lavt nivå. Disse medlemmer mener derfor fokuset må ligge på å forbedre disse. Det er videre etter disse medlemmers oppfatning at opplæring i både hovedmål og sidemål kan virke tyngende for mange, og slik stå i veien for fokus på å mestre et hovedmål.

UNGDOMSTRINNET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er gjort lite eller ingen forskning på ungdomstrinnet. Undervisningen er for teoritung, det er store utfordringer knyttet til bråk og uro og mange lærere gruer seg for å jobbe på dette trinnet. Det er grunn til å tro at dette forplanter seg videre og fører til at vi har en dramatisk høy frafallsprosent i videregående.

Disse medlemmer mener det ikke hjelper med tidlig innsats, hvor alle skal med i de første årene, når tiltakene avsluttes og elevene glemmes så snart de kommer til ungdomsskolen. Ungdomsskolen må bli en mestringsarena for barn og unge. Når elever ikke henger med i det teoretiske, må de tilbys en mer praktisk skolehverdag.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg at Regjeringen har valgt å sette fokuset på behovet for tidlig innsats. Dette medlem er ikke uenig i dette, men konstaterer at Regjeringen glemmer ungdomsskolen. Til tross for gjentatte oppfordringer fra Kristelig Folkeparti så velger denne regjeringen å ikke ta tak i ungdomsskolens store utfordringer.

Dette medlem mener det er behov for en langt sterkere satsning på kvalitetsutvikling i ungdomsskolen og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 50 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Dette medlem mener videre at en av løsningene ligger i å få enda flere yrkesgrupper inn i skolen.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å omprioritere midlene Regjeringen vil bruke på flere timer og innføre 8 gratis SFO-timer, til blant annet økt lærertetthet, kvalitetsutvikling i ungdomsskolen og forsøk med praksisrettet teori i ungdomsskolen. Dette medlem mener dette ville kunne gi en langt større læringseffekt enn flere timer.

ANNET

Komiteen vil peke på det verdifulle arbeidet som foregår i regi av NAROM (Norsk senter for romrelatert virksomhet) på Andøya, herunder rekrutte-

rings- og opplæringstiltak innenfor matematikk, naturfag og teknologi, og viser til videre merknader under kap. 281.

Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 65 240 000 under dette kapitlet.

Kapitlet gjelder tilskudd til skoler som ikke har lovhjemlet rett til dette, bl.a. United World College.

MOSKVA-SKOLEN (POST 60)

Komiteen viser til Regjeringens nordområde-satsing og Norges deltagelse i Barentssamarbeidet. Som en følge av at økt kompetanse i russisk språk-, kultur- og næringsforståelse stadig blir strategisk og økonomisk viktigere for Norge, vil komiteen peke på at den elevutveksling og kompetanseoppbygging som foregår på videregående nivå gjennom Moskva-skolen, drevet av Akershus fylkeskommune og Murmansk-skolen, drevet av Troms fylkeskommune, er viktige bidrag til å gi norsk ungdom den nødvendige kompetansen for å utløse potensialet i vårt naboland i nord.

Komiteen er tilfreds med at det gis støtte til skolen i Moskva, og viser til at det i 2009 også ble gitt støtte til skolen i Murmansk. Komiteen ber Regjeringen vurdere, spesielt i lys av videre satsing på nordområdenes muligheter, å videreføre støtten til Murmansk-skolen i 2010.

INTERNATDRIFT KROKEIDE VIDEREGÅENDE SKOLE (POST 71)

Komiteen viser videre til det viktige arbeidet som Krokeide yrkesskole gjør ved å gi tilbud om attføring og yrkesutdanning til elever som på grunn av funksjonshemming har behov for tilrettelagt opplæring.

Komiteen vil vise til at slik deltagelse i samfunns- og arbeidsliv er verdifull både av hensyn til den enkeltes selvrespekt og for samfunnet som kan dra positiv nytte av den arbeidsevnen den enkelte faktisk representerer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er samfunnsøkonomisk fornuftig å styrke dette tilbudet som bidrar til å gi mennesker en ny sjanse og aktivisere dem i arbeidslivet, istedenfor et liv som passiv trygdemottaker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslag i finansinstillingen hvor posten styrkes med 1 mill. kroner.

RØDE KORS NORDISK UNITED WORLD COLLEGE (POST 72)

Komiteen er av den oppfatning at utdanningsinstitusjonen Røde Kors Nordisk United World College (UWC) gir et godt og viktig tilbud til elever fra hele verden, en oppfatning som har blitt styrket av evalueringer av skolen. Komiteen har merket seg at UWC i Fjaler i hovedsak er finansiert av de fem nordiske landene gjennom et spleiselag der Norge er klart største bidragsyter. Komiteen er kjent med at UWC er opptatt av større forutsigbarhet for driften og at UWC har tatt kontakt med Nordisk Råd for om mulig å få til et mer forpliktende samarbeid om fremtidig finansiering.

Kap. 228 Tilskudd til private skoler o.a.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 2 838 432 000 under dette kapitlet.

Satsene for tilskudd bygger på de gjennomsnittlige utgiftene i den offentlige skolen, jf. privatskoleloven. Departementet har samarbeidet med privatskoleorganisasjonene om en gjennomgang av tilskuddsmodellen. Departementet vil vurdere nærmere modeller som bedre kan fange opp kostnadsstrukturen i den offentlige skolen.

For Den tyske skolen i Oslo er det forhandlet fram en avtale, jf. St.prp. nr. 92 (2008–2009) og Innst. 43 S (2009–2010).

Komiteen viser til at om lag 2,2 pst. av grunnskoleelevene og 6,2 pst. av elevene på videregående nivå går i private skoler. Komiteen viser til at foreldres og elevers rett til å velge utdanning er nedfelt i menneskerettighetserklæringen.

Komiteen registrerer at Regjeringen overfører tilskuddordningene til private skoler i utlandet (post 73) og kompletterende undervisning (post 78) fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus til Utdanningsdirektoratet.

Komiteen viser til endringen av toppidrettstilskudd til private videregående skoler som har særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett. Endringen innebærer en overgang fra stykkprismodell til et flatt, prisjustert tilskudd per skole. Komiteen er enig med departementet i at det er ønskelig å medvirke til at flere ungdommer får mulighet til å kombinere videregående opplæring med toppidrett, og er enige i at det øvre taket på antall elever, som siden 1999 har vært 810 elever, nå opphører. Komiteen mener toppidrettsgymnasenes viktigste funksjon er å sikre unge som velger en idrettskarriere, mulighet til samtidig å få en utdannelse.

Komiteen har merket seg departementets forslag om at rentekompensasjonsordningen, som tidligere bare gjaldt kommunale og fylkeskommunale

skoler, også skal omfatte friskolene fra og med 2010. Alle elever skal etter komiteens oppfatning ha rett til et godt arbeidsmiljø, uavhengig av hvilken skole man går på.

Komiteen viser til at skoleeiere har et selvstendig ansvar for skoleanlegg. Rentekompensasjonsordningen skal stimulere til å rehabilitere og investere i gode skoleanlegg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at det blir gjort endringer i regelverket for ordningen slik at kommuner og fylkeskommuner innenfor tildelte rammer kan søke om rentekompensasjon til rehabilitering av skolebygg på vegne av private skoler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at friskoler er et viktig supplement til den offentlige skolen.

Disse medlemmer er opptatt av at alle skal ha mulighet til å velge en slik skole, uavhengig av privat økonomi. Disse medlemmer mener det er viktig å tilrettelegge for informasjon og veiledning til alle elever og foresatte om det etablerte friskoletilbudet.

Disse medlemmer viser til at de private fagskolene er lagt under post 72 Videregående skoler godkjent etter kap. 6A. Det har fra ulike politiske hold vært varslet ønske om økt satsning på fagskoletilbudet, også finansielt. Disse medlemmer mener at det må være like vilkår for offentlige og private godkjente fagskoler, og derfor bør de godkjente private fagskolene ha tilgang på offentlig finansiering på samme måte som de offentlige fagskolene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at store friskoler som St. Paul, St. Sunniva, Kristelig Gymnasium, Danielsen og Steinerskolen i Oslo får redusert sitt statstilskudd neste år. Årsaken til dette er skjevheter i fordelingsnøkkelen utarbeidet av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Disse medlemmer viser til at Kristelig Gymnasium vil få redusert sin bevilgning for 2010 med over 1 mill. kroner og at St. Sunniva mister opp mot 1 mill. kroner. Disse medlemmer ser det som viktig at også de store friskolene kan opprettholde sitt gode pedagogiske tilbud i inneværende periode, og være med på å skape mer forutsigbare rammebetingelser for privatskolene framover.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en opptrapping av den offentlige finansieringsandelen av friskolene med

sikte på en fremtidig likebehandling av offentlige og private skoler.

Disse medlemmer viser til finansinstillingen hvor Fremskrittspartiets forslag ivaretar dette gjennom økte midler til private grunnskoler og videregående skoler, i Norge og i utlandet, og økte midler til andre private skoler. Dette gjøres gjennom å øke det offentlige tilskuddet til private skoler med 133 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at også komplette- rende undervisning (post 78) bør gis samme tilskudd som for offentlig opplæring i Norge, og vil også trappe opp finansieringsandelen av faktiske kostnader til 100 pst. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett økte også denne posten.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det ble foreslått avsatt 3 mill. kr til økt tilskudd til Kristelig Gymnasium og St. Sunniva skole.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til disse partiers alternative budsjetter hvor det ble foreslått en ekstrabevilgning til St. Paul, St. Sunniva, KG, Danielsen og Steinerskolen i Oslo på 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser for øvrig til at Regjeringen i 2006 fjernet kapitaltilskuddet til friskolene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 17 mill. kroner i kapitaltilskudd til friskoler.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner for å opprette et husleietilskudd for friskoler.

RENTEKOMPENSASJON

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er glad for at friskolene nå til en viss grad vil kunne få ta del i rentekompensasjonsordningen for skolebygg som til nå kun har vært åpen for kommunale og fylkeskommunale skoler og ikke friskoler. Disse medlemmer mener likevel at forslaget kan forbedres.

Disse medlemmer vil påpeke at flere friskoler har store utfordringer knyttet til sin bygningsmasse, blant annet som følge av nyere statlige pålegg om standard på inneklime og bedre adgang for funksjonshemmede. Disse medlemmer mener det er

riktig at friskoler og offentlige skoler likebehandles med hensyn til rentekompensasjonsordningen for skolebygg i og med at skolene ofte har de samme bygningsmessige utfordringer. Disse medlemmer viser videre til høringsbrev fra Friskolenes kontaktforum, som understreker behovet for tilgang til rentefrie lån på lik linje med de offentlige skolene.

Disse medlemmer mener ordningen bør være lik som for kommunene og fylkeskommunene og dermed være åpen for mer enn vedlikehold. Disse medlemmers vil understreke at friskolene også har store utfordringer knyttet til sine bygningsmasser og ser dermed ingen grunn til å forskjellsbehandle offentlige og private skoler. Det viktigste er etter disse medlemmers mening å sikre alle elever et godt arbeidsmiljø. Disse medlemmer vil også påpeke at en gjennom å innføre en ordning hvor friskolene må gå via kommuner og fylkeskommuner for å søke, åpner for en forskjellsbehandling hvor forholdet til lokale myndigheter blir helt avgjørende.

SKOLESKIP

Komiteen viser til at skoleskipet MS Gann (Rogaland Videregående Sjøaspirantskole) og Sørlandets Maritime sjøaspirantskole rekrutterer elever fra hele landet og representerer et viktig utdanningstilbud for hele den maritime sektor. Komiteen merker seg at departementet foreslår å innføre en ny tilskuddsmodell for disse skolene i 2010, og mener et fast tilskudd som prisjusteres i kombinasjon med et tilskudd per elev basert på TIP (utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon), vil skape mer forutsigbare økonomiske rammer for disse skolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at M/S Gann og M/S Sjøkurs gjennom sin utdanning bidrar med kompetanse for å utvikle sektorens konkurransekraft og verdiskapningsevne. Institusjonen har utdannet sjøfolk i over 50 år, og skoleskipene er et utmerket redskap for opplæringen i sjøfartsfagene. Skolene hadde i inneværende år mange flere søkere enn elevplasser, og det er en god blanding av jenter og gutter blant elevene. Disse medlemmer viser til at skolene kan vise til svært lavt frafall i sin utdanning, og så godt som alle elever får tilbud om læreplass etter endt utdanning. Disse medlemmer viser til at den økonomiske situasjonen nå er kritisk. Til tross for mange fagre løfter og lovord gjennom de senere årene har ikke dette blitt fulgt opp med bevilgninger. Disse medlemmer viser til at fremtiden til de to skipene er truet dersom ikke bevilgningene øker til dette svært viktige tilbudet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til MS Gann (Rogaland Videregående Sjøaspirantskole) og Sørlandets Maritime sjøaspirantskole med 10 mill. kroner.

Kap. 229 Andre tiltak

Departementet foreslår tilskudd på kr 21 499 000 til Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører (Veå). Tilskuddsordningen for sikkerhetsopplæring for fiskere er overført til Fiskeridepartementets budsjett kap. 1050.

Komiteen viser til at Veå – Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører er i en omstillingsfase fra å tilby videregående opplæring til fagskolenivå.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er tilfreds med at bevilgningen tar høyde for utgifter knyttet til omstillingsprosessen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at flere videregående skoler tilbyr eller ønsker å tilby fagopplæring innen gartner- og blomsterdekoratørfaget. Disse medlemmer mener derfor det kan settes spørsmålsteget ved berettigelsen av en egen statlig skole som skal drive denne typen opplæring. Disse medlemmer vil derfor foreslå at Statens gartner- og blomsterdekoratørskole Veå legges ned. Disse medlemmer mener det er grunnlag for at denne likestilles med landets øvrige fagskoler. Disse medlemmer mener det må sørges for at elevene ved skolen kan fullføre påbegynt utdanning frem til fagbrev.

Kap. 230 Kompetansesentre for spesialundervisning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 685 426 000 under dette kapitlet.

Statped er et nettverk av spesialpedagogiske sentre under Utdanningsdirektoratet. Proposisjonen angir målene for Statpeds virksomhet i 2010. Midtlyngutvalgets NOU 2009:18 Rett til læring er sendt til høring. Rapporten gjennomgår bl.a. spesialundervisningens plass i skolen. Departementet kommer tilbake til hvordan rapporten skal følges opp.

Komiteen viser til at Midtlyngutvalget (Utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov) leverte NOU 2009:18 Rett til læring 2. juni 2009. Denne rapporten ble sendt ut til høring høsten 2009. Utvalget har gjort en gjennomgang av

spesialundervisningens plass i den norske skolen, og har kommet med forslag som skal sikre tidlig innsats og livslang læring.

Komiteen viser til at midler nå er satt av for oppfølging av denne rapporten. Komiteen understreker viktigheten med Statped's arbeid med å yte spesialpedagogiske tjenester på individ- og systemnivå og utvikle høy spesialpedagogisk kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er urimelig og ukorrekt av Regjeringen å legge til grunn en melding som er på høring, og på den måten i budsjettet legge føringer for behandlingen av meldingen. Midtlyngutvalgets rapport konkluderer med en sterkt sentralisert tjeneste, og vil på den måten gi større avstand til tilbudet. Disse medlemmer mener dette vil føre til tap av sterke kompetansemiljøer bygd opp over lang tid, og at avstanden til tilbudet vil føre til at færre potensielle brukere vil få hjelp. Disse medlemmer er sterkt kritisk til at intensjonen med tilbudet gjennom dette ikke vil bli ivare tatt.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre registrerer at mange elever velger feil retning i sitt utdanningsløp. Slike feilvalg er en stor utfordring og bidrar sannsynligvis sterkt til at frafallet i undervisningsløpet er for stort. Kommuner og fylkeskommuner satser ulikt på råd og veiledning til sine elever og det er liten samordning av rådgivningskompetanse i norsk skole.

Disse medlemmer mener gode råd og tilstrekkelig veiledning av elever og studenter er en forutsetning for et effektivt utdanningssystem tilpasset den enkelte. Dersom mangel på kunnskap om muligheter eller personlig innsikt medfører feilvalg i utdanningsløp, vil det kunne ha konsekvenser for resten av livet.

3.3 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling

Programkategori 07.50 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling omfatter deltakelse i EUs program for livslang læring 2007–2013, tilskuddsordninger for folkehøyskoler, studieforbund, fjernundervisnings- og voksenopplæringsorganisasjoner, samt drift av Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet og tilskudd til ulike freds- og menneskerettsentre. Program for basiskompetanse i arbeidslivet skal medvirke til å styrke grunnleggende ferdigheter blant voksne arbeidstakere og arbeidssøkere.

Departementet viser til den fremlagte St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja, som tar opp helheten i samfunnets kompetansebehov, drøfter utfordringene og foreslår en rekke tiltak. Departementet vil i

2010 prioritere oppfølging av Stortingets behandling av meldingen.

Komiteen viser til at programkategorien inneholder en rekke tiltak for å fremme kompetanseutvikling i samfunnet. Komiteen er fornøyd med at Regjeringen har lagt frem St.meld. nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja. Denne meldingen omhandler helheten i samfunnets kompetansebehov og vil gi Stortinget mulighet til å diskutere de strategiske utfordringene samfunnet står overfor knyttet til kompetansebehovet i samfunnet. Norsk arbeidsliv er i stor grad kunnskapsbasert. Utviklingen gjennom de siste tiårene har vist at det er et stort behov for høy omstillingsevne. Et høyt kompetansenivå i brede lag av befolkningen vil være med på å sikre dette. Komiteen støtter de analyser og vurderinger som departementet legger til grunn for det videre arbeidet på dette programområdet.

Kap. 252 EUs program for livslang læring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 215 381 000 under dette kapitlet, vesentlig til kontingent for EUs program for livslang læring 2007–2013.

Programmet, som sikter mot mobilitet og samarbeid, dekker utdanningsløpet fra barnehage til voksenopplæring. Det skal foretas en midtveiseevaluering.

Komiteen slutter seg til proposisjonen.

Kap. 253 Folkehøyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 641 301 000 under dette kapitlet, i hovedsak tilskuddsmidler etter folkehøyskolelova.

Komiteen mener folkehøyskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner.

Komiteen vil videre påpeke at folkehøyskolene gjør også en svært viktig innsats i å få elever som av ulike grunner har droppet ut av videregående opplæring tilbake til skolen etter et år på folkehøyskole.

Komiteen støtter at departementet har godkjent søknaden fra Valle kommune og Norges Motorsportforbund om godkjenning av en folkehøyskole i Setesdal. Motorsport er en stor sport internasjonalt og har også økende oppslutning i Norge. Komiteen mener det er viktig at det blir gitt et tilbud til motorsportinteressert ungdom. Denne gruppen har i dag få andre tilbud.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener Regjeringen må gi forutsigbarhet gjennom konkrete svar til de som søker om støtte til drift av nye folkehøyskoler. Skoler som har et godkjent pedagogisk program for undervisningen må få anledning til å starte sin virksomhet i løpet av få år. Dette vil kreve at Regjeringen åpner opp for flere skoler og bevilger penger til dette gjennom sine budsjetter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at det er nedgang i elevtall ved kortkurs på folkehøgskolene. Disse medlemmer har merket seg at skolene har dårlig oversikt over ressursbruken til kortkursvirksomheten, og det tilbys kurs som skiller seg lite fra det turoperatører, idretts- og friluftsansjoner tilbyr. Disse medlemmer mener at ressursene som staten bevilger, hovedsakelig skal gå til å dekke kostnadene forbundet med elever som benytter seg av langkurstilbudet. Dette innebærer derfor at de elever som benytter seg av kortkurs, vil måtte påregne en større egenandel for å gjennomføre disse. Disse medlemmer forventer at grenseoppgangen mellom studieforbundenes virksomhet og noe av kursvirksomheten ved folkehøgskolene avklares i forbindelse med den kommende behandling av Tron-utvalgets utredning (NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet). Disse medlemmer foreslo i sitt alternative budsjett å redusere statsstøtten til folkehøgskolene fra høsten 2010 med 20 mill. kroner. Disse medlemmer viser for øvrig til merknad under kap. 254 post 70 hva gjelder finansiering av tilbud gitt til pensjonister.

Disse medlemmer mener det er viktig at samordningen av folkehøgskolenes interesser og de rollene Folkehøgskolerådet i dag har, reduseres noe i omfang. Mange av disse oppgavene kan løses ved den enkelte folkehøgskole selv eller i samarbeid mellom folkehøgskolene. Disse medlemmer foreslo derfor i sitt alternative budsjett å redusere post 71 med kr 300 000.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til folkehøgskolene med 4 mill. kroner for å opprette en ny folkehøgskole i Kristiansand.

Dette medlem viser til at det flere steder i landet jobbes for å opprette folkehøgskoler, og mener det må være et mål å opprette flere skoler. Dette medlem har merket seg at Folkehøgskolerådet har prioritert Kristiansand folkehøgskole som nr. 1.

Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring

Departementet foreslår en bevilgning på kr 205 335 000 under dette kapitlet, i hovedsak tilskudd til studieforbund. Ny voksenopplæringslov ble sanksjonert 19. juni 2009. Forskrifter er til høring. (Etter disse bortfaller det aktivitetsbaserte tilskuddet til frittstående fjernundervisningsinstitusjoner (nett-skoler) etter en overgangsperiode.).

STUDIEFORBUNDENE

Komiteen mener studieforbundene er viktige for å nå målene om økt kompetanse i samfunnet. Studieforbundene har i samarbeid med sine medlemsorganisasjoner mulighet til å tilby et tilpasset kurs og utdanningstilbud for ulike grupper. Det er viktig at studieforbundene ivaretar medlemsorganisasjonens tilbud, samtidig ser komiteen også at forbundene har en rolle å spille som leverandør av utdanning gjennom andre ordninger. Et eksempel på dette er studieforbund som organiserer, tilrettelegger og driver BKA i en bedrift, da gjerne relatert til at dette også ivaretar interessene til deres medlemsorganisasjoner. Komiteen mener det er viktig at departementet har et tett samarbeid med studieforbundene om utformingen av de nye forskriftene til voksenopplæringsloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett om å redusere post 70 Studieforbund med 55 mill. kroner.

Disse medlemmer har merket seg at det er en vesentlig reduksjon i kurstilbud over tid og at Regjeringen viderefører en økning i bevilgningen på denne posten. Disse medlemmer vil prioritere kompetansegivende utdanningstilbud og er derfor skeptisk til økningen fordi det ikke stilles krav til type utdanning som skal gis. Disse medlemmer viser til at bare en viss andel av kurstilbudene er av relevant kompetansegivende karakter. Disse medlemmer mener det er riktig at tilskuddsordningen endres slik at tilbudet konsentreres om relevant kompetansegivende kursvirksomhet med særlig vekt på grunnleggende ferdigheter.

Disse medlemmer forutsetter at voksenopplæring knyttet til mestring av det å få en funksjonshemming eller kronisk sykdom samt kurs spesielt rettet mot pensjonister, skjermes.

Disse medlemmer viser til Dokument nr.8:108 (2006–2007) og Innst. S. nr. 37 (2006–2007) om å innføre en ordning med skattestimulans til bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til sine ansatte. Disse medlemmer mener at en ordning med skattefradrag for voksenopplæringstiltak er et mer treffende tiltak.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader under kap. 257 der det fremgår at Høyre i sitt alternative budsjett har foreslått å styrke Program for basiskompetanse i arbeidslivet med 40 mill. kroner. Hensikten er å øke innsatsen slik at alle arbeidstakere kan sikres god kunnskap i basisfagene. Økningen er i sin helhet foreslått finansiert gjennom en reduksjon av posten for studieforbund med 50 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre har et bredt kunnskapsyn som går utover kompetansegivende virksomhet med vekt på grunnleggende ferdigheter. Disse medlemmer vil understreke at ikke alt som teller, kan telles, og ikke all nyttig kunnskap kan summeres i en karakter. Disse medlemmer viser til at frivillige organisasjoner gjennom studieforbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne og målgrupper med spesielle behov som for eksempel funksjonshemmede. Disse medlemmer mener studieforbundene blant annet driver et uvurderlig arbeid når det gjelder demokratiopplæring, å skape møtesteder og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold.

FJERNUNDERVISNING

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er av den oppfatning at fjernundervisningsinstitusjonene tilbyr viktige undervisningstilbud innenfor grunnutdanning og etter- og videreutdanning. Dette er tilbud som er tilrettelagt slik at mennesker kan ta utdanning ved siden av jobb. Disse medlemmer anser det for å være et gode at elevene ved disse institusjonene kan jobbe og bidra til samfunnets beste, samtidig som de øker sin kompetanse gjennom fjernundervisningen. Disse medlemmer mener det er hensiktsmessig å stimulere til at flere benytter seg av dette tilbudet innenfor spesielt etter- og videreutdanning.

TILSKUDD TIL INSTITUSJONER (POST 73)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at midlene på post 73 skal gå til å dekke driften av fellesorganene for studieforbundene og fjernundervisningsinstitusjonene. Disse medlemmer har også merket seg at tilskudd til International Council for Distance Education er overført til kap. 281 post 1 og viser til endring i Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag.

Disse medlemmer er av den oppfatning at ressursbruken til byråkratiske oppgaver skal reduseres, og at midlene i størst mulig grad skal kanaliseres til utadrettet virksomhet. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets forslag i alternativt bud-

sjett om å redusere post 73 Tilskudd til voksenopplæringsinstitusjoner med 3 mill. kroner.

NORD-TROMS STUDIESENTER

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Nord-Troms Studiesenter har som hovedoppgave å legge til rette for desentralisert høyere utdanning i Nord-Troms gjennom å gi fleksible tilbud. Regionen har et lavt utdanningsnivå, og studiesenteret bidrar til at flere får tatt høyere utdanning. For svært mange av studentene som er tilknyttet studiesenteret, er ikke alternativet å ta høyere utdanning andre steder. Alternativet er i stor grad å ikke ta utdanning. Studiesenteret bidrar på den måten både til å høyne regionens utdanningsnivå og til å rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft. Studiesenteret gir ingen permanente tilbud, men tilbyr ordinære studier fra ulike utdanningsinstitusjoner.

Komiteens medlem fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til Nord-Troms Studiesenter.

Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskeretts-sentre o.a.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 56 806 000 under dette kapitlet, bl.a. til Holocaustsenteret.

Tilskuddene forvaltes av Vox, som også har laget en rapport om arbeidet med å sikre skildringer fra tidsvitner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008).

Komiteen mener freds- og menneskerettssentrene gjør et viktig arbeid når det gjelder forskning, undervisning om folkerett, menneskerettigheter og ikke minst i forhold til dokumentasjon om krigsårene 1940–1945. Komiteen viser til at det er ulike oppfatninger blant sentrene om hvordan dette arbeidet skal innrettes og organiseres. Komiteen ber Regjeringen, i samarbeid med Vox, om å arbeide videre med sentrene for å sikre god organisering av dette arbeidet og ved behov komme tilbake til Stortinget med ytterligere tiltak.

Komiteen er kjent med at Norsk Fredssenter vil slå seg sammen med Nansen Dialog og etablere et felles senter for dialogarbeid og fredsundervisning på Lillehammer fra 2010. Komiteen er tilfreds med Regjeringens forslag om å øke bevilgningene til det nye senteret, forutsatt at den varslede sammenslåingen først blir gjennomført.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre registrerer at Stiftelsen Arkivet er en suksesshistorie, og at stiftelsen driver et godt og

allsidig arbeid blant unge. Suksessen har gitt et så stort besøk at lokalene trenger midler til vedlikehold og utvidelse som ikke kan dekkes over de budsjettmidler stiftelsen får i dag. Disse medlemmer ber Regjeringen utarbeide en finansieringsordning som ivaretar stiftelsens, og tilsvarende institusjoners, behov for vedlikehold, utvikling av tilbudet og utvidelse tilpasset virksomhetens behov uten at dette går utover de midler som er tiltenkt driften av senteret.

Disse medlemmer viser til at Stiftelsen Arkivet ble etablert i 1998 og er et senter for fredsarbeid, menneskeverd og samfunnsforståelse som huser flere organisasjoner. I tillegg er det bevart en Gestapokjeller slik den var under okkupasjonen. Den fungerer som et museum og viser historien fra andre verdenskrig.

Disse medlemmer viser videre til at nettstedet "neveragain.no" ble lagt ned 3. juli 2009, på grunn av Regjeringens manglende bevilgninger. Disse medlemmer mener Regjeringen på den måten ikke erkjenner et statlig ansvar for opprettholdelse av Norges eneste kanal for publisering av rettighetsbeskyttet film på nett til gratis bruk i historieformidling.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av å sørge for at tidsvitnenes beretninger fra 2. verdenskrig sikres for kommende generasjoner. Disse medlemmer vil peke på at ulike steder dekker ulike deler av 2. verdenskrigs historie. Disse medlemmer er oppmerksom på at vi er i en situasjon der vi om kort tid ikke lenger har tidsvitner fra denne delen av historien.

Disse medlemmer har merket seg at Falstadsenteret vil bygge sin virksomhet omkring krigens fangehistorie og lærdommen vi kan ta med for ettertiden. Disse medlemmer har tillit til at arbeidet med å registrere overlevende tidsvitners fangehistorier skjer på en kvalitativ god måte og er en høyt prioritert oppgave.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser at arbeidet med å ivareta og tilgjengeliggjøre historien for å hindre gjentagelse er en viktig oppgave for vår nasjon. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 2 mill. kroner til Samarbeidsprosjekt mellom Stiftelsen arkivet og Never again. Dette medlem er gjort kjent med at den økonomiske situasjonen ved Stiftelsen arkivet er vanskelig på grunn av stor pågang og påtrengende vedlikehold. Dette medlem ville ha prioritert 1 mill. kroner til stiftelsen og 1 mill. kroner til neveragain.no.

Kap. 256 Vox – Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk

Departementet foreslår en bevilgning på kr 52 523 000 under dette kapitlet.

Vox er et kompetansepolitisk fagorgan (tidligere Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet), som også forvalter tilskudd under kap. 254, 255 og 257. Når det gjelder rolle og oppgaver, viser departementet til den framlagte St.meld. nr. 44 (2008–2009).

Komiteen støtter arbeidet med basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) og viser til at arbeidet med BKA har gitt gode resultater for dem som har deltatt. Komiteen er kjent med at det i perioder med lavkonjunktur og økt arbeidsledighet er de som har den svakeste basiskompetansen som først faller utenfor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, mener derfor at Regjeringens styrking av denne ordningen gjennom krisepakken har vært viktig. Flertallet støtter også at nivået fra krisepakken videreføres i 2010-budsjettet. Økt basiskompetanse øker også muligheten for at de som deltar i tilbudet på et senere tidspunkt deltar i etter- eller videreutdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at ni årsverk fra Vox er overført Utdanningsdirektoratet og at resten av ressursene skal overføres i 2010. Disse medlemmer mener at oppgavene som er tillagt Vox og arbeidet som organet utfører må evalueres grundig og i større grad samordnes med tiltakene som ligger under kap. 258 Analyse og utviklingsarbeid og kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet. Disse medlemmer ønsker en effektivisering og modernisering av tiltak som retter seg mot kompetanseutvikling hos voksne. Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere denne post 1 med 1 mill. kroner.

Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 79 804 000 under dette kapitlet.

Departementet legger vekt på å hindre utstøting av arbeidslivet. Programmet BKA ble styrket med 40 mill. kroner i Regjeringens tiltakspakke og revidert nasjonalbudsjett; dette er videreført i 2010.

Komiteen er godt fornøyd med at stadig flere søker om tilskudd fra programmet. I perioden fra starten i 2006 og til 2009 har rundt 6 000 arbeidstakere startet opplæring gjennom programmet. Offentlig forvaltning og industri er de bransjene som har fått støtte til flest saker. Det har vært gjennomført en kampanje rettet mot handelsnæringen. Analyser viser

at det er behov for å styrke innsatsen mot varehandelen, byggebransjen og transportnæringen. Midler fra tiltakspakker har i 2009 vært rettet spesielt mot disse gruppene, og komiteen peker på viktigheten av at disse bransjene får målrettet oppfølging i 2010.

Komiteen er fornøyd med resultatene av arbeidet til BKA-kontaktene i fylkene. Komiteen mener det er viktig at arbeidet videreføres slik at programmet blir godt kjent, og peker spesielt på motivasjonsarbeid mot mindre bedrifter som kan slå seg sammen og søke om midler. BKA-kontaktens arbeid har til nå gitt gode resultater spesielt når det gjelder deltakere til lese- og skriveopplæring.

Komiteen bemerker videre at den økte satsingen på BKA i 2010 spesielt må benyttes for å nå arbeidstakere med lav utdanning i konjunkturutsatte bransjer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at en har en særlig utfordring i å nå fram til mennesker som allerede har havnet utenfor arbeidsmarkedet pga. manglende basisferdigheter. Både for dem som er i og utenfor arbeidsmarkedet er det viktig å gi et godt tilbud som styrker basiskompetansen i arbeidslivet.

Disse medlemmer mener at dette er et godt program som kan gjøre at flere kan komme ut i arbeidslivet og dermed være i stand til å forsørge seg selv og samtidig få styrket selvbylde. Disse medlemmer viser til kompetanse og rekruttering i norske virksomheter. I rapporten, *Vox-barometer virksomheter 2009* kommer det fram at nær 40 pst. av virksomhetene er villige til å betale i sin helhet for opplæringen.

Disse medlemmer vil påpeke at en økning på 30 mill. kroner vil gi et tilstrekkelig tilbud.

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på behovet for økt innsats for å sikre at alle arbeidstakere kan få god kunnskap i basisfagene, samt nødvendigheten av å ha nok ressurser til å igangsette den økende søknadsmengde som proposisjonen omtaler. Den offensive markedsføring som nå gjøres, vil også øke antallet søknader. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å bevilge 40 mill. kroner ekstra til Program for basiskompetanse i arbeidslivet.

Kap. 258 Analyse og utviklingsarbeid

Departementet foreslår en bevilgning på kr 43 114 000 under dette kapitlet.

Komiteen ser at analyser av utdanningspolitikken kan være viktig informasjon for å oppnå de mål som Norge setter seg som en ledende kunnskapsnasjon. Samtidig er verden i stadig utvikling, og livs-

lang læring og kompetanseutvikling er derfor en nødvendighet.

Komiteen mener det er viktig at endringer av politikk er grundig fundert i analyser og forskning, og mener det er viktig å få frem statistikk, dokumentasjon og utredninger som bidrar til at rette endringer blir gjort. I det videre arbeidet bør det samtidig foretas en evaluering for å se om igangsatte prosjekt har gitt ønsket resultat.

Komiteen ser det som viktig at kartlegging av kunnskapsbehov i befolkningen og forslag til endringer av utdanningspolitikken kommer frem i analysene.

Komiteen noterer seg at deler av bevilgningen på kapitlet blir fordelt videre til studieforbund og fjernundervisningsinstitusjonene av Vox, og forutsetter at dette ikke er driftsstøtte til disse institusjonene, men går til prosjekter som gir relevante analyser og utviklingsarbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at bevilgningene på post 21 i langt større grad må samordnes med tiltakene/oppgavene som ligger under kap. 256 Vox og kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet. Disse medlemmer ønsker å ha effektive og fleksible tiltak som retter seg mot kompetanseutvikling hos voksne, og viser til Fremskrittspartiets forslag i finansinnstillingen om å redusere post 21.

Disse medlemmer mener at prosjektene skal evalueres for å få frem om ressursbruk står i forhold til resultat. Disse medlemmer ønsker også at det i evalueringen undersøkes om samme oppgaver blir utført av andre offentlige eller private organer/aktører som kan samordnes, dette for å unngå unødvendig dobbelt arbeid og for å drifte på en best mulig økonomisk måte.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor dette kapitlet ble foreslått redusert med 23 mill. kroner og omdisponert til andre formål som vil kunne fungere bedre etter hensikten.

3.4 Høyere utdanning og fagskoleutdanning

Programkategori 07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning omfatter universiteter og høyskoler under Kunnskapsdepartementet, ulike fellestiltak innenfor sektoren og studier i utlandet og sosiale formål for studenter. Tidligere kap. 271, 272 og 275 er samlet i ett felles kap. 260 for både universiteter og høyskoler. Fagskoleutdanning (tidligere kap. 276) er overført til fylkeskommunene fra 1. januar 2010. Kunnskapsdepartementet vil fortsatt føre tilsyn med at fagskoleloven blir fulgt.

Byggeprosjekter ved universiteter og høyskoler behandles av kommunal- og forvaltningskomiteen, jf. budsjettforslag fra daværende Fornyings- og administrasjonsdepartementet kap. 1580 og kap. 2445. Bevilgning til utstyr og inventar i bygg som er under oppføring, går over Kunnskapsdepartementets kap. 260.

Kap. 260 Universiteter og høyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 23 382 978 000 under dette nye kapitlet, som samler bevilgningene til universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler, statlige som private (tidligere kap. 271, 272 og 275). Det vises til Tillegg 2 til proposisjonen, der bevilgningen under post 50 er justert opp slik at Høgskolen i Nesna får rett uttelling for utdanningsinsentivene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler, dvs. 12,109 mill. kroner mer enn i St.prp. nr.1 (2009–2010).

Videre kan opplyses at departementet ved statsråden i brev 22. oktober 2009 til Stortingets presidentskap har korrigert omtalen av Universitetet i Stavanger på s. 140 i proposisjonen. Riktig tekst skal være: " I samband med revidert nasjonalbudsjett for 2009 vart Universitetet i Stavanger kompensert for innlemminga av Arkeologisk Museum. Regjeringa foreslår å føre de varige bevilgningsøkningene av denne løyvinga vidare med 4,7 mill. kroner i 2010 "

Komiteen vil understreke Regjeringa sitt mål om at Norge skal vere eit kunnskapsbasert samfunn. Komiteen meiner difor at skal vi nå dette målet, må universiteta og høyskolane kunne tilby utdanning og forskning av høg internasjonal kvalitet.

Det vil i dei nærmaste åra bli ein omfattande vekst i søknadene til høgare utdanning. Kor stor denne veksten vil bli er veldig usikkert, men SSB vurderer talet til å bli ein stad mellom 20 000 og 80 000 i fireårsperioden.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til NIFU STEP-rapporten som peikar på at dei øymerka løyvingane til konsentrasjon av den faglege aktiviteten, arbeidsdeling og tilnærming mellom institusjonane er ei oppfølging av Regjeringa sitt mål for sektoren.

Fleirtalet viser til at rapporten også peikar på at det totalt sett er lagt opp til ein vekst i løyvingane til den høgare utdanninga.

Fleirtalet viser til at det nye finansieringssystemet er tydeleg på at institusjonane er underlagde ei rammefinansiering. Den samla ramma består av ei resultatbasert uttelling, langsiktige prioriteringar og ein del strategiske midlar. Ramma skal dekke alle område og aktivitetar ved institusjonane. Det er sty-

ret sitt ansvar å forvalte den økonomiske ramma på ein slik måte at institusjonane tek i vare sitt samfunnsoppdrag og når dei måla som er nedfelte i universitets- og høyskolelova. Ønskje om ei auke i basisløyvinga er såleis eit spørsmål om ei auke i løyvingane samla sett.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg flertallets betraktninger knyttet til finansieringssystem for universiteter og høyskoler, og understrekningen av at institusjonene er rammefinansierte. Disse medlemmer merker seg at det, grunnet justeringer i posteringen av bevilgningene, heretter vil bli vanskelig å vurdere utviklingen av den såkalte "basisbevilgningen" isolert sett, jf. NIFU STEP rapport 41/2009. Disse medlemmer mener det er naturlig at fremtidige budsjett dokumenter tar høyde for dette, slik at en har sammenlignbare tall å forholde seg til over tid. Disse medlemmer mener videre at dette er en problemstilling Handlingsromsutvalget også må ta høyde for.

Disse medlemmer merker seg at flertallet er mer opptatt av å polemisere rundt finansieringssystemet enn å diskutere hvorvidt den totale økningen til universitets- og høyskolesektoren vil sette sektoren i stand til å øke antallet studenter i sektoren med rundt 6 000 studenter i 2010, og minst 30 000 i løpet av inneværende stortingsperiode, men samtidig opprettholde og utvikle sine studietilbud. Disse medlemmer viser til at NIFU STEP's rapport riktig nok viser til en vekst i bevilgningene til den høyere utdanningen, men at NIFU STEP ikke drøfter hvorvidt dette er tilfredsstillende nok til å opprettholde kvaliteten i utdanning og forskning samtidig med at studentmassen vil øke slik Regjeringen selv legger til grunn at den vil gjøre.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at universitet og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer er kjent med at det forventes å kunne bli i størrelsesorden 80 000 nye søker til høyere utdanning i løpet av kommende fireårsperiode. Disse medlemmer er derfor enig i at det bør legges til rette for flere studie-plasser allerede neste år. Men disse medlemmer frykter at et manglende løft i utdanningsinstitusjonenes basisfinansiering vil være en trussel for kvaliteten på den utdanning institusjonene kan gi. En økning i antall studenter medfører for mange utdanningsinstitusjoner også med seg krav til nye arealer. Lese-plasser, bibliotekkapasitet, forelesningssaler og laboratorier finnes ikke i et volum som tilfredsstillende kravet om opprettholdelse av kvaliteten i studiene med den veksten som kan komme. Disse medlemmer er bekymret for at særlig innen realfagene må

institusjonene bruke mer ressurser for å løfte nye studenter med bakgrunn fra norsk videregående skole opp til et nivå som gjør dem egnet til å følge undervisningen på høyere utdanning. Dette ekstra ressursbehovet kommer i tillegg til et stort etterslep i forskningsinfrastruktur og bygningsmasse ved mange universiteter. Disse medlemmer vil peke på at den situasjonen som skapes, vil true kompetansehevingen i universitets- og høyskolesektoren. Det vil også kunne bidra til å redusere viljen til omstilling og tilpasning.

Disse medlemmer har merket seg at universitets- og høyskolesektoren har reagert nærmest unisont på det fremlagte forslaget til statsbudsjett for neste år. Universitets- og høyskolerådet (UHR) ser for eksempel "ingen prioritering av forskning og høyere utdanning" i budsjettforslaget, og mener at handlingsrommet for universiteter og høyskoler vil svekkes ytterligere gitt at forslaget går gjennom uendret. Forskerforbundet ber på samme bakgrunn institusjonene vurdere om det er forsvarlig å ta imot de nye studieplassene som ligger i budsjettet. Når det gjelder institusjonene, påpeker for eksempel Universitetet i Bergen at de ikke har sett "et like stramt budsjett siden hvileskjæret i 2007". Universitetet i Oslo skriver at "når vi opplever en reell reduksjon av bevilgningene til undervisning og forskning som allerede er i gang, vil dette på lengre sikt true Norges status som kunnskapsnasjon." Studentorganisasjonene refererer på sin side til budsjettforslaget som "smuler til forskning og høyere utdanning". Disse medlemmer tar slike reaksjoner på alvor.

En nærmest vedvarende svak basisbevilgning til universiteter og høyskoler kan ikke sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad, og vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger, jf. St.meld. nr. 44 (2008–2009), og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg selv at institusjonene fort vil komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse. Dette tydeliggjør behovet for både en langsiktig plan for hvordan studentbølgen skal håndteres, og ikke minst solide basisbevilgninger til institusjonene som skal motta studentene.

Disse medlemmer registrerer at det i forbindelse med presentasjonen av forslaget til statsbudsjett for inneværende år (2009) ble forsøkt skapt et inntrykk av at det såkalte "hvileskjæret" knyttet til reduksjon i basisbevilgninger til universiteter og høyskoler ble reversert. Dette var i beste fall bare en del av sannheten. I etterkant av budsjettframleggelsen fremkom det informasjon om at universitetene og

høyskolene stod foran kraftige budsjettkutt på grunn av økte lønns- og pensjonsutgifter som Regjeringen ikke hadde tatt høyde for – eller informert Stortinget tilfredsstillende om – i sitt forslag til statsbudsjett for 2009.

Universitets- og høyskolerådet (UHR) beregnet på daværende tidspunkt de økte lønns- og pensjonskostnadene til å være om lag 600 mill. kroner. Ifølge Kunnskapsdepartementets egne tall, jf. bl.a. Dokument nr. 15:157 (2008–2009), var summen om lag 440 mill. kroner. Uansett var dette kostnader Regjeringen ikke hadde tatt hensyn til i sitt budsjettforslag, og den omtalte reverseringen av hvileskjæret innebar i realiteten at universiteter og høyskoler ble påført ytterligere ett til to nye hvileskjær. En bevilgning på 80 mill. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 – som attpåtil ikke videreføres i budsjettforslaget for 2010 – kan ikke rette opp dette.

Disse medlemmer viser til behovet for at basiskomponenten i tilskuddet økes for å dekke åpenbart manglende kompensasjon både for økte lønnskostnader, økte driftskostnader og økt antall studie-plasser. Det økonomiske press dette skaper vil over tid føre til tap av verdifull kompetanse, noe som igjen vil gå utover kvaliteten i undervisningen.

Disse medlemmer mener Regjeringen ikke har tatt de nødvendige grep for å møte behovet for nye studie-plasser innen høyere utdanning. Forventet økning i studenttall er av Regjeringen selv beskrevet i St.meld. nr. 44 (2008–2009) – Utdanningslinja. Disse medlemmer er bekymret for de følger manglende studie-plasser kan føre til for unge mennesker og fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en overordnet plan for økning av studie-plasser ved universiteter og høyskoler og komme tilbake til Stortinget på egnet måte og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2011."

Disse medlemmer viser til at det lovmessig i stor grad er blitt en likere behandling mellom private og offentlige høyskoler. Disse medlemmer vil imidlertid presisere at målet om full likebehandling mellom private og offentlige høyskoler, også hva gjelder finansieringsordninger, må følges nøye opp, slik at eventuelle negative utslag kan korrigeres. Disse medlemmer viser til at andelen basisfinansiering til de private høyskolene er lavere enn tilsvarende ved de statlige høyskolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre har merket seg at utover behovet for økte rammer til universitetene og høyskolene er det også en rekke institusjoner som

mener at de mottar en urettmessig lav andel av den totale rammen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at beregningen av historiske bevilgninger ikke har vært god nok og at denne parameteren heller ikke er et veldig godt egnet styringsverktøy. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringens forslag inneholder mange gode signaler om at akademiske resultater i større grad skal belønnes budsjettmessig. Hvor stor andel en institusjon tidligere har fått av de totale rammene kan ikke ansees for å være særlig relevant for en sterkere resultatorientering av finansieringen av UH-sektoren. Denne problemstillingen må etter disse medlemmers mening også sees i sammenheng med at to høyskoler har fått status som universitet uten nødvendig korrigerende av beregningsgrunnlaget og at enkelte av institusjonene kommer dårlig ut fordi de har et annet beregningsgrunnlag for husleien. Disse medlemmer mener på dette grunnlag at en ny gjennomgang av fordelingen av rammen er nødvendig. En slik utredning bør inneholde en gjennomgang av beregningen for fordelingen av rammen med særlig fokus på å redusere det historiske bevilgningsnivået som parameter for tildeling av midler, likestilling av forskningsmidler til universitetene, likestilling av finansieringen av høyskolene og rettferdig beregning av husleien for alle institusjonene. På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan bevilgningene til universiteter og høyskoler kan fordeles mer rettferdig og orientere Stortinget om dette på egnet måte."

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen hvor Fremskrittspartiets medlemmer foreslo å øke bevilgningene til sektoren med 350 mill. kroner for 2010 og viser også til disse medlemmers merknad under kap. 281.

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen hvor Fremskrittspartiet foreslo å øke bevilgningen med 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett som foreslår å øke basisbevilgningen med 250 mill. kroner i forhold til Regjeringens budsjett.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det ble foreslått å øke basisbevilgningene til universitets- og høyskolesektoren med 175 mill. kroner, fordelt på 160 mill. kroner til offentlige

universitet og høyskoler og 15 mill. kroner til private høyskoler.

Komiteens medlem fra Venstre viser videre til komiteens høringer i forbindelse med budsjettforslaget. På høringen 11. november 2009 bekreftet UHR at det reelle etterslepet i forhold til tidligere år p.t. var beregnet til om lag 400 mill. kroner.

Dette medlem har merket seg forslaget om å styrke basisbevilgningen med 50 mill. kroner i 2010 for å stimulere til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon i sektoren og mener at dette er nødvendig, men må etter dette medlems mening samtidig betegnes som svært moderat, gitt utfordringene sektoren står overfor.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 350 mill. kroner som en direkte styrking av basisbevilgningene i universitets- og høyskolesektoren, noe som er i tråd med behovet i sektoren gitt tidligere års bevilgningsprofil i budsjettsammenheng, og vil følge dette ytterligere opp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2010. Bevilgningen skal fordeles med henholdsvis 320 mill. kroner over post 50 og 30 mill. kroner over post 70.

Dette medlem viser videre til at det innenfor kunstfeltet er et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og skal føre fram til kompetanse som førsteamanuensis. Dette medlem ønsker å styrke dette arbeidet, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 3 mill. kroner til dette formål, teknisk ført over kap. 260 post 50.

REKRUTTERING

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at det i Regjeringens forslag ikke er satt av midler til nye rekrutteringsstillinger i 2010, noe disse medlemmer mener er oppsiktsvekkende. Rett nok ble det opprettet rekrutteringsstillinger ved salderingen av budsjett 2009 (180) og i tiltakspakken fra i januar (80), men det finnes altså ingen nye stillinger. Disse medlemmer vil understreke at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det ble foreslått å bevilge 27,5 mill. kroner til 100 nye stipendiatstillinger, fordelt på 90 til

offentlige universitet og høyskoler og 10 til private høyskoler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 138 mill. kroner til opprettelse av ca. 500 nye stipendiatstillinger fra høsten 2010.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 27,5 mill. kroner til opprettelse av 100 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2010.

EKSTERN SENSOR

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til oppmødingsvedtak nr. 391, 7. mars 2008 i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 7 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 150 (2007–2008):

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre krav om ekstern sensor for all høyere utdanning".

Disse medlemmer viser til bakgrunnen for vedtaket, slik dette kommer til uttrykk i Innst. S. nr. 150 (2007–2008):

"Komiteen har merket seg at flere aktører, bl.a. innenfor næringslivet, har kritisert at det ikke lenger er krav om ekstern sensor ved eksamener i bachelorprogrammet.

Komiteen støtter departementets planer om kartlegging av bruken og omfanget av ekstern sensor på lavere grad ved universitet og høyskoler, med tanke på en lovendring som sikrer mer bruk av ekstern sensor på lavere grad.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det for å bedre statusen til bachelorutdanningen bør gjeninnføres krav om ekstern sensor ved eksamener på lavere grads studier. Dette vil styrke kvalitetssikringen av eksamensgjennomføringen og gi en økt troverdighet i vurderingen av utdanningen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre krav om ekstern sensor for all høyere utdanning.""

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen, gjennom omtalen i budsjettproposisjonen, har vurdert kravet om ekstern sensor for all høyere utdanning, og således oppfylt oppmødingsvedtaket. Disse medlemmer konstaterer likevel at det i budsjettproposisjonen ikke gjeninnføres et krav om

ekstern sensor ved eksamener på lavere grads studier, slik Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ga uttrykk for at var ønskelig, jf. ovennevnte innstilling.

Disse medlemmer tar omtalen i budsjettproposisjonen til etterretning, men fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre krav om ekstern sensor for all høyere utdanning."

UARCTIC

Komiteen viser til at Arktisk Universitet (UARctic) er et samarbeid med 121 medlemmer i hele det sirkumpolare nord. Vel 100 av dem er universiteter og høyskoler og resten er urfolksorganisasjoner, forskningsinstitutter og uavhengige feltstasjoner. Komiteen viser til at UARctic-nettverket samler nær alle høyskoler i nord, fra Alaska, via Norden til Chokotka, med om lag lik fordeling mellom Nord-Amerika, Norden og Russland. Totalt har medlemmene 700 000 studenter, 50 000 vitenskapelig ansatte og om lag 50 000 andre ansatte. Komiteen viser videre til at UARctic organiserer tematiske nettverk, felles lavere og høyere grads undervisning, forskningssamarbeid og mobilitet. UARctics formål er å styrke nordområdenes evne til å utdanne egen befolkning, og gjør dette gjennom samarbeid og frivillig koordinering mellom eksisterende høyere utdannings institusjoner og fokuserer først og fremst på å utnytte eksisterende program for støtte til utdanning, forskning, og mobilitet. UARctic er anerkjent av ministrene i Arktisk Råd, den arktiske parlamentariker-gruppa i EUs nordlige dimensjon og for kort tid siden vedtok Nordisk Råd å skjerpe fokuset på forskning og høyere utdanning i nordområdene samt spesifikk støtte til UARctic.

Komiteen er kjent med at Norske UARctic-medlemmer har benyttet UARctic til å etablere viktige kompetansenettverk i nord, og mange av disse har allerede vist tydelige og praktiske resultater. De gjennomfører et stort antall student- og fagekspertutvekslinger i nord, og ikke minst bidrar de mange konkrete formene for samarbeid til viktige allianser mellom de russiske, nordamerikanske og nordiske folk i nord – en viktig langsiktig investering for fredelig sameksistens, næringsutvikling og bærekraftig utvikling i nord.

Komiteen har merket seg at UARctic har mottatt 4,5 mill. kroner årlig fra Kunnskapsdepartementet via budsjettet til Universitet i Tromsø som så fordeles midlene etter en modell avtalt med departementet. Denne ordningen kom på plass fra og med 2004. UARctic har vokst betydelig siden da.

ENERGICAMPUS NORD

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Regjeringens nordområdestrategi og "Byggesteiner i nord" der kunnskap skal være navet. Etableringen av EnergiCampus Nord (ECN) i Hammerfest er et resultat av et nytt strategisk samarbeid innen universitets- og høgskolesektoren og skal bidra til å møte noe av samfunnets og industriens behov for ingeniør- og teknologikompetanse i og for nordområdene. Utvikling og utnyttelse av de rike energiressursene i nord er pekt på som en sentral drivkraft i nordområdestrategien. I lys av dette er det med undring disse medlemmer må konstatere at Regjeringen i sitt budsjettforslag reduserer bevilgningene til ECN fra 3 til 1 mill. kroner. Dette skjer mens ECN er i en oppbyggingsfase og er et signal stikk i strid med de forutsetninger som er lagt til grunn, at EnergiCampus Nord skal utvikles som et relevant og langsiktig utdanningstilbud i Finnmark. Disse medlemmer er kjent med at en nettbasert ingeniørstudieløsning kom på plass i 2009 og at ECN fra høsten 2010 planlegger å tilby en 3-årig bachelor i energiteknologi. Disse medlemmer ser klart behovet for å få på plass en realistisk og langsiktig finansiering som gjør det mulig å fullføre oppbyggingen av et kompetansemiljø innenfor energi i Hammerfest og skape forutsigbarhet for studenter som ønsker å søke seg hit. Disse medlemmer vil påpeke at nordområdesatsingen må manifestere seg i mer enn ord, og ber Regjeringen snarest klargjøre hvilke ambisjoner den har for EnergiCampus Nord. Disse medlemmer viser til at disse partier i sine alternative budsjetter har styrket universitets- og høyskolesektoren og mener det er viktig at EnergiCampus Nord gis realistiske økonomiske rammer. Disse medlemmer vil ha en nordområdepolitikk som følger opp nasjonale mål for kunnskaps- og forskningspolitikken, som styrker nordnorsk kompetanseutvikling og som spiller på lag med næringer som bringer økt verdiskaping i nord.

MER OM ULIKE INSTITUSJONER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder har endret status fra regionale høyskoler til universitet. Disse medlemmer viser videre til at de som statlige høyskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høyskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. De nye universitetene har med sine særpreg en mulighet til å styrke samarbeidet mellom forsknings- og profesjonsfagene, men dagens finansiering gir en urimelig forskjellsbehandling av deres forskningsinnsats.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser derfor til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder med 20 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Regjeringens mål om å sikre institusjoner av høy internasjonal kvalitet. Regjeringen har ikke fulgt dette opp når det gjelder midler til utstyr på Universitetet i Agders nye campus.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår å bevilge 25 mill. kroner til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil også peke på det betydelige forfall som preger bygningsmassen på enkelte av utdanningsinstitusjonene. Dette har for eksempel ført til at deler av bygningsmassen ved Universitetet i Ås i dag er stengt. Verdifulle undervisningslokaler står dermed ubrukt, og er altså heller ikke klare når det store innrykket av nye studenter kommer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Ansgar teologiske høyskole, Fjellhaug Misjonshøyskole og Høgskolen i Stafeldtsgate i 2005 gikk over fra å være friskoler til å bli godkjente som høyskoler. Dette gav en tyngre faglig profil på skolene. Disse medlemmer viser videre til at denne overføringen har vist seg å ikke lønne seg økonomisk. Tilskuddet de nå får er lavere enn tilskuddet de hadde fått dersom de hadde forblitt friskoler. Disse medlemmer mener det ikke er riktig at skoler som ønsker en faglig tyngre profil på sine tilbud skal bli straffet økonomisk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til det urimelige i at Høgskolen i Buskerud heller ikke i dette budsjettet blir tildelt husleietilskudd for sine lokaler i Papirbredden kunnskapspark. Høgskolen i Buskerud har en effektiv driftsorganisasjon og har etablert et kvalitativt godt og spennende studietilbud i tråd med den godkjenning de er tildelt. Disse medlemmer mener Regjeringen snarest må innarbeide husleietilskudd til Høgskolen i Buskerud i budsjettet.

Disse medlemmer er bekymret over at Regjeringen i statsbudsjettet ikke legger inn en offensiv satsing på bygging av nye studieplasser ved universitet og høyskoler. Regjeringen har selv i St.meld.

nr. 44 Utdanningslinja varslet et behov for opp mot 70 000 nye studieplasser innen 2012. Disse medlemmer kan ikke se at dette muliggjøres uten å utvide dagens bygningsmasse betydelig og peker på at det er behov for å starte dette arbeidet nå slik at institusjonene kan levere et kvalitativt godt tilbud til de nye studentene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høgskolen i Bergen (HiB) etter sterke ønsker fra olje- og gassnæringen og etter avtale med departementet, nå planlegger oppstart av nasjonal metningsdykkerutdanning, med studiestart høsten 2010. HiB har søkt departementet om midler til utstyr, men har bare fått 3 av 13 mill. kroner. Disse medlemmer mener at utdanningens viktighet for norsk olje- og gassnæring gjør at det raskt må bevilges tilstrekkelige midler til utstyr slik at utdanningen kan starte opp som planlagt.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det bevilges 5 mill. kroner ekstra til utstyr for metningsdykkerutdanning ved Høgskolen i Bergen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge og at kuttet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006), har satt flere institusjoner i en vanskelig situasjon. Særlig rammer dette Mediehøgskolen Gimlekollen fordi kuttet fjernet økningen som kom i Revidert nasjonalbudsjett for 2005 som følge av faktiske studenttall institusjonen hadde. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 6,7 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Kap. 270 Studier i utlandet og sosiale formål for studenter

Departementet foreslår en bevilgning på kr 309 281 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener at studentvelferdstiltak er en viktig forutsetning for å rekruttere de beste hodene, og viser for øvrig til forslagene i proposisjonen.

Komiteen viser også til de respektive partiers merknader vedrørende internasjonalisering under kap. 2410.

STUDENTBARNEHAGER (POST 74)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre mener tilbudet om studentbarnehage er viktig for barns utviklingsmuligheter og for at småbarnsforeldre skal ha muligheten til å kombinere omsorg for barn med utdanning. Studentbarnehager er ikke som andre barnehager ved at tilbudet der er

bedre tilpasset studerende foreldres behov for fleksibilitet. Disse medlemmer vil understreke at Regjeringens generelle barnehagesatsing ikke nødvendigvis tilfredsstiller studentenes behov for et særskilt barnehagetilbud, og at det er nødvendig å opprettholde en god finansiering av studentbarnehagene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre økning i foreldrebetaling for studenter. Disse medlemmer er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

STUDENTBOLIGER (POST 75)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kostnadsrammen for bygging av studentboliger har blitt justert tidligere år, og at den øvre kostnadsrammen i pressområdene Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Drammen p.t. er på 600 000 kroner per hybelenhet, hvorav 250 000 kroner er fast statstilskudd. Utenom pressområdene er kostnadsrammen 500 000 kroner per hybelenhet, hvorav 200 000 kroner fast statstilskudd. Tilskuddssatsen per hybelenhet har ikke blitt justert i tråd med økningen i kostnadsrammer, og bør etter disse medlemmers mening heves.

Disse medlemmer viser til at det i dag er mange prosjekter som ikke blir realisert grunnet denne kostnadsbegrensningen. Det hjelper etter disse medlemmers mening lite å bevilge penger til å bygge studentboliger når de ikke blir realisert grunnet en for lav kostnadsramme.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen oppheve kostnadsrammen for bygging av studentboliger."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det i den senere tid er innført ny finansieringsmodell for bygging av studentboliger, blant annet for å ivareta kostnadsøkning ved nye energikrav. Disse medlemmer har merket seg den vanskelige situasjonen i pressområdene og at flere samskipnader har opphevet boliggarantien for internasjonale studenter.

Disse medlemmer vil påpeke at det vil gjøre internasjonaliseringen vanskeligere. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen hvor Fremskrittspartiet foreslo å øke post 75 med ytterligere 4 mill. kroner utover Regjeringens forslag, øremerket prosjekter i de store universitetsbyene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener studentboliger er viktig for at alle skal ha lik mulighet for å studere, uavhengig av sosial, geografisk eller fysisk bakgrunn. Disse medlemmer viser til at Kristiansand er den universitetsbyen i landet, ved siden av Stavanger, med lavest dekningsgrad på studentboliger. Dekningsgraden for antall studenter kontra antall studentboliger i Kristiansand er nå rundt 10 pst. Det er 10 pst. under Regjeringens idealmål på 20 pst. For de andre 90 prosentene blir alternativet det private utleiemarkedet. Dette er dyrt og til dels vanskelig for mange studenter å klare rent økonomisk. Det medfører at en del studenter dropper å studere ved UiA, noe som vil gi negative ringvirkninger for området på lang sikt. Disse medlemmer har merket seg at Kristiansand på tross av dette ikke er definert som et pressområde. Disse medlemmer viser til at stor aktivitet i Kristiansand-området kombinert med store byggekostnader gjør at det i dag rett og slett ikke er mulig å bygge nye studentboliger på grunn av den lave kostnadsrammen Regjeringen har fastsatt. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen heller ikke i forslaget til statsbudsjett for 2010 tar Kristiansand inn på listen. Dermed er Kristiansands store utfordringer ennå ikke løst. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen definere Kristiansand som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2010."

PSYKISK HELSE

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse for studenter 2005. Den viser at forekomstene av psykiske lidelser hos studenter har økt og er mer økende enn hos befolkningen ellers. Årsakene til dette kan være mange. Det er blant annet blitt pekt på manglende sosiale rettigheter, prestasjonspress og dårlig økonomi. Disse medlemmer mener at sykdom, fravær grunnet sykdom og manglende eksamensavlegging grunnet sykdom også er sentrale elementer som kan medføre et økende press på studenter. Disse medlemmer er bekymret over at studentsamskipnadene mange steder har sett seg nødt til å øke semesteravgiften eller andelen

til psykososial seksjon for å kunne opprettholde et tilfredsstillende tilbud til studentene uten for stor grad av egenbetaling. Disse medlemmer mener det er behov for å se nærmere på modellene for tildeling av midler til psykososialt arbeid. Målet må være å sikre alle studentsamskipnadene gode, langsiktige og forutsigbare driftsvilkår for å sikre drift av blant annet psykososial seksjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor psykiatritilbudet til studenter styrkes med 3 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti har merket seg at studentene ved Universitetet i Agder, Stavanger og Høgskolene i Oslo og Akershus ikke får midler til psykisk helse for studenter. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det ble foreslått å bevilge 3 mill. kroner til det psykiske helsetilbudet for studentene tilknyttet Samskipnaden i Agder, Samskipnaden i Stavanger og Oslo- og Akershus-høgskolenes studentsamskipnad over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett rammeområde 15.

Komiteens medlem fra Venstre mener det er viktig å styrke fokuset på studentenes psykiske læringsmiljø, og sørge for en økt satsing på studentenes psykiske helsetilbud. Etter dette medlems mening bør institusjonenes ansvar for det psykiske læringsmiljøet styrkes og klargjøres gjennom universitets- og høgskoleloven.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan institusjonenes ansvar for det psykiske læringsmiljøet kan tydeliggjøres gjennom lovverket."

Kap. 280 Felles administrative enheter

Departementet foreslår en bevilgning på kr 119 700 000 under dette nye kapitlet, som gjelder administrasjonen av mer langvarige nasjonale fellesskapsoppgaver ved institusjoner. Tilskudd til større administrative enheter er flyttet hit fra kap. 281, dvs. NOKUT, Samordna Opptak (SO), Artsdatabanken, Norgesuniversitetet og BIBSYS.

Komiteen viser til at det er opprettet et nytt kap. 280 Felles administrative enheter, med mål om å samle de langvarige nasjonale fellesoppgavene innen høyere utdanning og forskningssektoren. Komiteen slutter seg til at det opprettes et budsjettmessig skille mellom langvarige nasjonale fel-

lesoppgaver og kap. 281 om felles tiltak for universiteter og høyskoler, som tidligere finansierte disse fellesoppgavene. Kapitlet finansierer viktige oppgaver som kvalitetssikringsorganet NOKUT, koordineringen av opptak til høyere utdanning gjennom Samordna Opptak (SO), utvikling og elektronisk publisering av naturinformasjon og naturtypeinndeling gjennom Artsdatabanken og utvikling av fleksible utdanningstilbud i UH-sektoren gjennom Norgesuniversitetet (NUV). BIBSYS som driver UH-sektorens biblioteksystem er i hovedsak brukerfinansiert, men mottar også støtte over kapitlet. Komiteen har merket seg at kapitlet ikke er foreslått redusert i forhold til 2009-budsjettet, og det foreslås en liten økning til NUV og SO.

Kap. 281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler

Departementet foreslår en bevilgning på kr 689 767 000 under dette kapitlet, jf. også kap. 280.

Komiteen merker seg at det er tatt initiativ til å gjennomføre en ny levekårsundersøkelse for studenter, som varslet i St.meld. nr. 44 (2008–2009), for å kartlegge hvilke utfordringer studenter møter i sin hverdag, slik at man best kan møte disse med treffsikre og relevante tiltak.

Komiteen merker seg at Regjeringen prioriterer tiltak på realfagssiden, som blant annet har gått til Regjeringens satsing på rekruttering til realfag og økt kvalitet i ingeniøruddanningene.

ENTREPRENØRSKAP

Komiteen merker seg at Regjeringen har utarbeidet en ny handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen, og at det er satt av midler til handlingsplanen i 2010-budsjettet.

Komiteen mener at å satse på entreprenørskap i utdanningen er viktig for å utvikle en kunnskapsrik og kompetent arbeidsstyrke. For å sikre vår fremtidige innovasjonsevne og verdiskaping trenger vi nytenkning i etablerte og nye virksomheter.

Komiteen viser til at kvaliteten på og omfanget av entreprenørskapsopplæring skal styrkes på alle nivåer og fagområder i utdanningssystemet, samt at det skal bevilges 2 mill. kroner til etterutdanning i entreprenørskap for lærere.

Komiteen vil understreke at målsettingen med strategiplanen må være at studenter i løpet av studieløpet får kunnskap om entreprenørskap og innovasjon slik at gründervirksomhet blir en mulig karrierevei for flere.

Komiteen mener generelt at det er viktig at arbeidslivsrelevansen øker i studiene. Det må oppmuntres til økt samarbeid og utveksling mellom studenter og studierelevant arbeidsliv, gjennom for eksempel insentivordninger for prosjekter som inn-

rettes for kontakt med – og arbeid i – bedrifter, organisasjoner og etater.

LÆRERUTDANNING

Komiteen merker seg at Regjeringen følger opp intensjonene i St.meld. nr. 11 (2008–2009) Læreren – rollen og utdanninga, jf. Innst. S. nr. 185 (2008–2009), med penger, og at satsingen på lærerutdanningen videreføres, og understreker viktigheten av å fortsette å ha et fokus på å styrke læreren. Komiteen imøteser i den forbindelse arbeidet med å legge til rette for et senter for fremragende lærerutdanning, og andre tiltak som kan styrke læreren og lærerutdanningen.

Komiteen viser til partienes respektive merknader om lærerutdanning i Innst. S. nr. 185 (2008–2009).

Komiteens medlem fra Venstre viser til sitt prinsipale standpunkt om at allmennlærerutdanningen bør utvides til fem år, jf. Dokument nr. 8:36 (2007–2008) og Innst. S. nr. 215 (2007–2008).

Dette medlem har merket seg at Universitetet i Tromsø har vedtatt å tilby femårige mastergradsutdanninger for alle lærerstudenter fra høsten 2010. Dette medlem mener at en femårig mastergradsutdanning hever kvaliteten i forhold til dagens allmennlærerutdanning gjennom mer faglig dybde, og imøteser øvrige initiativ av denne art fra institusjonene.

STUDIESENTERET.NO

Komiteen viser til at Studiesenteret.no er et landsekkende nettverk av studiesentre som i hovedsak tilrettelegger og tilbyr infrastruktur til høyere utdanning i distriktene. Komiteen mener at det er viktig med desentraliserte universitets- og høyskoletilbud.

Komiteen viser til undersøkelsen NIFU STEP og Fafo har gjort av etter- og videreutdanningstilbudene ("Tilbud og etterspørsel av etter- og videreutdanning i Norge: en analyse av status, strategier og samspill", NIFU STEP rapport 6/2009) og Asplan Viaks analyse av markedet for desentralisert utdanning ("Analyse av markedet for desentralisert høyere utdanning," Asplan Viak 2009), jf. St.meld. nr. 44 (2008–2009), og merker seg behovet for å se slike tilbud, også desentraliserte, i sammenheng.

Komiteen mener at desentraliserte utdanningstilbud bør være forankret i formelle utdanningstilbud, blant annet for å sikre god kvalitet og forutsigbarhet, og legger til grunn at framtidig ansvar for dette vil være forankret og organisert på en slik måte. Komiteen ønsker derfor at departementet går i dialog med høyskolene for å understreke dette ansvaret. Komiteen oppfordrer kommuner og fylkeskom-

muner til å ta dette ansvaret i samråd og samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner lokalt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, anerkjenner rollen Studiesenteret.no har spilt i å supplere de desentraliserte utdanningstilbudene og ønsker derfor å øremerke 1 mill. kroner i tilskudd til drift av Studiesenteret.no.

NAROM

Komiteen vil peke på det verdifulle arbeidet som foregår i regi av NAROM (Norsk senter for romrelatert virksomhet) på Andøya, herunder rekrutterings- og opplæringstiltak innenfor matematikk, naturfag og teknologi. Den romrelaterte nettressursen www.sarepta.org er en særlig spennende og nyttig læringsressurs for viten om verdensrommet og kommer hele grunnskolen til gode.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil styrke NAROM gjennom en øremerking av 1 mill. kroner over kap. 226 post 21.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås å øke bevilgningen til NAROM med 1 mill. kroner.

ANNET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at universiteter og høyskoler i stor grad sliter med gammel bygningsmasse og et stort vedlikeholdsetterslep. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen hvor Fremskrittspartiet foreslo å bevilge 200 mill. kroner til vedlikehold og større utstyrsinnkjøp for universiteter og høyskoler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til omtale under kap. 285 vedrørende institusjonenes utstyrsetterslep. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke utstyrsatsingen over Norges forskningsråds budsjettkapittel med ytterligere 75 mill. kroner.

3.5 Utdanningsfinansiering (Statsbankene)

Programkategori 07.80 Utdanningsfinansiering omfatter drift av Statens lånekasse for utdanning, overslagsbevilgninger til utdanningsstipend og andre stipend, rentestøtte og avskrivninger, samt tap på utlån. For tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet se kap. 270 foran.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Departementet foreslår en bevilgning på kr 9 667 539 000 under dette kapitlet. I tillegg kommer Lånekassens innlån fra staten på kr 16 403 876 over post 90 som behandles av finanskomiteen.

Komiteen minner om Lånekassens viktige funksjon for å sikre at alle kan gjennomføre studier på heltid uavhengig av geografisk, økonomisk eller sosial bakgrunn. Lånekassen har nå ca. 820 000 kunder, og ca. 530 000 av dem er i tilbakebetalingsfasen. I undervisningsåret 2008–2009 var det ca. 450 000 elever og studenter med rett til støtte, og av disse fikk over 300 000 støtte fra Lånekassen. Dette viser en stadig økning i antall mottakere, noe som vil forsterkes med den forventede økning i antall studenter.

Komiteen er glad for at moderniseringsarbeidet i Lånekassen fortsetter og at alle lånesøknader skal være nettsøknader fra og med studieåret 2009/2010. Økningen i midler til investering skal benyttes til leveranser som sikrer en oppfølging og behandlingstid som er i henhold til de mål som er satt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at Regjeringen, til tross for lovnader i valgkampen, kun foreslår å justere satsene for utdanningsstøtte opp 1,6 pst. for studieåret 2010–2011. Dette står i grell kontrast til lovnadene fra samtlige rød-grønne partier i valgkampen om å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter. Dette punktet, som både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har programfestet, er heller ikke en del av Soria Moria II. Det er etter disse medlemmers mening en gåte hvordan regjeringspartiene har forhandlet bort et punkt i regjeringserklæringen som de samme partiene har programfestet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti er bekymret over at studiestøtten ikke øker i takt med kostnads- og lønnsøkningen for øvrig, og ber om at det i 2010 gjennomføres en utredning av kostnaden med å gi studentene en oppjustering som ivaretar utviklingen i samfunnet for øvrig samt utvidelsen av studieåret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til at studenter ved private institusjoner ikke får dekket noe av studieavgiftene gjennom dagens stipendordninger. Studieavgiftene dekkes fullt ut gjennom låneopptak fra Statens lånekasse for utdanning. Når studenter ved private institusjoner sitter igjen med en økt lånebyrde på ca. 150 000 kroner etter endt bachelorutdanning

og ca. 300 000 kroner etter endt masterutdanning, utover det studenter ved offentlige institusjoner gjør, utfordres prinsippet om lik rett til utdanning.

Disse medlemmer mener det er nødvendig at Regjeringen vurderer om studiestøttesystemet for studenter ved private institusjoner bør endres, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om studiestøttesystemet for studenter ved private institusjoner bør endres, slik at en større del av tilleggslånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått og det skjer innen normert tid."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til ordningen med ikke-behovsprøvd læremiddelstipend. Disse medlemmer er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Disse medlemmer går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og foreslår heller å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til kr 600 per måned, og er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke studiefinansieringen med 115 mill. kroner. Disse medlemmer ønsker å gi studentene tilstrekkelig kjøpekraft for å studere på heltid, og viser til at ett av målene i Kvalitetsreformen var å gjenreise heltidsstudenten. Disse medlemmer mener man er langt unna målet om at folk skal ha en reell mulighet til å være heltidsstudenter, og viser til at studiestøtten ikke er blitt fullstendig indeksregulert de siste årene. Disse medlemmer ønsker med sin økning av studiestøtten å trappe opp studiestøtten slik at målet om å gi studentene tilstrekkelig kjøpekraft til å studere på heltid, nås i løpet av få år.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er urimelig at studentene mottar støtte kun frem til mai all den tid eksamen i stor grad er i juni. Dette gir mange en vanskelig økonomisk situasjon i denne perioden. Disse medlemmer viser til at nær sagt alle partier på Stortinget har gått inn for å utvide støtten til 11 måneder.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om å utvide studiestøtten til 11 måneder fra og med høsten 2010."

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter fra høsten 2010.

Dette medlem mener videre at studiestøtten for 2010–2011 må indeksreguleres med utgangspunkt i støttenivået i 2005, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 49,3 mill. kroner til dette formål. Dersom basisstøtten prisjusteres for studieåret 2005–2006 og alle påfølgende år, vil dette innebære en økning av basisstøtten i 2010 med om lag 1 600 kroner i året i forhold til nivået i foreslått budsjett.

INTERNASJONALISERING

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enig med Regjeringen i at det er viktig å legge til rette for internasjonalisering av høyere studier, og mener at dette må ivaretas gjennom en utvidelse av støtteordningene for studier i utlandet. Disse medlemmer viser til praksisen som gjør at det ikke gis støtte gjennom Lånekassen til det første året av utdanning på bachelornivå i enkelte land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Begrunnelsen er at førsteårsutdanning i disse landene ikke er på nivå med første år av høyere utdanning i Norge. Dette gjør det vanskelig for norske studenter å ta utdanning i blant annet Kina, Japan og Russland til tross for at både Stortinget og Regjeringen lenge har hatt en uttalt målsetting om større geografisk spredning av utenlandsstudentene. Likevel er det i dag kun 198 helgradsstudenter i asiatiske, latinamerikanske og afrikanske land til sammen. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen heller ikke i dette budsjettet har funnet økonomisk rom for å gjeninnføre støtten i tråd med merknaden fra en samlet komité, jf. blant annet Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006). Disse medlemmer mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret og har en reell mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Det avgjørende kriterium for støtte – både for gradsstudier og delgradsstudier – må være at studiene er godkjent av NOKUT. Disse medlemmer ber igjen departementet vurdere om den praksisen som føres, kan endres.

Disse medlemmer vil videre påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det første studieåret av den fireårige bachelor-graden, det såkalte "freshman-året". Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA har vært synkende i så godt

som samtlige år etter 1985 og at muligheten til å utdanne seg i USA bare er reell for studenter med sterk økonomisk bakgrunn. Etter disse medlemmers mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelorgrad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om at studenter skal få tilgang til samme låne- og stipendordninger for "freshman year" og første år av bachelorgrad i ikke-vestlige land som for annen høyere utdanning tatt i utlandet."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Fremskrittspartiet i finansinnstillingen foreslo å øke studiefinansieringen med 115 mill. kroner, noe som ville gitt rom for å gi støtte til de som tar første året av en bachelorgrad i de land der det i dag ikke gis tilgang til offentlig studiefinansiering (inkludert USA), samt at man kan starte arbeidet med en større grad av likebehandling mellom bachelor- og masterstudenter i utlandet.

Disse medlemmer vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å likebehandle bachelor- og masterstudenter i utlandet med tanke på studiefinansiering."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der det foreslås 5 mill. kroner over kap. 270 post 71 til støtte for det såkalte "freshman-året" i USA og første år av bachelorgrad i ikke-vestlige land.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 0,6 mill. kroner til støtte til 1. års høyere utdanning i ikke-vestlige land som Kina, Russland, Japan og Brasil.

Dette medlem viser videre til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å bevilge 5 mill. kroner til støtte til "freshman-året" i USA.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås å bevilge 0,9 mill. kroner til gjeninnføring av utdanningsstøtte til første års utdanning i de berørte landene.

Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 9,2

mill. kroner for å gjeninnføre støtte til freshman-året i USA.

4. Merknader til kapitler for kirke og trossamfunn

Når det gjelder kapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til Regjeringens forslag.

4.1 Kulturdepartementet – tilskudd til trossamfunn m.m.

Under programkategori 8.15 Samfunns- og frivillighetsformål behandles bare kap. 310 i denne innstillingen. Øvrige kapitler behandles av familie- og kulturkomiteen. Kirkesakene under nåværende Kultur- og kirkedepartementet overføres fra 1. januar 2010 til det nye Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, jf. Tillegg nr. 3 til proposisjonen.

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 173 027 000 under dette kapitlet. Tilskuddet til trossamfunn og livssynssamfunn er en lovhemlet overslagsbevilgning, beregnet ut fra medlemstall. Tilskuddet til private kirkebygg er overførbart.

Komiteen viser til at bevilgningen er en overslagsbevilgning som beregnes ut fra medlemstall i ulike kirke- og livssynsorganisasjoner. Hensikten med tilskuddet er å sikre økonomisk likebehandling mellom Den norske kirke og tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke.

Komiteen vil peke på viktigheten av at kontrollen med medlemstilhørighet er løpende.

Komiteen viser til at en viktig forutsetning for religionsfrihet er muligheten til å utøve sin tro. Bygging av kirkebygg utenom Den norske kirke er en slik mulighet. Komiteen er fornøyd med at ordningen med tilskudd til private kirkebygg videreføres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at formålet med bevilgningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å kjøpe eller bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Det blir gitt tilskudd per kvadratmeter til nybygg, kjøp av lokaler eller utvidelse av lokaler. Tilskuddet er på 825 kroner per kvadratmeter. Disse medlemmer viser til at byggekostnadene for det enkelte bygg har vært gjenstand for stor økning de senere årene. Disse medlemmer kan ikke se at dette er tatt

høyde for i de senere års bevilgning og det er derfor behov for å vurdere om tilskuddet er tilstrekkelig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, vurdere nærmere om tilskuddet per kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der post 70 økes med 5 211 000 mill. kroner for 2010 og legger dermed inn nok midler til at samfunnene kan finansiere egne paraplyorganisasjoner, slik at dette ikke lenger er en post på statsbudsjettet.

Disse medlemmer mener støtte til paraplyorganisasjoner som Islamsk råd, Norges Kristne råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn ikke bør bevilges over statsbudsjettet. Disse medlemmer mener trossamfunnene selv bør ta ansvar for å finansiere slike paraplyorganisasjoner, og vil derfor fjerne post 76 Tilskudd til råd for tro og livssyn og overføre bevilgningen til post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Disse medlemmer vil også vise til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett øker kap. 1590 post 72 med 30 mill. kroner, noe som også vil gi Den norske kirke bedre økonomi slik at de selv kan ta større del av finansieringen av den paraplyorganisasjonen de tilhører.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til det viktige arbeidet som utføres av Kirkelig nettverk for integrering av flyktninger og innvandrere (Flyktningnettverket). Nettverkets formål er å bidra til at kirker og kirkelige organisasjoner selv er inkluderende fellesskap i forhold til innvandrere og dessuten til at de selv skal være aktører for integrering i sine lokalmiljøer. Nettverket har vært og er engasjert i forhold til religionsfrihet for innvandrere i forbindelse med konvertering.

Disse medlemmer mener Flyktningnettverket fyller en viktig rolle innenfor det kirkelige engasjementet, blant annet utløser det mye frivillig arbeid knyttet til inkludering. Disse medlemmer viser til at Flyktningnettverket har løpende kontakt og samarbeid med migrantkirker og søker på ulike måter å bidra til inkludering av dem i det norske samfunn og i det norske kirkefellesskapet. Flyktningnettverket samarbeider med norske menigheter og bidrar til å bygge kompetanse i forhold til deres rolle som inkluderende fellesskap og som aktører for inkludering i lokalsamfunnene de er en del av.

Disse medlemmer viser til at Nettverkets engasjement gjelder både kristne innvandrere i menighetene, men også menighetenes dialog og samarbeid med innvandrere med en annen trosbakgrunn.

4.2 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet – Den norske kirke

Departementsstrukturen blir endret fra 1. januar 2010, jf. Tillegg nr. 3, slik at kirkesaker overføres fra nåværende Kultur- og kirkedepartementet til det nye Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

Programkategorien Den norske kirke omfatter de statlige bevilgningene til Den norske kirke, dvs. vesentlig driftsbevilgninger til de regionale og sentralkirkelige organer i Den norske kirke, til prestetjenesten, biskopene og Det praktisk-teologiske seminar. Kategorien omfatter også tilskudd til kirkelig virksomhet, bl.a. til kirkens trosopplæring, til Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet og til døvemeninghetene, foruten utgifter til det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og driften av Erkebispegården.

Departementet drøfter i proposisjonen demokratireformen, oppslutningen om Den norske kirke og kirkens økonomi. Styrket rekruttering av prester vil være en prioritert oppgave fremover. Departementet vil videre med bakgrunn i kirkeforliket arbeide med spørsmål om tilpassinger av gravferdslovgivningen for bedre å ivareta minoritetshensyn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til den sterke sammenhengen vi har mellom kirke og kultur i Norge, og at det i mange kommuner er et nært samarbeid mellom frivillige organisasjoner, lokale kulturarbeidere og kirken. Disse medlemmer mener det er viktig å stimulere til økt samarbeid mellom kommuner, lokale lag og kirken. I flere hundre år har kirken vært en viktig forvalter av vår felles kulturarv, og det blir utviklet stadig nye uttrykk, ikke minst innen kirke- og musikk.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at mange kirker forfaller på grunn av år uten oppussing. Dette medlem mener det er behov for en sterkere og mer offensiv satsning enn det Regjeringen foreslår og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke rammen for låneordning til kirker med 0,5 mrd. kroner i 2010.

OVF

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til sine merknader i Innst.

O. nr. 79 (2007–2008), jf. Ot.prp. nr. 60 (2007–2008), angående grunnlovsmessigheten av lovendringen knyttet til Grunnloven § 106 om Opplysningsvesenets fond og den instruks som ble hjemlet i loven. Disse medlemmer konstaterer at Oslo tingrett avsa dom i saken mellom KA og staten 15. oktober 2009, og at første punkt lyder:

"Kongelig resolusjon av 14. september 2007 er ugyldig for så vidt den pålegger Opplysningsvesenets fond å regulere festeavgifter og innløse feste-tomter på vilkår som angitt i instruksen."

Disse medlemmer viser til at staten tapte saken fullstendig og ble idømt 1,45 mill. kroner i saksomkostninger. Disse medlemmer merker seg at Oslo tingrett med dette gir støtte til mindretallet i Stortinget, som mente at instruks, hjemlet i lovendringen, er i strid med Grunnloven § 106.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til representantforslag fra Anders Anundsen og Bente Thorsen om å be Regjeringen trekke anken i saken mellom staten og Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) (Dokument 8:8 S (2009–2010)).

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ved videre rettssaker er med på å undergrave økonomien i OVF.

Kap. 1590 Kirkelig administrasjon

Departementet foreslår en bevilgning på kr 570 597 000 under dette kapitlet.

SJØMANNSKIRKEN – NORSK KIRKE I UTLANDET (POST 71)

Komiteen har merket seg at avtalen med Utenriksdepartementet om beredskap overfor nordmenn i utlandet er fornyet i 2009. Komiteen registrerer at Sjømannskirkens tjenester knyttet til større katastrofer og omsorg og bistand for enkeltmennesker i alle livsfaser etterspørres i økende grad.

Komiteen registrerer at Sjømannskirken ved sin tilstedeværelse i mer enn 80 land og på alle kontinent representerer en viktig trykghetsfaktor for både turister og nordmenn bosatt i utlandet. Komiteen vil understreke betydningen av dette arbeidet.

Sjømannskirken får i budsjettforslaget kompensert for pris- og lønnsutviklingen med bevilgning på 2 mill. kroner. Dette er i tråd med tidligere forutsetning i Stortinget om at støtten til Sjømannskirken skal dekke personalkostnadene.

Komiteen har samtidig merket seg at Sjømannskirken har fått økte personalkostnader utover ordinær prisutvikling knyttet til endringer i skatte- og pensjonsforhold for arbeidstakere i utlandet. Komiteen

ber på denne bakgrunn Regjeringen vurdere en full dekning av merkostnadene.

Komiteen registrerer at det er et gap mellom antall årsverk i utarbeidet til Sjømannskirken og det antall som ligger til grunn for tilskuddet over statsbudsjettet. Komiteen ber Regjeringen vurdere å øke antallet stillinger i tråd med behovene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Sjømannskirken med 5 mill. kroner for å øke antall årsverk det gis støtte for.

KIRKENS RESSURSSENTER MOT VOLD OG OVERGREP (POST 71)

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet som utføres av Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep. Ressurssenteret gjør et faglig godt arbeid som det er behov for. Virksomheten har en forståelse for, og tverrfaglig kompetanse knyttet til, hvordan religiøsitet, teologi og det kristne miljøet har spesielle utfordringer når overgrep og krenkelser skjer. Komiteen har merket seg at ressurscenteret mangler midler til å finansiere stillinger og at situasjonen vil kunne bli ytterligere forverret i 2010. Bakgrunnen er signaler om bortfall av midler fra andre organisasjoner pga. stram økonomi samt at Opplysningsvesenets fonds regler kun tillater prosjektstøtte. Dette vil sette ressurscenteret i en vanskelig økonomisk situasjon og føre til kutt i stillinger.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep med 2 mill. kroner.

KIRKELIG VIRKSOMHET I KOMMUNENE (POST 72)

Komiteen har merket seg at departementet fra 2006 har kuttet 86 mill. kroner på denne posten. Målsettingen med tilskuddet har vært å styrke det økonomiske grunnlaget for kirkens lokale virksomhet utover det som følger av kommunenes utgiftsforpliktelser etter kirke-loven. Komiteen viser videre til at det i forståelse med Kirkerådet og den kirkelige arbeidsgiver-interesseorganisasjonen KA de senere år har vært avsatt midler til sentrale tiltak som kan gi utgiftsbesparelser, effektiviseringsgevinster eller lettelser for den lokale kirkeforvaltningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ser med bekymring på at Regjeringen fortsatt vil redusere overføringene til kirkelig aktivitet i kommunene.

Disse medlemmer mener det viser at Regjeringen systematisk bidrar til å bygge ned det kirkelige demokratiet og reduserer handlefriheten lokalt. Dette er en svært bekymringsfull utvikling og det står i strid med festtaler om utvikling av kirkelig demokrati og økt lokalt handlingsrom. Det er, etter disse medlemmers syn, i kommunene den kirkelige aktiviteten er viktigst, og en slik reduksjon vil bidra til å redusere kirkens rolle som verdiformidler i lokalsamfunnet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor det ble foreslått å øke bevilgningen på posten med 30 mill. kroner.

DOMKIRKER (POST 73 OG 74)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker på at det er viktig at tilskuddet til Nidarosdomen og Oslo domkirke gjenspeiler den reelle aktivitet det er ment å dekke. Disse medlemmer mener derfor det er viktig at Regjeringen gjennomgår grunnlaget for tilskuddet og den fordeling som ligger i budsjettet med tanke på å skape forutsigbarhet og trygghet for utvikling av det tilbudet som skal leveres i de to domkirkene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Nidarosdomens karakter som nasjonalhelligdom. Disse medlemmer mener det er viktig å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved Nidaros domkirke, og disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der post 73 styrkes med 1 mill. kroner til dette formålet.

Disse medlemmer viser til at Oslo domkirke har visse riksdekkende oppgaver. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett der post 74 blir styrket med 1 mill. kroner til dette formålet.

TROSOPPLÆRING (POST 75)

Komiteen mener at i et stadig mer flerkulturelt samfunn vil dialog og fruktbar sameksistens på tvers av kulturelle og religiøse forskjeller være nært knyttet til den enkeltes kunnskap om egen tro og religiøse identitet. Komiteen mener trosopplæringsreformen i Den norske kirke er et viktig bidrag til dette. Komiteen viser til at opplæringen skal legge til rette for at alle som er døpt, får kunnskap om, erfaring med og forståelse av hva dåpen og troen innebærer. Trosopplæringen i kirken, på samme måte som tros- og livssynsopplæringen i andre tros- og livssynssamfunn, skal stimulere til identitetsbygging og forståelse av egen kultur og tradisjon. Kjennskap og

trygghet i forhold til eget livssyn er en viktig forutsetning for toleranse og respekt for andres tro og livssyn.

Komiteen mener trosopplæringen er en viktig forutsetning for å opprettholde en bred og engasjert folkekirke. Komiteen støtter at reformen må gjøres landsdekkende. Komiteen viser til at Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004 og i fem år og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene. I St.meld. nr. 7 (2002–2003) ble det anført et budsjettmål på 250 mill. kroner til reformen i 2003 kroner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til Trosopplæringsreformen med 20 mill. kroner.

FORSØKS- OG UTVIKLINGSTILTAK I KIRKEN (POST 76)

Komiteen viser til at formålet med bevilgningen er å legge til rette for lokalt forsøks- og utviklingsarbeid. Komiteen viser til at lokale menigheter står overfor store utfordringer knyttet til stat/kirke-reformen. Komiteen viser videre til at gravferdsforvaltningen har behov for økt kompetanse i møte med det økende livssynsmangfoldet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har, med bakgrunn i det som kom frem i høringene i komiteen, merket seg at flere av deltakerne fremholdt viktigheten av å iverksette tiltak for å få hjelp til videre omstillingsarbeid og sammenslåingsprosesser mellom fellesråd. Til dette arbeidet mangler det midler, og disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan staten kan bidra til å redusere antall kirkelige fellesråd med færre enn 5 000 medlemmer og komme tilbake til Stortinget med dette på en egnet måte."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått å øke bevilgningen til lokal omstilling i forbindelse med stat/kirke-forliket og styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse med 4 mill. kroner.

Kap. 1591 Presteskapet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 828 078 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener Den norske kirke som en landsomfattende åpen folkekirke er avhengig av en prestatjeneneste som er nærværende i alle lokalsam-

funn. Komiteen har merket seg at den store utfordringen med rekruttering til prestetjeneste fremdeles er en utfordring i tillegg til at flere bispedømmer har rapportert om stram budsjettsituasjon og redusert aktivitet for å unngå budsjettoverskridelser.

Komiteen viser til det brede forliket om statkirke i Stortinget våren 2008, og legger til grunn at Regjeringen følger opp forpliktelsene som ligger i dette forliket i inneværende stortingsperiode.

Komiteen viser til at budsjettkapitlet har fått en økning på 1,1 pst.; dette vil ikke dekke ordinær lønnsøkning. Fullfinansiering av lønnsøkning kommer en tilbake til i løpet av 2010. Komiteen viser til at i kapitlet for presteskaper går 90 pst. av kapitlet til lønn og 10 pst. til investering og drift, dette bes det tatt hensyn til i forbindelse med justering i 2010.

Komiteen ser det som alvorlig at økonomiske forhold gjør at regelverk om frist på 8 dager for å avholde gravferd ikke alltid kan overholdes.

Komiteen har merket seg at søkertilgangen til prestestillinger har vært noe svakere de siste årene. Rekrutteringssituasjonen for prestetjenesten vil i tiden fremover være blant de fremste utfordringene for at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening.

Komiteen viser i denne forbindelse til forskningsprosjektet som Stiftelsen Kirkeforskning med støtte fra departementet, har gjennomført for å kartlegge rekrutteringssituasjonen og aktuelle rekrutteringstiltak inn mot prestetjenesten.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, konstaterer at prostereformen på det nærmeste er gjennomført og at erfaringene er overveiende positive.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til de organisatoriske endringene som gjennom de senere år har vært gjennomført for å bedre prestenes arbeidssituasjon og å gi prestene en mer forutsigbar arbeidstid. Gjennom prostereformen er det lagt til rette for bedre ledelse og økt samarbeid mellom prestene i prostiet.

Flertallet mener at det i tiden framover må arbeides videre med å utnytte de muligheter som reformen har gitt, blant annet med sikte på å styrke oppfølgingen og ledelsen av den enkelte prest.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er glad for at det er foreslått å videreføre bevilgningsøkningen på 2 mill. kroner fra revidert budsjett i 2009 til tiltak som kan styrke rekrutteringen til prestetjenesten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på behovet for flere prestestillinger i Den norske kirke. Kirken har store utfordringer på flere plan, både når det gjelder å få besatt ledige stillinger, å få prestene til å bli i yrket og å få opprettet flere stillinger for å dekke behovet for flere prester.

Disse medlemmer viser til at vi står overfor en alvorlig prestemangel. Disse medlemmer mener dette er svært alvorlig i lys av prestenes viktige rolle i å sikre Den norske kirke som folkekirke. Det finnes knapt søkere til de om lag 100 stillingene som nå står ledig, noe som rammer de tre nordligste fylkene hardest. Aldersfordelingen i presteskaper gjør at dette bare vil forverre seg de nærmeste årene. Disse medlemmer viser videre til at geografiske forhold og bosettingsmønstre fører til at mange prester jobber alene. Når man da i tillegg har en situasjon der man fyller opp vakanser i nabosogn, kan arbeidssituasjonen bli uansvarlig. Disse medlemmer mener at flere prestestillinger vil gi mer forutsigbarhet og mindre arbeidspress på den enkelte.

Disse medlemmer mener at lokal prestemangel også kan få en selvforsterkende effekt. Ved for få prester til å dekke de oppgavene som prestene har, kan det være lite attraktivt å søke stilling for andre, da arbeidsbelastningen blir for stor. Derfor er det en sammenheng mellom økte stillingshjemler og rekruttering av prester.

Disse medlemmer viser til at arbeidspresset for norske prester er formidabelt. Situasjonen er ikke bedre etter at prostereformen er trådt i kraft. Disse medlemmer vil framholde at selv om hensikten med prostereformen er positiv, så har den svekket kirken ved at 53 årsverk er overført fra aktiv utøvende prestetjeneste til administrativt arbeid. Tapet av disse stillingene er ikke kompensert gjennom en tilsvarende økning i antall prester.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen systematisk har nedprioritert bevilgningene til Den norske kirke over flere år. Disse medlemmer viser til at flere bispedømmer, på grunn av Regjeringens manglende bevilgninger, vil måtte kutte i stillinger, la stillinger stå vakante og i tillegg utsette begravelser. Disse medlemmer mener det er folkekirken Regjeringen setter på spill når den ikke retter opp den alvorlige økonomiske situasjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til disse partienes alternative budsjetter der det ble foreslått å øke bevilgningen til prestetjenesten med 30 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det har blitt vanskeligere å få fylt ledige prestestillinger på grunn av økt prestemangel. Disse medlemmer mener Den norske kirke vil få vanskeligheter med å utfylle sin funksjon som folkekirke dersom kirken mangler de prester som skal til for å ta seg av menighetene, og viser til disse partiers alternative statsbudsjetter hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til presteskapat.

Kap. 1592 Nidaros domkirke m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på kr 51 133 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at dette kapitlet omfatter bevilgninger til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, som har ansvaret for Nidaros domkirke og Erkebispegården i Trondheim. Kapitlet omhandler også bevilgninger til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge. Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) har som mål at bygningene skal bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk.

Komiteen slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknad under kapittel 1590.

5. Merknader til kapitler på forskningsområdet

Når det gjelder budsjettkapitler og poster som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til Regjeringens forslag.

5.1 Forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet

Regjeringen omtaler forskning og utvikling i statsbudsjettet som helhet i en egen del III i Prop. 1 S (2009–2010) for Kunnskapsdepartementet, der prioriteringene i 2010-budsjettet og fordelingen på ulike departementer framgår.

Komiteen vil understreke at forskning og utvikling (FoU) er en viktig forutsetning for ny kunnskap, kulturell vekst, menneskelig dannelse, fredelig sameksistens, miljøbevissthet og et innovativt og nyskapende næringsliv.

Komiteen viser til at Kunnskapsdepartementets anslag for samlet FoU over statsbudsjettet i 2010 er på om lag 22,5 mrd. kroner. Dersom en inkluderer provenytapet av Skattefunn-ordningen tilsvarer dette 0,97 pst. av BNP. Med forslaget til statsbudsjett for 2010 vil den totale nominelle veksten siden 2005

være på 8,2 mrd. kroner uten Skattefunn, og på 8,1 mrd. kroner med Skattefunn. Dette innebærer en gjennomsnittlig årlig realvekst på om lag 5 pst.

Komiteen understreker samtidig at hovedprioriteringene i norsk FoU-satsing ligger i de ni forskningspolitiske målene som fremgår av St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning, jf. Innst. S. nr. 354 (2008–2009).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med veksten i budsjettet og viser til at offentlig norsk FoU-innsats i 2005 var på 0,8 pst. av BNP.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ser satsing på forskning som en viktig investering i fremtidig kunnskap og verdiskapning, og mener at det innenfor rammene av et ekspansivt statsbudsjett burde vært avsatt større ressurser til dette feltet.

Disse medlemmer er kritiske til den stadig økende øremerking av nye midler til forskning, noe som kan føre til at frie midler og dermed rammene for fri forskning blir skadelidende. At basisbevilgningene til universitets- og høyskolesektoren ikke øker tilstrekkelig kan også gå utover den forskerinitierte grunnforskningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor bevilgningene til universiteter og høyskoler til sammen ble foreslått styrket med 355 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser i den sammenheng til Høyres alternative budsjett der basisbevilgningene styrkes med 250 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til at Høyres alternative budsjett totalt styrker ulike forskningsområder med 384 mill. kroner. Disse medlemmer ser det også som uheldig at Regjeringen ikke legger til rette for økt forskningsinnsats i næringslivet, og viser til Høyres alternative statsbudsjett der Skattefunn styrkes med 377 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine generelle merknader innledningsvis i innstillingen, og konstaterer at Venstre i sitt alternative budsjett – innenfor en mindre totalramme enn Regjeringen – finner rom for en betydelig mersatsing på innovasjon, forskning og kunnskap. Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2010 en bokført satsing på disse områdene på om lag 2,2 mrd. kroner som (alle tall i bokført mill. kroner):

Tabell: Økt satsing på forskning, utdanning og innovasjon

Tiltak for økt kompetanse og rekruttering av lærere.....	425,0
Basiskompensasjon UH-sektoren	350,0
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Økte beløpsgrenser SkatteFUNN ¹	0
500 nye stipendiat-stillinger	138,0
100 nye postdoc-stillinger	27,5
Diverse tiltak i skolen: Rådgivning, leksehjelp, skrivevansker	150,0
Flere spesialpedagoger	75,0
Norges forskningsråd: Utstyrsetterslep, klimaforskning, nærings-phd mv.	196,9
Økt reiselivssatsing	50,0
Næringsrettet forskning og FOU-kontrakter, Innovasjon Norge	200,0
Klimatek: Nytt investeringsselskap for investering i klimateknologi, klimagründere mv.	145,0
Dobling av støtteordningen for pilotanlegg mv. miljø, klima, energi.....	200,0
Full indeksering av studiestøtte + rett til 11 mnd studiestøtte ²	200,0
Forskningsfondet.....	73 000,0
Sum forskning, utdanning og innovasjon (ekskl. fond)	2197,4

¹ Endringene i Skattefunn virker etterskuddsvis. Den påløpte effekten (effekten på statsbudsjettet i 2011) er på om lag 350 mill. kroner

² Bokført beløp. 11 mnds studiestøtte får ikke effekt før 2011. Den påløpte effekten er 519,1 mill. kroner.

5.2 Kunnskapsdepartementet – forskning

Programkategori 07.70 Forskning omfatter Kunnskapsdepartementets bevilgning til forskning gjennom Norges forskningsråd, overføringene fra Fondet for forskning og nyskaping og Regionale forskningsfond, forskningsinstitutter og andre tiltak, internasjonale samarbeidstiltak og meteorologiformål, jf. også punkt 5.1 foran. Poster som gjelder fondskapitalen i de to fondene behandles av finanskomiteen.

Kap. 283 Meteorologiformål

Departementet foreslår en bevilgning på kr 301 932 000 under dette kapitlet.

Komiteen slutter seg til proposisjonen.

Komiteen er kjent med at utviklingen av nettportalen yr.no og de mange nye tjenestene knyttet til denne har vært vellykket og i tråd med intensjonene fra Stortinget. Komiteen mener dette bidrar til godt omdømme for meteorologitjenesten, økt fokus på værforskning og inntekter som på sikt kan styrke forskningsarbeidet ved instituttet.

Kap. 285 Norges forskningsråd

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 471 705 000 under dette kapitlet.

Komiteen tar departementets rapport fra 2008–2009 til etterretning og slutter seg til de overordnede målsettinger for 2010, herunder prioritering

av økt kvalitet, kapasitet og relevans i norsk forskning; god ressursutnyttning og hensiktsmessig arbeidsdeling, samhandling og struktur i forskningssystemet; og at resultatene blir tatt i bruk i næringsliv, samfunnsliv og forvaltning. Komiteen merker seg at disse er i tråd med de fire tverrgående målene fastsatt i St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning, jf. Innst. S. nr. 354 (2008–2009). Komiteen merker seg videre at det for 2010 er utarbeidet en felles målstruktur som skal gjelde for tildelingene fra alle departementene til Norges forskningsråd. Komiteen vil videre understreke betydningen av frie prosjektmidler til forskning samt viktigheten av forskerinitiert grunnforskning gjennom frie prosjekter som hovedvirkemidler for å sikre økt kvalitet i forskningen.

Komiteen merker seg at den foreslåtte økningen i budsjettet for 2010 i hovedsak knytter seg til Kunnskapsdepartementets del av FoU-bevilgningene til oppfølging av Klimaforliket, samt helårsvirkning av nye stipendiatstillinger og nærings-ph.d. i 2009. Komiteen merker seg også at Forskningsrådets administrasjonsutgifter, som blir finansiert av Kunnskapsdepartementet på vegne av alle departementene, videreføres på samme nivå som i 2009.

Komiteen merker seg de tiltak som er iverksatt for å redusere nivået på den likviditeten som Forskningsrådet har i Norges Bank, og som knytter seg til avsetninger til planlagt forskningsaktivitet. Komiteen slutter seg til departementets syn om at det er nødvendig for Forskningsrådet å ha noen overførte midler fra år til år til dette formålet. Komiteen vil

understreke at tiltak som skal sikre at nye programmer skal komme raskere i gang og utlysning skal skje, ikke må gå på bekostning av krav til kvalitetssikring og oppfølging av prosjektene.

Komiteen er seg bevisst den viktige rollen Norges forskningsråd har i å finansiere de tverrgående hovedprioriteringene i forskningspolitikken, og merker seg at Regjeringen vil gjennomføre en evaluering av Forskningsrådet i inneværende stortingsperiode. Komiteen ønsker at denne evalueringen sees i sammenheng med evaluering av andre deler av virkemiddelapparatet, herunder Innovasjon Norge og SIVA.

Komiteen merker seg at de fem strategiske målene fastsatt i forskningsmeldingen er førende for Regjeringens styrking av forskningsfeltet. Komiteen vil derfor understreke at fri prosjektstøtte og nasjonal konkurranse er hovedvirkemidler for å sikre kvalitet i forskningen, uavhengig av fagområde og politiske føringer. Komiteen vil også understreke at store deler av den forskerinitierte forskningen blir finansiert gjennom de direkte bevilgningene til universitetene og høyskolene, og at disse derfor har betydning for utviklingen av forskningsfeltet.

Komiteen merker seg de positive resultatene som er oppnådd gjennom flerårlig satsing på virkemidler som Senter for fremragende forskning, STORFORSK, Senter for forskningsdrevet innovasjon, Yngre fremragende forskere (YFF) og Brukerstyrt innovasjonsarena (Bia). Komiteen vil særlig understreke at norsk forskning er helt avhengig av å rekruttere de beste talentene, og at satsing på YFF derfor er et viktig tiltak.

Komiteen merker seg at Forskningsrådet er i ferd med å utarbeide et nasjonalt veikart for forskningsinfrastruktur, som skal foreligge våren 2010. Komiteen vil understreke behovet for investeringer i vitenskapelig utstyr, og merker seg at Regjeringen foreslår at to tredjedeler av den økte kapitalen i forskningsfondet i 2010 øremerkes investeringer i forskningsinfrastruktur.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til finansinnstillingen og foreslår å redusere bevilgningen på post 52 med 10 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett der satsing på Yngre Fremragende Forskere (YFF) økes med 10 mill. kroner.

UTSTYRSETTERSLEP

Komiteen vil understreke at institusjonene i UH-sektoren fortsatt sliter med et stort etterslep i

form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, med at utskiftingstakten er økende, og at det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser i den forbindelse til at det fra 2011 årlig vil avsettes om lag 280 mill. kroner til vitenskapelig utstyr.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at kravet om langsiktig opptrapping kommer i tillegg til avkastning fra "fondet i Forskningsfondet" øremerket vitenskapelig utstyr.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å styrke utstyrssatsingen over Norges forskningsråds budsjett med 200 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å styrke utstyrssatsingen over Norges forskningsråds budsjett med ytterligere 75 mill. kroner.

NÆRINGS-PH.D.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at det i økonomiske nedgangstider er særlig viktig å satse på næringsrettet forskning; dette med tanke på fremtidig verdiskaping og innovasjon.

Komiteens medlem fra Venstre mener nærings-ph.d.-ordningen – som skal bidra til å øke kunnskapsintensiteten i næringslivet og skape et tettere samspill mellom akademia og nærings- og samfunnsnivå – må styrkes utover Regjeringens forslag. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 6,9 mill. kroner, tilsvarende det offentlige andel av 50 nye nærings-ph.d., fra høsten 2010.

FRIE MIDLER

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke betydningen av den brede grunnforskningen, og ordningen med "fri prosjektstøtte". Denne ordningen sikrer støtte for

gode prosjekter uavhengig av tematiske prioriteringer, og er således viktig for bredden i forskningen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett om å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 40 mill. kroner tiltenkt frie midler, herunder individuell og fri prosjektstøtte.

KLIMAFORSKNING

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke betydningen av å satse på klimaforskning. Kunnskap er helt avgjørende for at man tar steget over i lavutslippssamfunnet. Disse medlemmer har merket seg at Klimaforliket har utløst en kraftig mobilisering av forskningsinnsatsen på miljøvennlig energi. Etter det disse medlemmer erfarer har Forskningsrådets store programmer for fornybar energi og CO₂-håndtering, RENERGI og CLIMIT, fått rekordmange søknader i år. Søknadene viser stor spredning både når det gjelder forskningstemaer og -miljøer, og det er fortsatt kapasitet i sektoren, gitt større budsjetttrammer.

Komiteens medlem fra Venstre viser til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett om å bevilge 75 mill. kroner til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak utover det som følger av Klimaforliket, over Norges forskningsråds budsjett.

Kap. 286 Forskningsfond

Departementet foreslår en fondsoverføring på i alt kr 1 261 860 000 under dette kapitlet. Fra Fondet for forskning og nyskaping overføres kr 1 049 460 000 til Norges forskningsråd. Tilskudd til forskning fra regionale forskningsfond utgjør kr 212 400 000.

Fondskapitalen under post 95 Fondet for forskning og nyskaping foreslås økt med 5 mrd. kroner for 2010, slik at samlet kapital blir 77 mrd. kroner. Fondskapitalen under post 96 Regionale forskningsfond er 6 mrd. kroner etter saldert budsjett 2009. (Fondskapital tilhører finanskomiteens rammeområde.)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med Regjeringens forslag om å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 5 mrd. kroner fra 1. januar 2010, slik at samlet kapital blir 77 mrd. kroner. Flertallet viser til at fondskapitalen i 2009 ble økt med 6 mrd. kroner og at avkastningen av 4 mrd. kroner ble øremerket til investeringer i forskningsinfra-

struktur fra 2010. Flertallet er tilfreds med at det som følge av dette blir bevilget 141,6 mill. kroner til forskningsinfrastruktur gjennom Forskningsrådet i 2010.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at et solid forskningsfond er den beste garantien for stabilitet og forutsigbarhet i de offentlige forskningsbevilgningene, forutsatt at Regjeringen benytter fondsavkastningen i tråd med det som er intensjonen bak fondet. Hensikten må være å skape rom for strategiske satsinger på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Disse medlemmer vil videre påpeke at forskningsfondet – hvis opprinnelige intensjon ved opprettelsen i 1999 var å kunne skape strategisk handlingsrom i norsk forskning og etter hvert også har bidratt til å finansiere Kvalitetsreformen – de senere år synes å gradvis reduseres til et regulært driftsfond som skal finansiere allerede eksisterende poster. NIFU STEP uttrykker det slik i rapport 41/2009:

"Forskningsfondets rolle i den samlede finansieringen fortsetter å svekkes. Samtidig som veksten har gått ned, og fondsavkastningens andel av den samlede forskningsfinansieringen synker, har også øremerkingen av avkastningen tiltatt".

Disse medlemmer vil advare sterkt mot denne utviklingen.

Disse medlemmer mener at det er nødvendig med en sterkere vekst i Forskningsfondet enn det Regjeringen legger opp til, for å kunne ta igjen det store etterslepet som finnes på området, og fordi vitenskapelig utstyr blir stadig mer avansert og kostbart. Disse medlemmer er kritisk til at Regjeringen benytter avkastning fra Forskningsfondet til å finansiere ordinære formål i budsjettet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til disse partiers alternative budsjetter der Forskningsfondet styrkes med 10 mrd. kroner. Avkastning av denne økningen øremerkes investeringer i vitenskapelig utstyr.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det ble foreslått en økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 25 mrd. kroner. Dette ville gitt 1 mrd. kroner i økte midler til forskning i 2011.

Komiteens medlem fra Venstre mener at den foreslåtte økningen i Forskningsfondet ikke

kan karakteriseres som offensiv nok. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det, i tråd med Venstres løfte i valgkampen, foreslås å styrke fondsbeholdningen med 73 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 150 mrd. kroner, og økningen på 73 mrd. kroner ville – gitt en rentesats på 3,5 pst. – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om lag 2,55 mrd. kroner i 2011 utover Regjeringens forslag.

Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 227 623 000 under dette kapitlet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, peker på at forskningsinstituttene spiller en viktig rolle i det norske forskningssystemet og at resultatene fra forskningsinstituttene ofte utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag for beslutninger fattet av Stortinget og Regjeringen, men også for næringslivet og fylker og kommuner. Flertallet viser til at formålet med grunnbevilgningen er å bygge opp langsiktig kompetanse og bidra til kunnskapsutvikling i forskningsinstituttene. Flertallet merker seg at en del av grunnbevilgningene gis som en fast og en resultatbasert del.

Flertallet ber om at Regjeringen i statsbudsjettet for 2011 kommer tilbake med et forslag til hvor stor andel av grunnbevilgningen som skal fordeles etter resultater. Flertallet legger til grunn at eventuell styrking av grunnbevilgningen til instituttene skal fordeles på grunnlag av resultater. Flertallet mener dette er nødvendig for å oppnå Regjeringens mål om at den resultatbaserte delen skal "premiere både kvalitet og relevans" samt "skape reelle insentiv". Flertallet har merket seg at nye institutter må ha med seg en basisbevilgning får å kunne delta i ordningen, og viser til at det i dag er institutter som er faglig prekvalifisert til å delta.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre peker på at forskningsinstituttene innenfor humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag som får sin bevilgning over dette kapitlet, spiller en viktig rolle i det norske forskningssystemet og at forskningsresultatene fra disse instituttene ofte utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag for beslutninger fattet av Stortinget og Regjeringen, men også for næringslivet og fylker og kommuner. Disse medlemmer viser til at formålet med grunnbevilgningen er å bygge opp langsiktig kompetanse og bidra til kunnskapsutvikling i instituttene. Disse medlemmer slutter seg til at en del av grunnbevilgningene gis som en fast og en resultatbasert del. Disse

medlemmer forventer for årene fremover en gradvis økning av den resultatbaserte delen, som for 2010 foreslås til ca. 10 pst. av grunnbevilgningene. Disse medlemmer mener dette er nødvendig for å oppnå Regjeringens mål om at den resultatbaserte delen skal "premiere både kvalitet og relevans" samt "skape reelle insentiv".

Disse medlemmer mener at alle natur- og samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter som etter retningslinjene fra Norges forskningsråd kvalifiserer til å delta i ordningen fra og med 2011, bør bli inkludert i bevilgningene på kapitlet.

Disse medlemmer viser til at norske forskningsinstitutter har en suksessrate i EUs forskningsprogram som er over gjennomsnittet i Europa. Samtidig er instituttene basisbevilgninger lavere enn snittet i EU. Dette gjør det krevende å finansiere egenandeler i EUs programmer, der EU-tilskuddet i hvert prosjekt er maksimalt 75 pst. Disse medlemmer mener at det må være en målsetting på sikt å øke finansieringen av norsk deltakelse i EUs forskningsprogram, og på den måte gjøre norske forskningsinstitutter mer konkurransedyktige internasjonalt.

Disse medlemmer mener det er uheldig at alle norske fristilte forskningsinstitutter nå er kjent skattepliktige. Disse medlemmer mener at forskningsinstitutter som mottar basisbevilgninger fra staten og som ikke har erverv som formål, bør ha skattefritak.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil derfor fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede hvorvidt de forskningsinstituttene som mottar basisbevilgninger og ikke har erverv som formål, kan gis skattefritak."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener de norske forskningsinstituttene på sikt bør ha en basisbevilgning som er på nivå med de instituttene våre institutter konkurrerer med i utlandet. Disse medlemmer mener også at norsk forskningspolitikk i enda større grad enn i dag bør sees i sammenheng. Disse medlemmer vil ikke ha noen mening om det som er Regjeringens prerogativ, nemlig organiseringen av departementenes arbeid. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at den forskjellen i finansieringen av instituttene, både mellom institutter og mellom de som er underlagt enkelte departementer, ikke nødvendigvis fremmer åpen konkurranse om forskningsmidlene og således ikke er i tråd med Regjeringens intensjon om å belønne relevans i forskningen. En større grad av finansiell likebehandling av alle instituttene bør være

en målsetting. På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innen 1. juli 2011 å legge frem en stortingsmelding om hvordan de finansielle rammevilkårene for forskningsinstituttene kan endres, slik at de norske instituttene kan konkurrere om oppdrag og forskningsmidler på lik linje seg imellom og i internasjonal konkurranse. En slik stortingsmelding bør gjelde alle institutter som mottar offentlig støtte, uavhengig av hvordan de er organisert og hvilket departement de er underlagt."

Disse medlemmer mener at en fortsatt skattlegging av institutter som etter Forskningsrådets vurdering kvalifiserer til basisbevilgninger og ikke har erverv til formål, vil være et lite konstruktivt bidrag for å nå målet om at 2 pst. av BNP skal skje utenfor offentlig regi. Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innen 1. juli 2010 utrede hvordan skatt på overskudd i forskningsinstitutter som er kvalifisert til basisbevilgninger, men ikke har erverv til formål, påvirker instituttens konkurransekraft overfor utenlandske institutter og målet om å nå 3 pst. av BNP til forskningsformål og orientere Stortinget om dette på et egnet måte."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem nødvendige lovendringsforslag for å unngå at forskningsinstitutter som er kvalifisert til å motta basisbevilgning og ikke har erverv til formål, blir skattlagt av sitt overskudd."

Komiteens medlem fra Venstre viser i denne forbindelse også til den forestående behandlingen av Representantforslag 7 S (2009–2010) om å tydeliggjøre den akademiske frihet for forskere ved institusjoner som ikke omfattes av universitets- og høyskoleloven.

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 463 301 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil understreke den store betydning det har at norske forskere, forskningsinstitusjoner og -miljøer deltar i internasjonalt forskningssamarbeid. Komiteen tar departementets rapport for 2008–2009 til etterretning og understreker viktigheten av å sikre norske forskere tilgang til avansert forskningsinfrastruktur i verdensklasse, slik at norsk forskning videreutvikler seg når det gjelder kvalitet, internasjonalisering, rekruttering og konkurransevne. Komiteen merker seg at norsk deltakelse i de euro-

peiske grunnforskningsorganisasjonene er med på å sikre dette.

Komiteen vil understreke den store betydning aktiv norsk deltakelse i EUs 7. Rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007–2013) har for norsk forskning, da dette er verdens største internasjonale forskningsprogram. Komiteen merker seg også at dette er det mest omfattende forskningssamarbeidet Norge deltar i faglig og økonomisk, med en norsk kontingent på om lag 10 mrd. kroner i perioden. Komiteen merker seg at EUs prioriteringer på forskningsfeltet derfor har stor innflytelse også på Norges prioriteringer, og at Norge aktivt må søke å påvirke i forkant av at viktige beslutninger på feltet blir fattet.

Komiteen merker seg at Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT) nå står foran valg av sine første kunnskaps- og innovasjonsnettverk, og vil understreke viktigheten av at Regjeringen i samråd med Forskningsrådet sikrer størst mulig norsk deltakelse i disse. EIT skal arbeide for tettere samarbeid mellom høyere utdanning, forskning og næringsliv; for å sikre innovasjon, økt sysselsetting og vekst.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at NTNU er utpekt til å lede utviklingen av en paneuropeisk forskningsinfrastruktur innen CO₂-fangst og lagring, ESFRI, som forutsettes klar til drift i løpet av 2012. Oppstartsmidler på 120 mill. kroner ble bevilget som ledd i Regjeringens krisepakke for oppgradering og renoivering. Disse medlemmer konstaterer at det ikke er avsatt nye midler på 2010-budsjettet og at prosjektet mangler finansiering. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge følger opp sine internasjonale forpliktelser i CO₂-forskningen og ber Regjeringen avklare prosjektets videre fremdrift og komme tilbake til Stortinget på egnet måte og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2010.

5.3 Nærings- og handelsdepartementet – Forskning, innovasjon og internasjonalisering

Programkategorien 17.20 Forskning, innovasjon og internasjonalisering omfatter bl.a. Nærings- og handelsdepartementets bevilgninger gjennom Norges forskningsråd under kap. 920, jf. også punkt 5.1 foran.

Statlig investeringsfond under kap. 921 post 95 behandles av finanskomiteen. Øvrige kapitler under denne programkategorien behandles av næringskomiteen.

Kap. 920 Norges forskningsråd

Departementet foreslår en bevilgning på kr 1 307 000 000 under dette kapitlet.

Departementet angir i proposisjonen departementenes felles målstruktur fra 2010 for tilskuddene gjennom Forskningsrådet; mål som er lagt til grunn for bevilgningene også under dette kapitlet.

Tilskuddet via Forskningsrådet omfatter programmet for økt FoU-innsats i næringslivet, bl.a. Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), og næringsph.d. og tematiske virkemidler. Videre gis grunnbevilgninger til de teknisk-industrielle forskningsinstituttene, enkelte samfunnsvitenskapelige institutter og de strategiske programsatsingene på teknologiområder rettet mot høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner. Tilskuddet omfatter også kommersialisering av forskningsresultater og nettverkstiltak, samt ulike virksomheter som Haldenprosjektet, Teknologirådet og de forskningsetiske komiteer.

Komiteen tar rapporten fra 2008–2009 samt de overordnede målene for 2010 til etterretning og merker seg at det fra 2010 er utarbeidet en felles målstruktur som skal gjelde for tildelingene fra alle departementene til Forskningsrådet. Komiteen vil understreke viktigheten av at Regjeringen legger til rette for og stimulerer til at næringslivets forskningsinnsats øker. Komiteen mener at dette særlig er viktig i en tid da deler av norsk næringsliv opplever usikre markedsforhold.

Komiteen vil særlig fremheve viktigheten av de brukerstyrte programmene, og viser til Møreforsknings seneste rapport fra februar 2009 som viser at offentlig støtte til forskning i næringslivet gir gode resultater. Komiteen ser positivt på at det i 2008 deltok 1 100 norske bedrifter i de brukerstyrte programmene, hvorav 700 var små og mellomstore bedrifter. Komiteen deler også departementets positive syn på at andelen utenlandske samarbeidspartnere i prosjektene har økt de siste årene, og at stadig nye virksomheter blir deltakere.

Komiteen merker seg at Møreforsknings rapport også fastslår at de brukerstyrte programmene kommer hele samfunnet, og ikke bare bedriftene, til gode gjennom langsiktig kompetanseoppbygging, vitenskapelige publiseringer, doktorgradsutdanning og bedre samarbeid mellom næringsliv og akademia.

Komiteen vil særlig understreke at Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) ser ut til å treffe bedriftenes behov godt, og at prosjektene kjennetegnes av internasjonalt samarbeid, høy innovasjonsgrad og stort potensial for verdiskapning.

Komiteen merker seg at Forny-programmet, som skal bidra til økt verdiskapning gjennom kommersialisering av forskningsresultater, har vært eva-

luert i 2009. Komiteen merker seg at til tross for at evalueringen viser relativt beskjedne resultater sammenlignet med tilsvarende utenlandske programmer, vil Regjeringen videreføre Forny-programmet i 2010. Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om at Forskningsrådet vektlegger planlegging av nye tiltak som kan sikre bedre resultater av innsatsen for å kommersialisere forskningsresultater i fremtiden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at tilskuddet til BIA er foreslått økt med 25 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2009. Forslaget til statsbudsjett for 2010 innebærer imidlertid en reduksjon i bevilgningen til BIA på om lag 50 mill. kroner sammenlignet med 2009-budsjettet inkludert tiltakspakken. Rammen er dermed på om lag 365 mill. kroner i 2010.

Flertallet viser til at BIA-programmet er et stort program som mottar mange og gode søknader og er det eneste programmet som er rettet mot bredden av norsk næringsliv, og viser til at BIA også er viktig for finansieringen av og kapasitetsbyggingen i de teknisk-industrielle instituttene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at BIA – Brukerstyrt innovasjonsarena – er svært viktig for industrien, og at det i 2009 ble styrket som følge av finanskrisen. Disse medlemmer har merket seg at det har vært rekordstor interesse for programmet, og at Forskningsrådet hadde lagt opp til en søknadsrunde høsten 2009. Disse medlemmer har videre merket seg at denne utlysningen er nå avlyst fordi den forespejlede økningen ikke ligger inne i forslag til statsbudsjett. Flere påbegynte initiativ til felles forskningsprosjekter i industrien må nå derfor legges på is inntil det kommer en ny utlysning. Disse medlemmer ber departementet om å komme tilbake til dette i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2010.

Disse medlemmer ser kombinasjonen av læresenter/vitensenter, opplevelsessenter for barn og unge, møteplass for næringsliv og regionalt samarbeid om etter- og videreutdanning av lærere som spennende. Disse medlemmer finner grunn til å påpeke at det i en teknologitung region som Agder er et betydelig behov for rekruttering til teknologiske studier, og at dagens vitensentersatsning i liten grad dekker Agder-fylkene. Disse medlemmer har merket seg at Vitensenteret Sørlandet arbeider med å utvikle et regionalt vitensenter for Agder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener det er avgjørende viktig å styrke næringslivets evne til å igangsette forskning og utvikling (FoU). Særlig viktig er det å styrke ordningene som direkte stimulerer til FoU i bedriftene.

Disse medlemmer viser til at BIA er Forskningsrådets største program og en av norsk næringslivs viktigste samarbeidspartnere. 50 pst. av FoU-investeringene i Norge gjøres av bedrifter som har BIA som eneste finansieringskilde. BIA finansierer FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010 innebærer at det ikke vil bli utlyst midler til nye prosjekter høsten 2009. Over 160 støtteverdige prosjekter står i kø for å realiseres, og det er avgjørende at man fra statlig hold legger til rette for økt FoU-aktivitet i næringslivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at industrien på Sørlandet i samarbeid med UiA og Agderforskning har bidratt til å etablere et nytt teknisk-industrielt institutt, Teknova, som allerede etter kort tid er i ferd med å etablere seg som en viktig forskningspartner for industrien på Sørlandet. Disse medlemmer mener det er viktig at dette instituttet kan utvikle kompetanser som supplerer de eksisterende forskningsmiljøene i Norge. Disse medlemmer ber Nærings- og handelsdepartementet legge til rette for en prosess slik at nye institutter kan kvalifisere seg til å få grunnbevilgning på linje med de andre teknisk-industrielle instituttene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor bevilgningene til Forskningsfondet ble økt med 70 mill. kroner, herav 50 mill. kroner til Brukerstyrt Innovasjonsarena.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke den næringsrettede forskningen gjennom Forskningsrådets programmer med 150 mill. kroner, herunder 50 mill. kroner øremerket Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA).

Dette medlem mener det er et betydelig potensial for FoU knyttet til arbeidskraftsbesparende teknologi til bruk i offentlig sektor, og særlig i helse-sektoren. Dette vil øke effektiviteten i sektoren og dermed bedre både behandlingsskapasitet og ikke minst frigjøre tilstrekkelig antall hender som det er og vil bli behov for i tiden som kommer. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn tas til orde for at Forskningsrådet igangsetter et program for forskning på

arbeidskraftsbesparende teknologi i helsesektoren, med en ramme på 50 mill. kroner.

Dette medlem viser i denne sammenheng også til Venstres alternative statsbudsjett og forslagene om en styrking av satsingen på miljøteknologi (100 mill. kroner) og FoU-kontrakter (50 mill. kroner) under rammeområde 9.

SKATTEFUNN

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er avgjørende viktig å styrke næringslivets FoU-evne. I denne forbindelse er den velfungerende og ubyråkratiske Skattefunnordningen særlig viktig.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til finansinstillingen hvor det ble foreslått å bevilge 40 mill. kroner til å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som Regjeringen fjernet i 2006. I tillegg foreslås det bl.a. å heve prosjektgrensene til 8 mill. kroner for bedriftsinterne og 12 mill. kroner for eksterne prosjekter, å fjerne ordningen om maksimal timesats på kr 500 og å fjerne begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen.

5.4 Fiskeri- og kystdepartementet – Forskning og innovasjon

Programkategori 16.20 Forskning og innovasjon omfatter Fiskeri- og kystdepartementets bevilgninger til marin forskning og innovasjon. Tilskuddene som behandles av kirke-, utdannings- og forskningskomiteen gjelder Norges forskningsråd, ulike forskningsinstitutter og drift av forskningsfartøy, jf. også punkt 5.1.

Kap. 2415 Innovasjon Norge behandles av næringskomiteen.

Departementet ser det som et hovedmål at Norge skal ha en internasjonalt ledende posisjon innen marin forskning og innovasjon, og angir budsjettprioriteringene på feltet ut fra dette. Forskningsinnsats knyttet til utfordringene i nordområdene vil være et prioritert område.

Kap. 1020 Havforskningsinstituttet

Departementet foreslår en bevilgning på kr 587 850 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Havforskningsinstituttet (HI) er et rådgivende forskningsinstitutt med forvaltningsoppgaver. HI har det nasjonale ansvaret for rådgiving knyttet til de marine økosystemene og repre-

senterer Norge i Det Internasjonale rådet for havforskning (ICES). Komiteen slutter seg til Regjeringens prioritering av målet om å "skaffe kunnskapsgrunnlag og gi forvaltningsråd for å sikre at havbruksproduksjonen skjer på en bærekraftig og miljøvennlig måte". Oppnåelsen av dette målet er etter komiteens oppfatning en forutsetning for videre vekst i oppdrettsnæringen. I denne anledning vil komiteen, i likhet med Regjeringen, understreke betydningen av forskning på lakselus som trussel mot villaksen og dermed mot bærekraft i næringen. Komiteen vil også peke på det viktige arbeidet HI gjør i arbeidet med olje-fisk-konflikter og legge til grunn at god kunnskap og felles virkelighetsoppfatning er av stor viktighet for å dempe konfliktene. Komiteen er kjent med at HI nyter stor respekt for sin faglige tilnærming til alle næringene og mener at HIs engasjement innenfor olje-fisk-konflikt er av stor betydning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er nødvendig å styrke fagmiljøene i Tromsø, som Polarinstituttet og Havforskningsinstituttet, med særlig ansvar for forvaltningsplanen, miljøovervåking og klimaforskning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skeptisk til rolleblanding av forskning og forvaltning og mener organiseringen og finansieringen av HI på sikt bør evalueres.

Kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene

Departementet foreslår en bevilgning på kr 181 900 000 under dette kapitlet.

Komiteen har merket seg at fartøykapasiteten til Havforskningsinstituttet er sentral for å opprettholde den virksomheten HI driver, selv om HI også har mulighet for å leie inn ekstra fartøykapasitet. Komiteen kunne imidlertid gjerne sett at HI i større grad ble gitt en nasjonal rolle i forhold til å koordinere den samlede statlige forskningsfartøykapasiteten.

Komiteen slutter seg til at prosjektering av nytt havgående og isbrytende forskningsfartøy videreføres og imøteser en snarlig avklaring av anskaffelse av nytt fartøy. Komiteen kunne imidlertid ønsket seg noe større grad av samordning mellom HI og andre statlige aktører og departementer som har lignende fartøybehov.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil vise til at klimakrisen øker behovet for forskningsaktivitet i polar- og nordområdene. Forskningsinfra-

strukturen må styrkes, herunder investering i nytt isgående fartøy.

Kap. 1022 NIFES

Departementet foreslår en bevilgning på kr 138 200 000 til NIFES – Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning.

Komiteen slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at NIFES er en sentral aktør for forskning og forvaltning innen norsk sjømat og ernæring. Disse medlemmer mener at en styrking av havbruksforskningsarbeidet er viktig både for å gjøre en bærekraftig vekst i norsk havbruksnæring mulig, men også for å oppnå målet om økt grad av videreforedling av fisk i Norge. Disse medlemmer er imidlertid skeptisk til rolleblanding av forskning og forvaltning og mener organiseringen og finansieringen på sikt bør evalueres.

Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU

Departementet foreslår en bevilgning på kr 496 931 000 under dette kapitlet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til finansinnstillingen og foreslår at post 50 Tilskudd til Noregs forskningsråd under dette kapitlet reduseres med 3 mill. kroner.

5.5 Landbruks- og matdepartementet – Forskning og innovasjon

Programkategori 15.20 Forskning og innovasjon omfatter Landbruks- og matdepartementets bevilgninger til forskningsprogrammer, vesentlig via Norges forskningsråd, og basisbevilgninger til forskningsinstitutter, jf. også punkt 5.1.

I departementets strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon er kunnskapsbehovene fordelt på fem tematiske områder: Mat, helse og forbruker; tre og energi; tjenester; miljø- og ressursforvaltning; landbruk og samfunn. I alle disse temaene er forskning som går på landbrukets klimaarbeid prioriterte. Det samme gjelder bioteknologi.

Kap. 1137 Forskning og innovasjon

Departementet foreslår i en bevilgning på i alt kr 407 831 000 under dette kapitlet. Bevilgningen gjelder forskningsaktivitet i regi av Norges forskningsråd, samt basisbevilgninger til forskningsinstitutter, dvs. grunnbevilgninger og strategiske institutt-

programmer. Omstillingsmidlene gjelder Veterinærinstituttets flytting til Ås.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, sluttar seg til proposisjonen og vil understreke at budsjettkapitlet òg omfattar vidareutvikling av samarbeidet innanfor instituttsektoren på Campus Ås.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet har merket seg at basisbevilgningsandel av de totale driftsinntektene ved landbruksforskningsinstituttene fortsatt ligger over tilsvarende andel ved miljøinstituttene. Disse medlemmer er kjent med at mange av miljøinstituttene konkurrerer om mange av de samme prosjektene som landbruksinstituttene. Disse medlemmer vil peke på at dette skaper en uheldig konkurransesituasjon hvor de med mest basisbevilgninger kan levere de billigste anbudene på utlyste prosjekter, samt i større grad egenfinansiere forskning. Disse medlemmer peker på at dette på sikt ikke kan anses å være i tråd med Stortingets ambisjon om å tildele offentlige forskningsmidler etter åpen konkurranse. Disse medlemmer legger til grunn at Regjeringen legger vekt på å fortsette arbeidet med å samordne finansieringen av alle forskningsinstitut-

tene, uavhengig av hvilket departement de er underordnet.

Disse medlemmer mener at flyttingen av Veterinærinstituttet til Ås ikke er en optimal løsning for det svært sterke fagmiljøet ved instituttet og viser for øvrig til Framskrittspartiets merknader i Innst. S. nr. 176 (2007–2008.) Disse medlemmer mener at man innenfor bevilgningene på dette kapitlet også burde utredet en sammenslåing med Universitetet i Oslo.

Komiteens medlem fra Venstre viser til sine merknader vedrørende saken i Innst. S. nr. 176 (2008–2009).

6. Oversikt over forslag til bevilgningsendringer i innstillingen

Tabellen nedenfor viser på hvilke kapitler/poster regjeringspartiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet foreslår å endre bevilgningene i forhold til proposisjonen. Endringer i forhold til Regjeringens forslag i parentes. Det er ikke gjort endringer i forhold til finansinnstillingen.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet utgjør flertall i komiteen, og forslaget fra disse partier ligger til grunn for innstillingens utkast til endelig vedtak i Stortinget, jf. punkt 8 nedenfor.

Oversikt over bevilgningsendringer under rammeområde 16

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1-3	A, SV, Sp
Utgifter (i hele tusen kroner)				
285		Norges forskningsråd	1 471 705	1 461 705 (-10 000)
	52	Forskningsformål	1 220 985	1 210 985 (-10 000)
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	496 931	493 931 (-3 000)
	50	Tilskudd Norges forskningsråd	322 100	319 100 (-3 000)
		Sum utgifter	51 503 640	51 490 640 (-13 000)
Inntekter (i hele tusen kroner)				
		Sum inntekter	8 461 030	8 461 030 (0)
		Sum netto	43 042 610	43 029 610 (-13 000)

7. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan departementet vil sikre at de nasjonale tilsynene med skolen følges opp med tiltak som skal sikre alle elever et likeverdig skoletilbud.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av finansieringen og organiseringen av landslinjene senest i statsbudsjettet for 2011.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en sak om hvordan lærlingetilskuddet bedre kan differensieres for å ivareta lærlinger og lære kandidater med særskilte behov.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en overordnet plan for økning av studieplasser ved universiteter og høyskoler og komme tilbake til Stortinget på egnet måte og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2011.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen innføre krav om ekstern sensor for all høyere utdanning.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen oppheve kostnadsrammen for bygging av studentboliger.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om at studenter skal få tilgang til samme låne- og stipendordninger for "freshman year" og første år av bachelorgrad i ikke-vestlige land som for annen høyere utdanning tatt i utlandet.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, vurdere nærmere om tilskuddet per kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen utarbeide et veiledende opplegg for evaluering av læreres undervisning, som kan tas i bruk ved alle videregående skoler i hele landet.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen utrede hvorvidt de forskningsinstituttene som mottar basisbevilgninger og ikke har erverv som formål, kan gis skattefritak.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen vurdere om studie støttesystemet for studenter ved private institusjoner bør endres slik at en større del av tilleggslånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått og det skjer innen normert tid.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om innføring av fritt skolevalg for grunn- og videregående skole på nasjonalt plan.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen om at prøveprosjektet med praktisk arbeidslivsfag på ungdomstrinnet omgjøres til en permanent ordning som skal omfatte alle landets skoler.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om hvordan intensjonen bak § 9 i opplæringsloven følges opp og hvordan en ønsker en fremtidig satsing på forebygging av mobbing i grunnutdanningen.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om hvilke konsekvenser det har for kommuner å bryte opplæringsloven i dag, og muligheten for at dette strammes inn.

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan bevilgningene til universiteter og høyskoler kan fordeles mer rettferdig og orientere Stortinget om dette på egnet måte.

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å likebehandle bachelor- og masterstudenter i utlandet med tanke på studiefinansiering.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan staten kan bidra til å redusere antall kirkelige fellesråd med færre enn 5 000 medlemmer og komme tilbake til Stortinget med dette på egnet måte.

Forslag 19

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juli 2011 å legge frem en stortingsmelding om hvordan de finansielle rammevilkårene for forskningsinstituttene kan endres, slik at de norske instituttene kan konkurrere om oppdrag og forskningsmidler på lik linje seg imellom og i internasjonal konkurranse. En slik stortingsmelding bør gjelde alle institutter som mottar offentlig støtte, uavhengig av hvordan de er organisert og hvilket departement de er underlagt.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juli 2010 utrede hvordan skatt på overskudd i forskningsinstitutter, som er kvalifisert til basisbevilgninger, men ikke har erverv til formål, påvirker instituttenes konkurransekraft overfor utenlandske institutter og målet om å nå 3 pst. av BNP til forskningsformål og orientere Stortinget om dette på egnet måte.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen legge frem nødvendige lovendringsforslag for å unngå at forskningsinstitutter som er kvalifisert til å motta basisbevilgning og ikke har erverv til formål, blir skattlagt av sitt overskudd.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:*Forslag 22*

Stortinget ber Regjeringen definere Kristiansand som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2010.

Forslag 23

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om å utvide studiestøtten til 11 måneder fra og med høsten 2010.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:*Forslag 24*

Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for kulturskolevirksomheten som sikrer den sosiale og faglige profil på tilbudet.

Forslag 25

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med opplegg for et obligatorisk introduksjonsår for nyutdannede lærere.

Forslag 26

Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre en avsluttende sertifisering i tilknytning til et introduksjonsår for nyutdannede lærere.

Forslag fra Venstre:*Forslag 27*

Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan institusjonenes ansvar for det psykiske læringsmiljøet kan tydeliggjøres gjennom lovverket.

8. Komiteens tilråding

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 16
(Kirke, utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2010 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	215 714 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	17 311 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 716 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	221 380 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 632 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	47 530 000	
221		Foreldreutvalget for grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	9 613 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	100 117 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 289 000	
223		Samisk utdanningsadministrasjon		
	50	Tilskudd til Sametinget	34 355 000	
224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	51 034 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	34 023 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	131 110 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	168 512 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	49 787 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	261 618 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	40 172 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	9 260 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	216 404 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	244 861 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	18 976 000	
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 413 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	3 310 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	9 437 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	15 406 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 043 566 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 328 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	5 053 000	
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	6 266 000	
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	21 660 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	27 317 000	
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	3 616 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 110 758 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 169 222 000	
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	201 822 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	78 123 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	20 155 000	
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	160 297 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	35 684 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	9 858 000	
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	25 542 000	
	79	Toppidrett	24 796 000	
	80	Privatskoleorganisasjoner	609 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 566 000	
229		Andre tiltak		
	1	Driftsutgifter	20 499 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Driftsutgifter	626 360 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	51 396 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 670 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
252		EUs program for livslang læring		
	70	Tilskudd	215 381 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	636 552 000	
	71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	3 613 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	1 136 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	179 390 000	
	71	Tilskudd til fjernundervisning	12 904 000	
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 752 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 289 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.		
	70	Holocaustsenteret	23 200 000	
	71	Falstadsenteret	14 727 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	5 525 000	
	73	Norsk Fredssenter	5 000 000	
	74	Narviksenteret	1 646 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	6 708 000	
256		Vox – Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Driftsutgifter	37 987 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	14 536 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	79 804 000	
258		Analyse og utviklingsarbeid		
	1	Driftsutgifter	3 809 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	39 305 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	22 554 756 000	
	70	Private høyskoler	828 222 000	
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	13 262 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 137 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> .	227 882 000	
280		Felles administrative enheter		
	1	Driftsutgifter	49 100 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	70 600 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter	294 272 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 508 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	68 628 000	
	51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	41 299 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	18 800 000	
	74	Tilskudd til UNIS	89 553 000	
	75	UNINETT	22 548 000	
	76	Tilskudd til NORDU.net, <i>kan overføres</i>	18 990 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høgskolerådet	13 680 000	
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	106 489 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	244 337 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	57 595 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	1 210 985 000	
	55	Administrasjon	250 720 000	
286		Forskningsfond		
	50	Fondet for forskning og nyskaping – overføring til Norges forskningsråd	1 049 460 000	
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	212 400 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	8 657 000	
	53	NUPI	3 954 000	
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
	57	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	147 128 000	
	58	Strategisk bevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	15 903 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	30 481 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	6 564 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	196 887 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 235 864 000	
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	4 977 000	
	75	UNESCO	19 009 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	157 698 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	10 118 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 211 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	1 307 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	307 150 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	280 700 000	
1021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Driftsutgifter	126 170 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	55 730 000	
1022		NIFES		
	1	Driftsutgifter	57 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	80 800 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU		
	21	Spesielle driftsutgifter	8 000 000	
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	319 100 000	
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	39 120 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	22 850 000	
	72	Tilskudd Nofima, <i>kan overføres</i>	68 636 000	
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	32 800 000	
	75	Tilskudd Akvariet i Bergen	3 425 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet	222 588 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	181 147 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	4 096 000	
1590		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	159 476 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	26 786 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	195 835 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	170 000 000	
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1591		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	822 246 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 832 000	
1592		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	51 133 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	305 620 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	173 851 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> ..	4 428 439 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 733 815 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	451 576 000	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	861 700 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	370 120 000	
	74	Tap på utlån	334 900 000	
	76	Startstipend for kvotestudenter	7 518 000	
		Totale utgifter		51 490 640 000

Inntekter

3200		Kunnskapsdepartementet		
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	1 751 000	
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	3 383 000	
	2	Salgsinntekter mv.	6 637 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskole-internat		
	2	Salgsinntekter mv.	4 309 000	
3224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 000 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	141 275 000	
3229		Andre tiltak		
	2	Salgsinntekter mv.	1 440 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	946 000	
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Inntekter ved oppdrag	51 396 000	
	2	Salgsinntekter mv.	13 165 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3256		Vox – Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Inntekter ved oppdrag	9 413 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 201 000	
3280		Felles administrative enheter		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3286		Forskningsfond		
	85	Avkastning – Fondet for forskning og nyskaping	3 558 160 000	
	86	Avkastning – Regionale forskningsfond	212 400 000	
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	85	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000	
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	4 752 000	
4020		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	280 700 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Oppdragsinntekter	55 730 000	
4022		NIFES		
	1	Oppdragsinntekter	80 800 000	
	2	Laboratorieinntekter	786 000	
4590		Kirkelig administrasjon		
	2	Ymse inntekter	11 082 000	
	3	Inntekter ved oppdrag	26 786 000	
4591		Presteskapet		
	2	Ymse inntekter	13 551 000	
	3	Inntekter ved oppdrag	5 832 000	
4592		Nidaros domkirke m.m.		
	2	Ymse inntekter	15 661 000	
	3	Leieinntekter m.m.	2 366 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000	
	29	Termingebyr	29 478 000	
	89	Purregebyrer	92 000 000	
5610		Renter av lån til Nofima AS		
	80	Renter	1 000 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	3 788 500 000	
		Totale inntekter		8 461 030 000

II

Merinntektsfullmakter

1. Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2010 kan:

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 221 post 1	kap. 3221 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 postene 2 og 61
kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 280 post 1	kap. 3280 post 2
kap. 280 post 21	kap. 3280 post 1
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2
kap. 286 post 50	kap. 3286 post 85
kap. 286 post 60	kap. 3286 post 86
kap. 287 post 56	kap. 3287 post 86
kap. 287 post 73	kap. 3287 post 85
kap. 2410 post 1	kap. 5310 post 3

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
- bruke inntekter fra salg av eiendom ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
- gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter føres til Forskningsrådets eiendomsfond.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2010 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme (i mill. kroner)
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremiddel m.v.	20,0
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	60,0
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	80,0
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2011 (andre halvdel av undervisningsåret 2010–11) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2010 (første halvdel av undervisningsåret 2010–11), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rente-støtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2011 (andre halvdel av undervisningsåret 2010–11) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2010 (første halvdel av undervisningsåret 2010–11), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
4. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2010 med 3 900 kroner per måned i opptil to måneder for studenter som tar del i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning postene 72 Rente-støtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.

ten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 730 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 730 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 460 kroner ved senere forsøk.

2. Kunnskapsdepartementet i 2010 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomheten til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
 - d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
3. Kunnskapsdepartementet i 2010 kan gi Høgskolen i Bergen fullmakt til å bruke tidligere tildelte midler til investering i utstyr og drift, samt midler til drift i 2009, til kjøp av utstyr til metningsdykkerutdanningen i tilfelle utsettelse av leveranser planlagt levert i 2009.
4. Kunnskapsdepartementet i 2010 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inngå avtaler om leveranser til å gjennomføre moderniseringen i Statens lånekasse for utdanning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold. Fullmakten gjelder innenfor programmets vedtatte kostnads-

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 356 kroner dersom privatis-

- ramme på 796,5 mill. kroner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) og St.prp. nr. 1 (2007–2008).
5. Kunnskapsdepartementet i 2010 kan regulere inngående balanse i kapitalregnskapet for utlån gjennom Statens lånekasse for utdanning per 1. januar 2010 mot konto for forskyvning i balansen, tilsvarende totale utlån til kunden eksklusive påløpte gebyrer, basert på endrede føringsprinsipper som en overgangsordning ved omlegging
- til føring av opptjente renter baserte på kalenderåret for statlige utlån.
6. Kunnskapsdepartementet kan gi Universitetet i Bergen fullmakt til å bruke overskudd fra oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av et aksjeselskap for å forvalte stiftelser som har tilknytning til Universitetet i Bergen, samt drive annen virksomhet som naturlig hører til dette.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2010 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	144 mill. kroner

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2010 kan:

- 1.
overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1
2. regne med alle ubrukte merinntekter ved beregning av sum som kan overføres på kap. 1020, postene 1 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1021, postene 1 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

VII
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet i 2010 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1590 post 1	kap. 4590 post 2
kap. 1590 post 21	kap. 4590 post 3
kap. 1591 post 1	kap. 4591 post 2
kap. 1591 post 21	kap. 4591 post 3
kap. 1592 post 1	kap. 4592 postene 2 og 3

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 3. desember 2009

Marianne Aasen

leder og ordf. for kap. 200 og 3200

Elisabeth Aspaker

ordf. for kap. 225, 227, 228 og 3225

Tor Bremer

ordf. for kap. 260 og 1137

Dagrun Eriksen

ordf. for kap. 221, 340 og 3340

Svein Gjelseth

ordf. for kap. 283, 310, 342, 1022, 1023, 3342, 4022 og 5610

Aksel Hagen

ordf. for kap. 255, 286 og 3286

Mette Hanekamhaug

ordf. for kap. 229, 230, 3229 og 3230

Svein Harberg

ordf. for kap. 257, 2410, 5310 og 5617

Tord Lien

ordf. for kap. 280, 287, 1020, 1021, 3280, 3287, 4020 og 4021

Anna Ljunggren

ordf. for kap. 220, 222, 223, 224, 3220, 3222 og 3224

Hadia Tajik

ordf. for kap. 270, 281 og 3281

Bente Thorsen

ordf. for kap. 258, 341 og 3341

Henning Warloe

ordf. for kap. 285, 288, 920 og 3288

Truls Wickholm

ordf. for kap. 252, 253, 254, 256 og 3256

Anne Tingelstad Wøien

ordf. for kap. 226